

Maroš Babitz
Rastislav Havran

**ŠTRUKTURÁLNE FONDY EÚ NA SLOVENSKU A MOŽNOSTI
ICH TRANSPARENTNEJŠIEHO VYUŽÍVANIA**

Tento dokument bol vytvorený s finančnou podporou Európskej únie. Za obsah tohto dokumentu je zodpovedná výhradne Transparency International Slovensko a nie je ho možné v žiadnom prípade považovať za názor Európskej únie.

Maroš Babitz
Rastislav Havran
autori

Štrukturálne fondy EÚ na Slovensku a možnosti ich transparentnejšieho využívania

Oponenti publikácie: Emília Sičáková-Beblavá
Ivan Kuhn
Ivan Rončák
Miroslav Beblavý
Pavel Nechala

© Transparency International Slovensko, Bratislava 2005
Všetky práva vyhradené.

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel.: 02/5341 10 20, fax: 02/5341 72 07
www.transparency.sk, tis@transparency.sk

Pre TIS vydal: Adin, s. r. o.

ISBN 80-89244-00-9

TIS

Transparency International Slovensko

Maroš Babitz
Rastislav Havran

**ŠTRUKTURÁLNE FONDY EÚ NA SLOVENSKU A MOŽNOSTI
ICH TRANSPARENTNEJŠIEHO VYUŽÍVANIA**

Bratislava

február 2006

Transparency International Slovensko (TIS) je nezisková, nestranička mimovládna organizácia so sídlom v Bratislave. Je národnou pobočkou celosvetovej organizácie Transparency International, ktorá bola založená v roku 1993 a má sídlo v Berlíne. Medzi hlavné ciele TIS patrí podpora a presadzovanie takých hodnôt v slovenskom verejnom sektore, akými sú transparentnosť, zodpovednosť, dôvera a integrita, ktoré významným spôsobom napomáhajú bojovať proti korupcii.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212

tel: 02/5341 10 20, fax: 02/5341 72 07

Členovia Aliancie za transparentnosť a boj proti korupcii:

Milan Banas

Anna Butašová

Iveta Griačová

Eugen Jurzyca

Mária Kolaříková

Zdenko Kováč

Katarína Mathernová

Grigorij Mesežnikov

Vladimír Pirošík

Oľga Reptová

Emília Sičáková-Beblavá

Dušan Staněk

Juraj Stern

Soňa Szomolányi

Jiří Vlach

Daniela Zemanovičová

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. ŠTRUKTURÁLNE FONDY EÚ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	9
1.1. ČO sú štrukturálne fondy Európskej únie	9
1.2. KOLKO prostriedkov zo štrukturálnych fondov je v súčasnosti určených pre Slovensko	11
1.3. OBLASTI podporované štrukturálnymi fondmi na Slovensku a ich výber	12
1.3.1. Programovanie a programové dokumenty v Slovenskej republike v období 2004 – 2006	13
1.3.2. Programové dokumenty v Slovenskej republike v období 2007 – 2013	16
1.4. KTO rozhoduje pri štrukturálnych fondoch	17
1.4.1. Riadiace a sprostredkovateľské orgány	17
1.4.2. Monitorovacie výbory	19
1.4.3. Platobné inštitúcie	20
1.5. FORMY čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov	22
1.6. AKO sa rozhoduje o rozdeľovaní štrukturálnych fondov a o platbách	23
1.6.1. Rozhodovanie o rozdeľovaní štrukturálnych fondov (schvaľovanie projektov)	23
1.6.2. Rozhodovanie o platbách konečným prijímateľom	26
1.7. Hodnotenie programov	28
2. PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM O ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOCH EURÓPSKEJ ÚNIE NA SLOVENSKU	29
2.1. AKÉ sú základné pravidlá poskytovania informácií o štrukturálnych fondoch	29
2.2. KTO má poskytovať informácie o štrukturálnych fondoch	30
2.3. ČO verejné inštitúcie zverejňujú o štrukturálnej pomoci EÚ v Slovenskej republike	32
2.3.1. Plánovanie	33
2.3.2. Implementácia programov	33
2.3.3. Monitorovanie	35
3. KONFLIKT ZÁUJMOV V PROCESE VYUŽÍVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV EÚ	36
3.1. AKÉ zákonné pravidlá platia pre zamedzenie konfliktu záujmov	36
3.2. Špecifické pravidlá upravujúce konflikt záujmov v rozhodovaní o štrukturálnych fondoch Európskej únie	37
4. PARTICIPÁCIA V PROCESE RIADENIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV EÚ	41
5. HODNOTENIE EXISTUJÚCICH PROTIKORUPČNÝCH OPATRENÍ A NÁVRHY ĎALŠÍCH OPATRENÍ NA POSILNENIE TRANSPARENTNOSTI A ZNÍŽENIE PRIESTORU PRE KORUPCIU PRI NAKLADANÍ S EUROFONDAMI.....	43

5.1. Návrhy na zvýšenie transparentnosti rozhodovania v procese rozdeľovania štrukturálnych fondov v Slovenskej republike	43
5.2. Návrhy na zvýšenie transparentnosti nakladania s prostriedkami technickej pomoci	45
5.3. Návrhy riešeni konfliktu záujmov v procese využívania štrukturálnych fondov EÚ ...	47
5.4. Návrhy na zlepšenie uplatňovania princípu partnerstva pri riadení eurofondov	49
5.5. Návrhy ďalších protikorupčných opatrení	50
ZÁVER	56
PRÍLOHY	57
LITERATÚRA	78

ÚVOD

Vstupom do Európskej únie získala Slovenská republika oprávnenie čerpať finančné prostriedky zo **štrukturálnych fondov EÚ**, ktoré sú určené na prekonanie nerovností medzi ekonomicky silnejšími a slabšími regiónmi v rámci Európskej únie. Štrukturálne fondy EÚ tak znamenajú pre ekonomicky slabšie regióny príležitosť dostať sa na úroveň ostatných regiónov, respektíve výrazným spôsobom urýchliť proces rozvoja.

Finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov sú získavané z daní občanov členských štátov Európskej únie. Ide teda o verejné prostriedky. A nemalé. V programovacom období 2000 –2006 bolo na podporu štrukturálnej politiky Európskej únie vyčlenených 213 miliárd EUR, čo predstavuje takmer tretinu rozpočtu EÚ. Používanie uvedených zdrojov, v starých aj nových členských krajinách EÚ, okrem ich pridanej hodnoty pre rozvoj regiónov prináša aj prípady netransparentného nakladania s týmito prostriedkami, a teda aj riziko premárnenia šance, ktorá sa európskym regiónom týmto finančným nástrojom ponúka. Podozreniam z korupcie sa nevyhli ani staré, ani nové členské krajiny. Paul van Buitenen, úradník Európskej komisie, v roku 1999 priviedol k pádu Európsku komisiu pod vedením Jacquesa Santera práve v súvislosti s podozreniami z netransparentných spôsobov nakladania s európskymi prostriedkami. Uvedené charakteristiky štrukturálnych fondov Európskej únie okrem iného znamenajú, že jednotlivé fázy rozdeľovania týchto fondov EÚ by mali byť podriadené verejnej kontrole. **Transparentnosť** v procese využívania štrukturálnych fondov je preto jednou zo základných podmienok efektívneho, racionálneho a účelného využívania zdrojov EÚ, ktoré pri správnom využití predstavujú príležitosť pozdvihnúť ekonomicky slabšie regióny.

Táto štúdia vzniká v rámci projektu **Transparency Through Awareness**. Projekt je koordinovaný sekretariátom Transparency International, ktorý sídli v Berlíne. Na projekte sa zúčastňuje šesť národných pobočiek Transparency International, okrem slovenskej aj pobočky z Českej republiky, Poľska, Estónska, Lotyšska, Litvy, ako aj experti z Maďarska a Slovinska.

Cieľom projektu je prispieť k efektívnemu a transparentnému využívaniu štrukturálnych fondov EÚ v nových členských krajinách. Zvýšiť povedomie verejnosti o význame, účele, využívaní štrukturálnych fondov EÚ a o protikorupčných nástrojoch, ktoré sú používané pri nakladaní s eurofondmi. Ďalším cieľom tohto projektu je poukázať na prípadné chýbajúce protikorupčné poistky, ktoré by mohli byť zavedené do systému nakladania so štrukturálnymi fondmi EÚ.

Tomuto zodpovedá aj celkové zameranie a štruktúra štúdie. Predkladaná publikácia sa totiž zameriava na poskytnutie stručného obrazu o základných vecných charakteristikách štrukturálnych fondov, ich riadenia a rozdeľovania. Ďalej sa venuje jednotlivým protikorupčným nástrojom, ktoré umožňujú zvýšiť transparentnosť rozhodovania v tejto oblasti, riešiť existujúce konflikty záujmov či odhaliť korupciu. Prichádzame aj s návrhmi ďalších protikorupčných poistiek v systéme používania eurofondov.

Konkrétne sa v prvej časti tejto štúdie venujeme **základnému opisu cieľov štrukturálnych fondov**, opisu stavu v riadení štrukturálnych fondov EÚ v SR, štruktúre inštitúcií zodpovedných za riadenie a implementáciu štrukturálnych fondov, programovým dokumentom, prioritám a opatreniam platným pre využívanie štrukturálnych fondov, ako aj pravidlám poskytovania podpory z fondov.

Druhá časť je venovaná **systemu informovania o štrukturálnych fondoch EÚ v Slovenskej republike**. Táto časť obsahuje prehľad o pravidlách platných pre oblasť informovanosti o štrukturálnych fondoch, prehľad o dostupných informáciách a spôsoboch šírenia informácií o štrukturálnych fondoch.

V tretej časti sme sa zamerali na oblasti, v ktorých existuje riziko vzniku konfliktu záujmov pri rozdeľovaní štrukturálnych fondov a právne normy a pravidlá upravujúce **konflikt záujmov**.

V štvrtej časti sa venujeme otázkam **participácie verejnosti** na procese riadenia štrukturálnych fondov. Princíp participácie patrí k základným princípom, na ktorom EÚ stavia využívanie štrukturálnych fondov. Aj štátne inštitúcie SR v každom programovom dokumente zdôrazňujú princíp partnerstva ako jeden zo základov úspešnej implementácie štrukturálnych nástrojov EÚ.

V poslednej, piatej časti predstavujeme návrhy ďalších **protikorupčných nástrojov**, ktoré je podľa nášho názoru už v súčasnosti možné používať pri práci s eurofondmi s cieľom posilniť transparentnosť a zúžiť priestor pre korupciu. Ich aplikácia do praxe si vyžaduje proaktívny postoj tých, ktorí o tom rozhodujú na jednotlivých úradoch. Táto časť je preto určená pre tých, ktorí majú záujem na zmene pravidiel hry a zavádzaní ďalších protikorupčných opatrení.

Touto cestou by sme radi vyjadrili poďakovanie za cenné podnety a pripomienky Emílii Sičákovej-Beblavej, Ivanovi Kuhnovi, Ivanovi Rončákovi, Miroslavovi Beblavému a Pavlovi Nechalovi.

Autori tejto publikácie veria, že informácie a podnety v nej obsiahnuté budú prínosom tak pre žiadateľov o podporu zo štrukturálnych fondov, ako aj pre pracovníkov zodpovedných riadiacich inštitúcií a odbornú verejnosť zaoberajúcu sa problematikou štrukturálnych fondov.

*Maroš Babitz
Rastislav Havran*
Autori

1. ŠTRUKTURÁLNE FONDY EÚ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V prvej časti tejto publikácie sa venujeme pokrytiu základných otázok používania štrukturálnych fondov EÚ v Slovenskej republike v skrátrenom programovacom období 2004 – 2006, ako aj procesu prípravy programových dokumentov na ďalšie programovacie obdobie 2007 – 2013 na Slovensku. Cieľom je priblížiť čitateľovi základný formálny rámec nakladania so štrukturálnymi fondmi EÚ na Slovensku.

Pokúsime sa preto načrtnúť odpovede na niekoľko otázok: ČO sú štrukturálne fondy EÚ, KOľKO prostriedkov z toho prišlo na Slovensko, OBLASTI používania štrukturálnych fondov na Slovensku, KTO rozhoduje, AKO sa rozhoduje (opis jednotlivých procesov) a AKO prebieha hodnotenie projektov.

1.1. ČO sú štrukturálne fondy Európskej únie

Európske spoločenstvo zahŕňa množstvo regiónov, ktoré prešli rôznym historickým, kultúrnym, sociálnym a ekonomickým vývojom. Rozdiely v rozvinutosti európskych regiónov najmä v sociálnej a ekonomickej oblasti, ktoré v rámci európskeho spoločenstva existovali a stále pretrvávajú, predstavovali od samotného vzniku európskeho spoločenstva prekážku pre dosiahnutie cieľov európskej integrácie. Európska únia vytvára na riešenie jednotlivých problémov, ktorým čelí a ktorým uzná za potrebné sa venovať, rôzne nástroje. Na vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci EÚ bol vytvorený systém finančných nástrojov, ktorý je známy pod pojmom štrukturálne fondy.

Už samotný názov hovorí, že tieto finančné nástroje sú zamerané na podporu štrukturálnych zmien v oblastiach, ktoré považuje európske spoločenstvo za kľúčové. Týmito oblasťami sú najmä zamestnanosť, kvalifikovanosť a vzdelanosť obyvateľstva a poľnohospodárstvo. Z toho vyplýva aj to, na ktoré oblasti sa jednotlivé štrukturálne fondy zameriavajú:

- **Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)** – je zameraný na posilnenie miestneho rozvoja, rozvoj infraštruktúry, podporu podnikania a podporu a zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch,
- **Európsky sociálny fond (ESF)** – podporuje aktivity v oblasti zamestnanosti zamerané na zlepšenie kvalifikovanosti obyvateľstva a vzdelávacích systémov,
- **Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF)** – zameraný na podporu poľnohospodárskej infraštruktúry a celkový rozvoj vidieka,
- **Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG)** – určený na modernizáciu rybolovného priemyslu.

Okrem týchto štyroch základných nástrojov štrukturálnej politiky EÚ boli vytvorené aj ďalšie, konkrétne **Kohézny fond** a **Iniciatívy spoločenstva**.

Kohézny fond bol vytvorený v roku 1993 ako nástroj na podporu najmenej prosperujúcim štátom EÚ. Podporu z Kohézneho fondu môže čerpať členské štáty, ktorých HDP nepresahuje 90% priemeru krajín EÚ. Na rozdiel od štrukturálnych fondov je určený pre štáty ako celky

a nie pre jednotlivé regióny. Prostriedky zo štrukturálneho fondu sú poskytované na veľké infraštruktúrne projekty, najmä v oblasti dopravy a životného prostredia. V Slovenskej republike nadväzuje Kohézny fond na predvstupový fond ISPA.

Iniciatívy spoločenstva predstavujú špecializované programy zamerané na odstraňovanie disparít v rôznych oblastiach. Ide o iniciatívy EQUAL, INTERREG, URBAN a LEADER.

Iniciatíva EQUAL je zameraná na podporu riešení pri odstraňovaní diskriminácie, nerovnosti na trhu práce a sociálnej exklúzie. Je financovaná z Európskeho sociálneho fondu.

INTERREG podporuje cezhraničnú spoluprácu v rámci EÚ a spoluprácu medzi národnými, regionálnymi a lokálnymi inštitúciami v rámci spoločenstva.

URBAN je iniciatívou spoločenstva zameranou na obnovu miest a podporu ich trvalo udržateľného rozvoja.

LEADER podporuje vytváranie sietí a hľadanie nových stratégií rozvoja vo vidieckych lokalitách.

Slovenská republika je v skrátenom programovacom období oprávnená čerpať podporu z iniciatív spoločenstva EQUAL a INTERREG. Využívanie prostriedkov z týchto iniciatív sa riadi zvláštnymi programovými dokumentmi.

Ako každá iná verejná inštitúcia a jej verejné programy, aj štrukturálne fondy EÚ majú svoje **programovacie obdobia**. V rámci štrukturálnych fondov v súčasnosti beží programovacie obdobie 2000 – 2006 a zároveň prebiehajú finálne práce na novom programovacom období pre štrukturálne fondy 2007 – 2013.

Za istých podmienok je každá členská krajina EÚ oprávnená čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Podmienkou čerpania je príprava základných dokumentov, ktorými sa čerpanie fondov riadi počas sedemročného obdobia. Programové dokumenty predložené vládami členských krajín musia odrážať základné priority štrukturálnej pomoci, ktoré stanovuje Európska komisia vo forme **cieľov**. Na programové obdobie 2000 – 2006 boli stanovené nasledujúce ciele štrukturálnej politiky EÚ:

Cieľ 1 – pomoc zaostávajúcim regiónom, ktorých HDP na obyvateľa je nižšie ako 75% priemeru EÚ (pod Cieľ 1 spadajú s výnimkou Bratislavského kraja všetky regióny Slovenskej republiky);

Cieľ 2 – podpora ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov, ktoré čelia štrukturálnym problémom (pod Cieľ 2 spadá Bratislavský kraj),

Cieľ 3 – rozvoj systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti.

Na posudzovanie a hodnotenie potrieb regiónov, ako aj na určenie vhodnosti jednotlivých nástrojov regionálnej politiky EÚ pre konkrétne regióny sa používa metodika **NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) – Územná štatistická jednotka**, vytvorená Štatistickým úradom Európskej únie. Účelom metodiky NUTS bolo vytvorenie jednotnej klasifikácie územných jednotiek v rámci EÚ. Metodika NUTS sa využíva na štatistické monitorovanie a analyzovanie sociálnej a ekonomickej situácie v regiónoch spoločenstva.

NUTS teda poskytuje štatistické dáta pre potreby prípravy a následného hodnotenia regionálnej politiky EÚ.

Regióny sú na základe systému NUTS rozdelené do piatich kategórií (NUTS I, II, III, IV, V), pričom NUTS I, II, III predstavujú úroveň regionálnu a NUTS IV a NUTS V úroveň lokálnu. Podľa počtu obyvateľov sú regióny zaradované do jednotlivých kategórií takto:

- NUTS I 3 000 000 – 7 000 000 obyvateľov
- NUTS II 800 000 – 3 000 000 obyvateľov
- NUTS III 150 000 – 800 000 obyvateľov

Na základe metodiky NUTS bolo územie Slovenskej republiky rozdelené nasledovne:

Tabuľka č. 1: Územná systematizácia regiónov SR podľa metodiky NUTS

Jednotka	Počet	Územný celok
NUTS I	1	Slovensko
NUTS II	4	Bratislavský kraj Západné Slovensko Stredné Slovensko Východné Slovensko
NUTS III	8	kraje Slovenska
NUTS IV	79	okresy Slovenska
NUTS V	2 883	obce Slovenska

Zdroj: Národný rozvojový plán

Z hľadiska rozdeľovania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov je dôležitá najmä úroveň **NUTS II**, teda úroveň regiónov.

1.2. KOEKO prostriedkov zo štrukturálnych fondov je v súčasnosti určených pre Slovensko

Slovensko, ktoré sa členom EÚ stalo v roku 2004, participuje na skrátenom programovacom období 2004 – 2006 a zároveň sa zapája do prác na novom programovacom období 2007 – 2013.

V skrátenom programovacom období 2004 – 2006 získala Slovenská republika oprávnenie čerpať finančné prostriedky z nasledujúcich fondov:

- Európskeho fondu regionálneho rozvoja
- Európskeho sociálneho fondu
- Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu a Finančného nástroja na riadenie rybolovu.

Celkovo bolo pre Slovenskú republiku na programovacie obdobie 2004 – 2006 alokovaných 1 123,15 milióna EUR. Z toho 1041 milióna EUR bolo alokovaných na programy spadajúce pod cieľ 1 (pomoc zaostávajúcim regiónom, ktorých HDP na obyvateľa je nižšie ako 75% priemeru EÚ). Zvyšných 82,11 milióna EUR bolo určených na programy spadajúce pod cieľ 2 (podpora ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov, ktoré čelia štrukturálnym problémom) a cieľ 3 (rozvoj systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti).

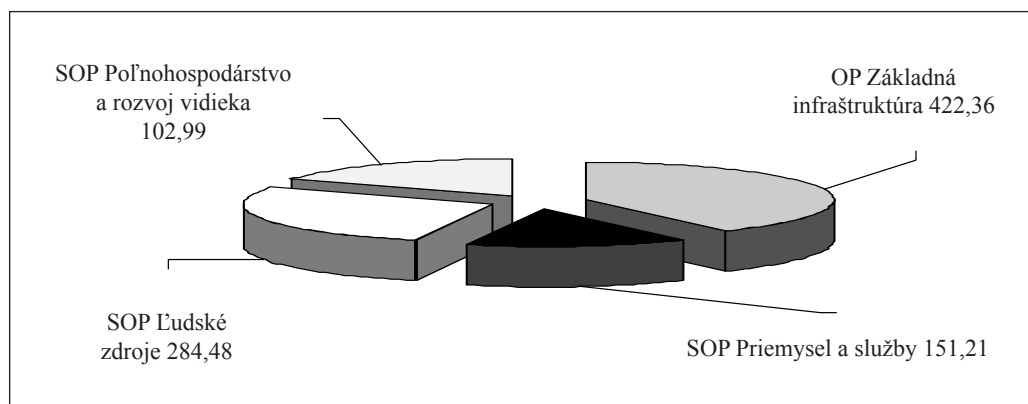
Tabuľka č. 2: Prehľad rozdelenia finančných prostriedkov alokovaných na obdobie 2004 – 2006 v mil. EUR

	EU + národné verejné zdroje + súkromné	Verejné zdroje			Súkromné zdroje
		Zdroje EÚ	ŠR	Celkom (EÚ + národné verejné zdroje)	
Cieľ 1	1 766,31	1 041,04	382,83	1 423,87	342,44
Cieľ 2	121,17	37,17	41,06	78,23	42,94
Cieľ 3	102,62	44,94	41,57	86,51	16,11
Celkom	1 990,10	1 123,15	465,46	1 588,61	401,49
Celkom %	100,00	56,44	23,49	79,93	20,07

Zdroj: Konceptia financovania projektov podporovaných zo Štrukturálnych fondov na roky 2004 – 2006

Rozdelenie finančných prostriedkov alokovaných pre cieľ 1 dokumentuje nasledujúci graf.

Graf č. 1: Alokácia finančných prostriedkov pre jednotlivé operačné programy v SR, v mil. EUR

Zdroj: Konceptia financovania projektov podporovaných zo Štrukturálnych fondov na roky 2004 – 2006.

1.3. OBLASTI podporované štrukturálnymi fondmi na Slovensku a ich výber

Oblasti života slovenskej spoločnosti, ktoré sú, resp. môžu byť podporené zo štrukturálnych fondov, nie sú vybrané úplne arbitrárne. Proces určenia oblastí, na ktoré sa môžu používať zdroje štrukturálnych fondov, má svoje pravidlá, ktoré priblížime v nasledujúcom texte. Bližšie sa dotkneme jednotlivých programových dokumentov platných v Slovenskej republike na obdobie 2004 – 2006. Zároveň sa budeme venovať procesu tvorby programových dokumentov, ktoré stanovujú ciele a priority využívania eurofondov v Slovenskej republike a príprave programových dokumentov na programovacie obdobie 2007 – 2013.

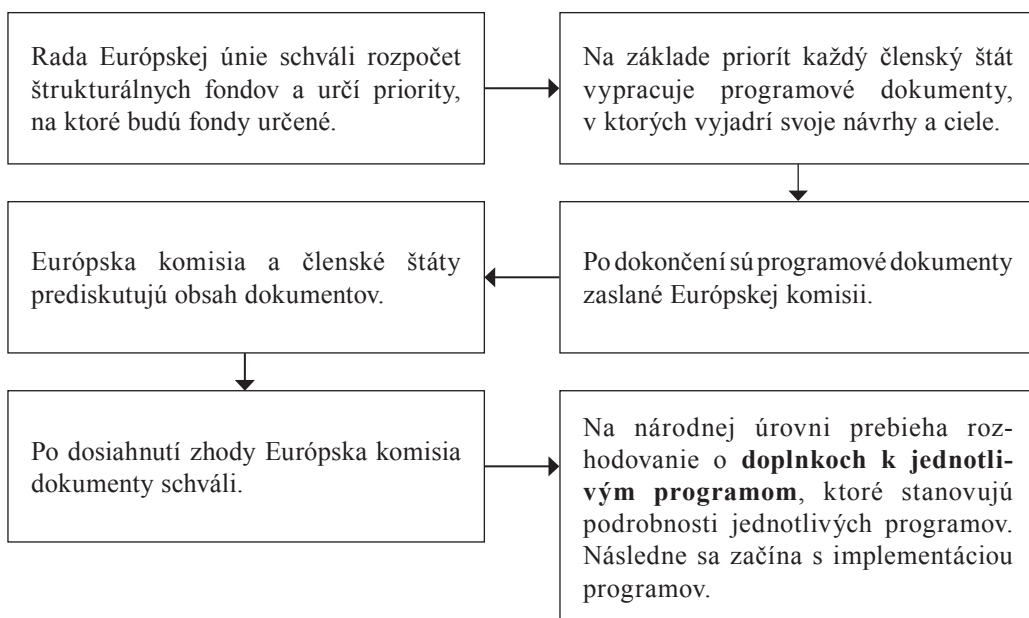
1.3.1. Programovanie a programové dokumenty v Slovenskej republike v období 2004 – 2006

Podporu zo štrukturálnych fondov neprideľuje priamo Európska komisia. Schváleniu Európskej komisie **podliehajú programové dokumenty**, ktoré predkladajú vlády jednotlivých krajín. Preto príprava programových dokumentov predstavuje dôležitú fázu v procese využívania štrukturálnych fondov.

Proces tvorby programových dokumentov sa nazýva **programovanie**. V rámci procesu programovania sa na základe analýzy stavu ekonomického a sociálneho rozvoja stanovujú ciele a priority čerpania štrukturálnej pomoci EÚ. Tieto priority sú vyjadrené v konkrétnych programových dokumentoch.

Proces prípravy programových dokumentov prebieha takto:

Schéma č. 1: Proces prípravy programových dokumentov:

Zdroj: www.eufondy.org

Implementácia schválených programov nie je závislá od prijatia finančných prostriedkov od Európskej komisie. Členské štáty môžu začať realizovať schválené programy skôr, ako EK poukáže platby. Napríklad na Slovensku sa začalo s realizáciou programov v januári – februári 2004, kým prvá platba z EK bola uskutočnená až v období máj – jún 2004.

Základným dokumentom, ktorý definuje priority štrukturálnej a regionálnej politiky Slovenskej republiky na obdobie 2004 – 2006, je **Národný rozvojový plán**, ktorý spolu s **Doplnkom k Národnému rozvojovému plánu** predstavuje základný rámec na čerpanie rozvojovej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ. Koordináciou prípravy Národného rozvojového plánu bolo poverené Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Na Národný rozvojový plán nadväzujú Operačné programy, ktoré hlbšie určujú a spresňujú priority v jednotlivých oblastiach a Programové doplnky, ktoré obsahujú podrobné informácie o každom z navrhovaných opatrení.

Operačné programy obsahujú konkrétne stanovené priority, na ktoré sa bude štrukturálna podpora zameriavať.

Slovenská republika prijala v procese programovania na roky 2004 – 2006 jeden operačný program a tri sektorové operačné programy, a to konkrétne **Operačný program Základná infraštruktúra**, **Sektorový operačný plán Priemysel a služby**, **Sektorový operačný plán Ľudské zdroje** a **Sektorový operačný plán Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka**. Každý zo spomenutých programových dokumentov obsahuje konkrétne priority, ktoré sú ďalej rozvinuté do jednotlivých opatrení.

Štruktúra programových dokumentov je teda zložená z jednotlivých priorít a priority obsahujú konkrétne opatrenia a podopatrenia.

Ku každému programovému dokumentu sú tiež vypracované **programové doplnky**. Tieto dokumenty obsahujú podrobný opis jednotlivých opatrení, definujú konečných príjemcov v rámci daných opatrení, kritériá na výber projektov a pod. Vo všeobecnosti možno povedať, že programové doplnky poskytujú podrobnejšie informácie o tom, ako sa jednotlivé opatrenia v rámci daného programu budú realizovať.

Rozdeľovanie prostriedkov z eurofondov v SR sa teda v programovacom období 2004 – 2006 riadi nasledujúcimi programovacími dokumentmi:

- **Operačný program Základná infraštruktúra (OP ZI)**

Cieľom Operačného programu základná infraštruktúra je zvýšiť konkurencieschopnosť regiónov SR spadajúcich pod cieľ 1, tzn. regióny Trnavského, Trenčianskeho, Žilinského, Banskobystrického, Nitrianskeho, Prešovského a Košického kraja. OP ZI má tri priority:

- **Priorita 1** – Dopravná infraštruktúra – zameriava sa na odstránenie nevyhovujúcich parametrov dopravnej infraštruktúry, zlepšenie dopravnej dostupnosti zaostávajúcich regiónov;
- **Priorita 2** – Environmentálna infraštruktúra – zameriava sa na podporu opatrení smerujúcich na ochranu životného prostredia;
- **Priorita 3** – Lokálna infraštruktúra – zameriava sa na zlepšenie stavu infraštruktúry škôl a školských zariadení, sociálnej a zdravotnej infraštruktúry so zameraním na rekonštrukciu a výstavbu objektov a ich technologického vybavenia, na zlepšenie infraštruktúry sociálnej a zdravotnej starostlivosti so zameraním na rekonštrukciu a výstavbu objektov sociálnej a zdravotnej starostlivosti, ako i na budovanie opatrovateľských a resocializačných centier.

- **Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PS)**

Sektorový operačný program Priemysel a služby je zameraný na podporu kapacít a zlepšenia konkurencieschopnosti slovenského priemyslu a služieb. SOP PS má dve základné priority:

- **Priorita 1** – Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu – podpora podnikateľských subjektov s cieľom dosiahnuť ich konkurencieschopnosť na trhoch EÚ;
- **Priorita 2** – Rozvoj cestovného ruchu – posilnenie cestovného ruchu v regiónoch, podpora aktivít v rámci cestovného ruchu a podpora využívania potenciálu cestovného ruchu na Slovensku.

• **Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SOP PaRV)**

Cieľom SOP PaRV je zaistiť trvalý rozvoj poľnohospodárskeho sektora, zvýšenie jeho konkurencieschopnosti a prispôsobenia sa podmienkam európskeho trhu. Má dve priority:

- **Priorita 1** – Podpora produktívneho poľnohospodárstva – podpora adaptácie poľnohospodárskeho sektora na podmienky európskych trhov, podpora produktivity poľnohospodárstva;
- **Priorita 2** – Podpora trvalo udržateľného rozvoja vidieka – znižovanie negatívnych vplyvov poľnohospodárstva na životné prostredie.

• **Sektorový operačný program Ľudské zdroje (SOP EZ)**

SOP EZ sa zameriava na opatrenia, ktoré pokrývajú problematiku rozvoja aktívnej politiky trhu práce, rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu sociálnej inklúzie, rozvoja celoživotného vzdelávania a prispôsobovania pracovnej sily. Program má tieto priority:

- **Priorita 1** – Rozvoj aktívnej politiky trhu práce – cieľom je zvýšenie zamestnateľnosti a flexibility trhu práce prostredníctvom posilňovania aktívnej politiky trhu práce, prevencie dlhodobej nezamestnanosti a integrácie mladých ľudí a sociálne znevýhodnených skupín;
- **Priorita 2** – Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce – je zameraná na podporu príležitostí na trhu práce, princípu rovnosti príležitostí, zamestnanosti potenciálne sociálne vylúčených skupín a jednotlivcov;
- **Priorita 3** – Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce – hlavným zámerom priority je zaistiť, aby pracovná sila disponovala schopnosťami, ktoré vyžaduje trh práce.

Všetky vyššie uvedené operačné programy sú zamerané na regióny spadajúce pod cieľ 1, to znamená na regióny, ktoré vykazujú hodnotu HDP menšiu ako 75% priemeru HDP v EÚ. V prípade SR sú to regióny všetkých vyšších územných celkov okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

Keďže Bratislavský samosprávny kraj dosahuje hodnotu HDP vyššiu ako 75% priemeru EÚ, spadá pod cieľ 2 a cieľ 3. Na základe toho boli vypracované dva programové dokumenty – **Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 2** a **Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 3**.

Ciele JPD Bratislava Cieľ 2 možno definovať ako zlepšenie podmienok na rozvoj malého a stredného podnikania, prílev kapitálu a transfer technológií, využívanie miestneho potenciálu (najmä v oblasti cestovného ruchu), dobudovanie infraštruktúry a zvýšenie kvality života na vidieku.

JPD Bratislava Cieľ 3 je zameraný na rozvoj aktívnej politiky trhu práce a sociálnej integrácie, zlepšenie výkonnosti služieb zamestnanosti, zlepšenie znevýhodnených sociálnych skupín na trhu práce, rozvoj celoživotného vzdelávania a pod.

Prehľad toho, na základe ktorých programových dokumentov sa čerpá podpora z jednotlivých štrukturálnych fondov, poskytuje tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3: Smerovanie podpory zo štrukturálnych fondov EÚ podľa cieľov a programových dokumentov v období 2004 – 2006

Oblasť podpory Cieľ 1 Cieľ 2	Štrukturálne fondy		
	ERDF	ESF	EAGGF and FIFG
	OP Základná infraštruktúra	SOP Ľudské zdroje	SOP Poľnohosp. a rozvoj vidieka
	SOP Priemysel a služby		
	JPD Bratislava Cieľ 2		
Cieľ 3		JPD Bratislava Cieľ 3	

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

Uvedené dokumenty predstavujú základ pre čerpanie štrukturálnych fondov a od nich sa odvíjajú všetky procesy, týkajúce sa riadenia a rozdeľovania prostriedkov EÚ určených na rozvoj regiónov.

1.3.2. Programové dokumenty v Slovenskej republike v období 2007 – 2013

Prípravy na nasledujúce programovacie obdobie 2007 – 2013 v Slovenskej republike sa začali v roku 2004, keď vláda svojím uznesením č. 465/2004 uložila Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja vypracovať **Národný strategický referenčný rámec (NSRR)**¹.

NSRR je základným dokumentom, ktorý stanoví priority Slovenskej republiky pri čerpaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v ďalšom období. NSRR nahradí doterajší Národný rozvojový plán, stanovuje základné ciele a priority, ktoré budú rozpracované do jednotlivých Operačných programov.

Strategické usmernenie Spoločenstva stanovilo na obdobie 2007 – 2013 nasledujúce ciele regionálnej politiky EÚ:

- **Cieľ Konvergencia** – bude financovaný z ERDF a ESF a sústredí sa na regióny NUTS II, teda regióny, ktorých HDP nedosahuje 75 percent priemeru EÚ. V prípade Slovenska to znamená všetky regióny okrem Bratislavského kraja.
- **Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** – je určený pre regióny, ktoré nie sú oprávnené čerpať podporu z cieľa Konvergencia. V prípade Slovenska je určený pre Bratislavský kraj.
- **Cieľ Európska teritoriálna spolupráca** je určený na podporu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce.

Návrh strategických priorít obsiahnutý v prvej verzii NSRR:

- infraštruktúra a regionálna dostupnosť;
- inovácie, informatizácia a znalostná ekonomika;
- ľudské zdroje a vzdelávanie.

¹ Materiál je dostupný na:
<http://www.rokovania.sk/app/material.nsf/0/8ABC8B5CCC32F897C125709A003A10DC?OpenDocument>

Uvedené môžeme zhrnúť tak, ako je uvedené v tabuľke č. 4.

Tabuľka č. 4: Priority, operačné programy na obdobie 2007–2013

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fond
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1. dopravná infraštruktúra	ERDF + KF
	1.2. environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	ERDF + KF
	1.3. lokálna infraštruktúra	ERDF
2. Inovácie, informatizácia a znalostná ekonomika	2.1. podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií	ERDF
	2.2. rozvoj elektronických služieb, obsahu, zručností a infraštruktúry pre verejnú správu	ERDF
	2.3. výskum a vývoj	ERDF
3. Ľudské zdroje a vzdelávanie	3.1. moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	ESF
	3.2. podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	ESF

Zdroj: Návrh Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013

V čase uzávierky tohto textu² nebola vládou SR schválená štruktúra operačných programov k jednotlivým prioritám.

1.4. KTO rozhoduje pri štrukturálnych fondoch

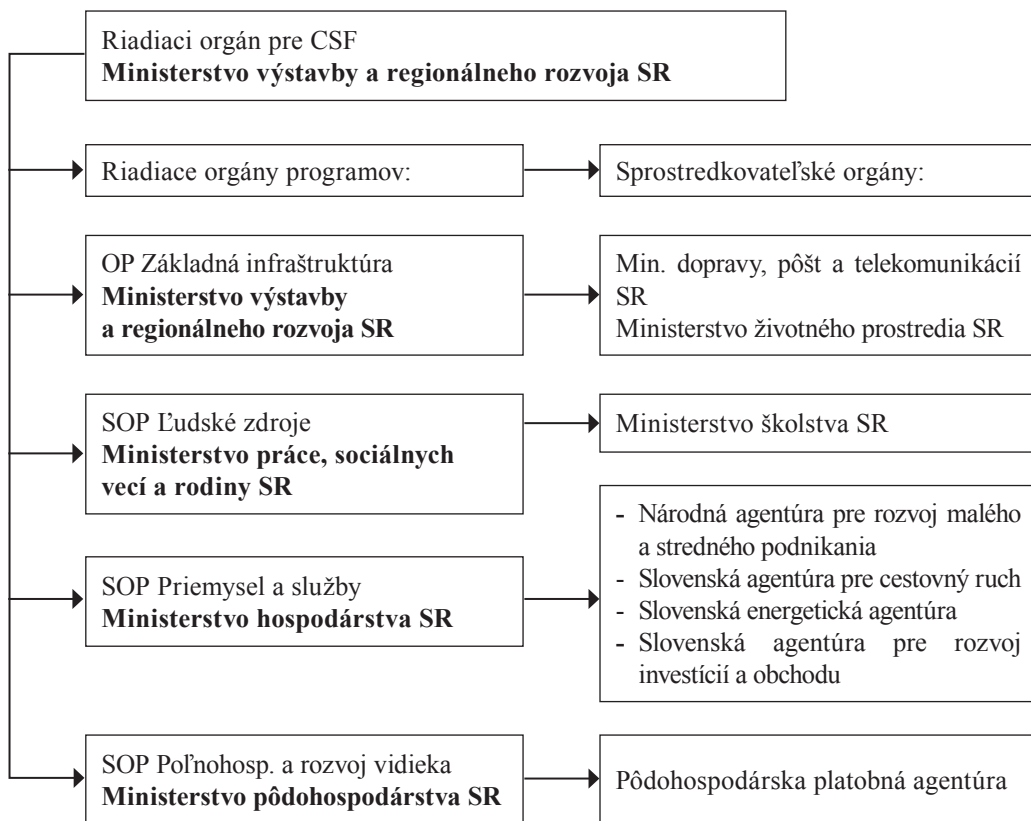
V rámci štrukturálnych fondov je potrebné rozlišovať niekoľko kategórií inštitúcií. Po prvé, ide o inštitúciu, ktorá zastrešuje problematiku štrukturálnych fondov ako celok. Je ňou Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. Po druhé, existujú inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za riadenie a implementáciu jednotlivých programov, teda **riadiace orgány programov**. Tretím typom inštitúcií sú také, ktoré sú poverené výkonom časti úloh spojených s riadením eurofondov, ide o tzv. **sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi**, pre ktoré sa tiež používa názov implementačné agentúry. Štvrtým typom inštitúcií sú **monitorovacie výbory**. Piatym typom je **platobný orgán** (Ministerstvo financií SR) a **platobné jednotky** (organizačné zložky jednotlivých riadiacich/sprostredkovateľských orgánov). V nasledujúcom texte sa im venujeme bližšie.

1.4.1. Riadiace a sprostredkovateľské orgány

Implementáciu každého programového dokumentu riadi poverený riadiaci orgán. Riadiacimi orgánmi v SR sú ministerstvá, ktoré boli zodpovedné za prípravu jednotlivých programových dokumentov, teda Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Riadiace orgány sú oprávnené menovať sprostredkovateľské orgány, na ktoré môžu preniesť časť svojej zodpovednosti za riadenie programov. Prehľad inštitucionálnej štruktúry orgánov riadiacich a sprostredkovateľských orgánov uvádzame v schéme č. 2.

² Február 2006.

Schéma č. 2: Prehľad riadiacich a sprostredkovateľských orgánov štrukturálnych fondov v SR

Zdroj: Konceptia financovania projektov podporovaných zo Štrukturálnych fondov na roky 2004 – 2006

Inštitúciou, ktorá zastrešuje oblasť štrukturálnych fondov ako celok, je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. Bolo zodpovedné za prípravu Národného rozvojového plánu.

Vypracovaním a koordináciou jednotlivých operačných programov boli poverené Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (OP Základná Infraštruktúra), Ministerstvo hospodárstva SR (SOP Priemysel a služby), Ministerstvo pôdohospodárstva SR (SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka) a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (SOP Ľudské zdroje).

Spomenuté ministerstvá sú zároveň riadiacimi orgánmi (RO), čo znamená, že sú plne zodpovedné za implementáciu jednotlivých programov, za ich riadenie a kontrolu. Prehľad toho, ktorý orgán je zodpovedný za ktorý program, uvádzame v tabuľke č. 5.

Tabuľka č. 5: Štruktúra riadiacich orgánov jednotlivých programov

Operačný program	Riadiaci orgán
OP Základná infraštruktúra	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	Ministerstvo poľnohospodárstva SR
SOP Ľudské zdroje	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
SOP Priemysel a služby	Ministerstvo hospodárstva SR
JPD NUTS II Bratislava Cieľ 2	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zdroj: Národný rozvojový plán; <http://www.build.gov.sk/index.php?sekcia=Docs/Nrp/nrp>

Riadiace orgány môžu časť svojich úloh v procese riadenia štrukturálnych fondov delegovať na tzv. **sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi (SORO)**³. Sprostredkovateľským orgánom môžu byť implementačné agentúry ministerstiev, regionálne rozvojové orgány, ale aj mimovládne organizácie.

1.4.2. Monitorovacie výbory

Treťou kategóriou inštitúcií zainteresovaných v problematike eurofondov sú monitorovacie výbory zriadené pri jednotlivých riadiacich a sprostredkovateľských orgánoch. Ich úlohou je monitorovať implementáciu jednotlivých programových dokumentov.

Monitorovacie výbory sú zriadené ku každému programu implementovaného v rámci SR pri každom riadiacom orgáne a sú zodpovedné za schvaľovanie kritérií výberu priorít jednotlivých programov, monitorovanie výsledkov dosiahnutých v rámci jednotlivých programov a pod. Štruktúra, štatúty, rokovacie poriadky a zápisy z rokovaní sú dostupné na internetových stránkach jednotlivých riadiacich orgánov.

Slovenská republika vytvorila Monitorovací výbor pre CSF⁴, ktorého úlohou je dohliadať na uplatňovanie Národného rozvojového plánu a fungovanie eurofondov v Slovenskej republike ako celku.

Monitorovací výbor pre CSF je zriadený pri Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR (MVRR SR), t. j. pri Riadiacom orgáne Rámca podpory spoločenstva. Tento výbor je konkrétne zodpovedný za:

- koordináciu jednotlivých riadiacich orgánov v otázke čerpania finančnej pomoci z fondov EÚ;
- dohľad nad plnením NRP;
- koordináciu riadenia IT monitorovacieho systému (ITMS);
- navrhuje príslušným riadiacim orgánom legislatívne opatrenia týkajúce sa štrukturálnej politiky EÚ;
- navrhuje implementačné postupy v procese využívania štrukturálnej pomoci;
- na základe monitorovania v prípade potreby upravuje NRP.

³ Zoznam internetových stránok sprostredkovateľských orgánov uvádzame v prílohe 4.

⁴ CSF – Community Support Framework – Rámec podpory spoločenstva, <http://www.build.gov.sk/index.php>

Členmi výboru sú zástupcovia štátnej správy, regionálnej a miestnej správy, podnikateľskej sféry a mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov. Predsedom výboru je štátny tajomník MVRR SR⁵.

Okrem Národného monitorovacieho výboru boli tiež vytvorené monitorovacie výbory pre jednotlivé programové dokumenty.⁶

Monitorovacie výbory zriadené pri jednotlivých OP⁷ a JPD schvaľujú a upravujú doplnky k programovým dokumentom. Ďalej schvaľujú a upravujú materiálne a finančné ukazovatele potrebné na monitorovanie čerpania finančnej pomoci z EÚ, hodnotia pokrok smerujúci k dosiahnutiu špecifických cieľov štrukturálnej pomoci, t. j. monitorujú výsledky pomoci. Do právomoci monitorovacích výborov tiež spadá schvaľovanie výročných implementačných a záverečných správ o vykonávaní pomoci. V prípade zistenia nedostatkov navrhujú úpravu alebo preskúmanie pomoci za účelom dosiahnutia vytýčených cieľov štrukturálnej politiky. Členmi výborov sú zástupcovia štátnej správy, regionálnej a miestnej správy, podnikateľskej sféry a mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov.

Prostredníctvom systému monitorovania je teda možné sledovať, či stanovené priority a ciele sú prostredníctvom definovaných opatrení a aktivít napĺňané.

Nasledujúca tabuľka ilustruje štruktúru monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov.

Tabuľka č. 6: Štruktúra monitorovacích výborov.

Monitorovací výbor pre Rámec podpory spoločenstva (CSF)	Rámec podpory spoločenstva (CSF)
Monitorovací výbor pre OP Základná infraštruktúra	OP Základná infraštruktúra
Monitorovací výbor pre SOP Ľudské zdroje	SOP Ľudské zdroje
Monitorovací výbor pre SOP Priemysel a služby	SOP Priemysel a služby
Monitorovací výbor pre SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	SOP Poľnohosp. a rozvoj vidieka

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

1.4.3. Platobné inštitúcie

Pri platobných inštitúciách je možné rozlišovať medzi platobným orgánom a platobnými jednotkami.

Ministerstvo financií SR (MF SR) bolo určené ako Platobný orgán (PO), čo znamená, že MF SR je zodpovedné za finančnú kontrolu finančnej pomoci z Európskej únie a taktiež za finančnú kontrolu orgánov štátnej správy pôsobiacich v tomto procese.

⁵ V čase uzávierky tohto textu bol predsedom Výboru pre štrukturálne fondy a Kohézny fond Ing. Zsolt Lukáč.

⁶ Zoznam monitorovacích výborov a ich členov je dostupný na <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=17>

⁷ pozri napr.: <http://www.esf.gov.sk/>

Platobný orgán je zodpovedný za:

- koordináciu systému finančného riadenia štrukturálnych fondov;
- koordináciu platobných jednotiek, riadiacich orgánov a sprostredkovateľských orgánov pri finančnom riadení štrukturálnych fondov;
- vykonávanie kontrol na všetkých úrovniach finančného riadenia;
- príjem prostriedkov EÚ, prevod finančných prostriedkov štrukturálnych fondov na príjmový účet príslušného ministerstva;
- prevod finančných prostriedkov štrukturálnych fondov konečnému prijímateľovi/príjemcovi pomoci prostredníctvom platobnej jednotky.

Platobnými jednotkami sú jednotlivé ministerstvá zodpovedné za implementáciu jednotlivých priorít programových dokumentov, konkrétne ich organizačné zložky (napríklad platobnou jednotkou pre SOP Priemysel a služby je Sekcia organizácie, riadenia a financovania – Odbor rozpočtu a projektov EÚ Ministerstva hospodárstva SR).

Na Slovensku pôsobí niekoľko platobných jednotiek tak, ako na to poukazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č. 7: Štruktúra platobných jednotiek v programovom období 2004 – 2006

PROGRAM	inštitúcia	ORGANIZAČNÁ ZLOŽKA
SOP Priemysel a služby	MH SR	Sekcia organizácie, riadenia a financovania – odbor rozpočtu a projektov EÚ
OP Základná infraštruktúra	MVRR SR	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja – odbor finančného riadenia
	MDPT SR	Sekcia rozpočtu a vnútornej ekonomiky – odbor rozpočtu a financovania
	MŽP SR	Sekcia zahraničnej pomoci a medzinárodných vzťahov – odbor Implementačná agentúra environmentálnych investičných projektov – finančné a platobné oddelenie, odbor rozpočtu a financovania
SOP Ľudské zdroje	MPSVR SR	Finančný odbor
	MŠ SR	Sekcia európskej integrácie – oddelenie finančného riadenia pre ESF a program PHARE
SOP Poľnohosp. a rozvoj vidieka	Pôdohospodárska platobná agentúra	
JPD NUTS II Bratislava Cieľ 2	MVRR SR	Odbor finančného riadenia
JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3	MPSVR SR	Finančný odbor
	MŠ SR	Oddelenie finančného riadenia pre ESF a program PHARE
INTERREG IIIA	MVRR SR	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja – odbor finančného riadenia
INTERREG IIIB	MŽP SR	Sekcia zahraničnej pomoci a medzinárodných vzťahov – odbor Implementačná agentúra environmentálnych investičných projektov – finančné a platobné oddelenie, odbor rozpočtu a financovania
INTERREG IIIC	MH SR	sekcia organizácie, riadenia a financovania – odbor rozpočtu a projektov EÚ
EQUAL	MPSVR SR	Finančný odbor

Zdroj: Konceptia systému finančného riadenia štrukturálnych fondov, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=16>

Platobné jednotky sú zodpovedné za:

- zabezpečovanie prevodu finančných prostriedkov z EÚ a zdrojov spolufinancovania zo štátneho rozpočtu konečným prijímateľom;
- zabezpečovanie predbežnej kontroly pred uskutočnením platieb, vrátane kontroly žiadostí o platbu, kontroly súladu žiadostí s finančným plánom;
- vedenie finančných záznamov a výkazov v súlade so smernicami EÚ a národnými predpismi.

1.5. FORMY čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov

Prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ je možné čerpať troma základnými spôsobmi. Prvým spôsobom je čerpanie prostredníctvom **národných projektov**. Konečnými prijímateľmi pri národných projektoch sú štátom kontrolované subjekty definované v jednotlivých programových dokumentoch. Napríklad konečným príjemcom pomoci v rámci OP Základná infraštruktúra, op atrenie 1.1. (Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry) sú Železnice Slovenskej republiky a prostriedky určené na opatrenie 1.2. (Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry) v rámci toho istého programu sú určené priamo Národnej diaľničnej spoločnosti. Týmto spôsobom sú tiež rozdeľované aj prostriedky určené na realizáciu priority Rozvoj aktívnej politiky trhu práce SOP Ľudské zdroje. Národné projekty uskutočňuje RO pre SOP EZ (MPSVR SR), a to prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR (UPSVR)⁸ a Fondu sociálneho rozvoja (FSR)⁹. Národné projekty realizované prostredníctvom UPSVR sú zamerané najmä na poskytovanie **nárokovateľných príspevkov** s cieľom podporovať a motivovať začlenenie sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva na trh práce¹⁰.

Druhým spôsobom je čerpanie prostriedkov prostredníctvom **výziev na predkladanie projektov**, ktoré zverejňujú jednotlivé riadiace a sprostredkovateľské orgány programov. Konečnými prijímateľmi pomoci môžu byť verejné inštitúcie, samosprávne orgány, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty, vzdelávacie inštitúcie. Konkrétne skupiny prijímateľov pomoci v rámci jednotlivých opatrení definujú doplnky programových dokumentov.

Tretím spôsobom je čerpanie prostriedkov prostredníctvom **opatrení technickej pomoci**. Opatrenia **technickej pomoci** sú súčasťou každého operačného programu. Technická pomoc je určená pre orgány zodpovedné za riadenie štrukturálnych fondov a jej cieľom je poskytnúť riadiacim orgánom prostriedky na zabezpečenie aktivít súvisiacich s implementáciou programov. To znamená, že subjektmi oprávnenými čerpať prostriedky z opatrenia technická pomoc sú riadiace orgány programov a sprostredkovateľské orgány.

⁸ Bližšie informácie je možné získať na http://www.esf.gov.sk/content/04_projekty_01a.php a http://www.upsvar.sk/rsi/nup_rsi.nsf/0/3EA306DA16015D54C1256FE7003CE1C9?OpenDocument

⁹ Bližšie informácie je možné získať na internetovej stránke Fondu sociálneho rozvoja, www.fsr.sk

¹⁰ Táto podpora zahŕňa napríklad príspevky pre absolventov škôl, ako aj príspevky zamestnávateľom poskytujúcim zamestnanie sociálne znevýhodneným skupinám. Cieľom národného projektu realizovaného prostredníctvom FSR je podpora aktivít zameraných na zvyšovanie sociálnej inklúzie marginalizovaných skupín. O podporu z národných projektov sa na základe výziev na predkladanie projektov zverejňovaných FSR môžu uchádzať napríklad agentúry na podporu zamestnávania, mimovládne organizácie, miestne samosprávy, školy a vzdelávacie inštitúcie a pod.

Aktivity, ktoré je možné financovať z opatrenia technickej pomoci, sú rozdelené do dvoch kategórií. Prvou kategóriou sú aktivity **limitované** objemom finančných prostriedkov, ktoré je možné použiť. Ide najmä o prevádzkové náklady spojené administratívnymi činnosťami, ako sú napríklad platy zamestnancov zodpovedných orgánov.

Druhou kategóriou sú **nelimitované aktivity**. Sem spadajú napr. informačné aktivity spojené s riadením programov, podporné aktivity počas rôznych fáz riadenia programového projektového cyklu, vrátane výberu, hodnotenia, monitorovania a kontroly projektov, príprava štúdií zameraných na identifikovanie a zvýšenie vedomostí o regionálnych, odvetvových a strategických aspektoch týkajúcich sa intervencií štrukturálnych fondov a pod. Stanovenie celkového objemu finančných prostriedkov určených na nelimitovanú technickú pomoc je v kompetencii národných orgánov. Je potrebné uviesť, že kontrahovanie subjektov, ktorí majú poskytovať jednotlivé služby v rámci technickej pomoci, sa má uskutočňovať podľa pravidiel zákona o verejnom obstarávaní.

1.6. AKO sa rozhoduje o rozdeľovaní štrukturálnych fondov a o platbách

V rámci činnosti organizácií zainteresovaných do rozhodovania o štrukturálnych fondoch dochádza k prijímaniu viacerých rozhodnutí. V nasledujúcom texte sa budeme venovať dvom – rozhodovaniu o rozdeľovaní štrukturálnych fondov a rozhodovaniu o platbách v rámci čerpania týchto prostriedkov.

1.6.1. Rozhodovanie o rozdeľovaní štrukturálnych fondov (schvaľovanie projektov)

Popri procese programovania, teda rozhodovania o oblastiach podpory a prioritách štrukturálnych fondov na národnej úrovni, ktoré sme opísali v časti 1.3., je dôležitým rozhodovacím procesom aj **schvaľovanie predložených žiadostí o poskytnutie príspevku z eurofondov**.

Vo fáze schvaľovania projektov dochádza na „lámanie chleba“, keď sa rozhoduje o tom, komu bude poskytnutá podpora zo štrukturálnych fondov. V nasledujúcej časti sa preto zameriavame na časti tohto procesu a ich priebeh.

Vo všeobecnosti, proces výberu projektov pozostáva z nasledujúcich krokov:

- zverejnenie výzvy na predkladanie projektov; na internetových stránkach, elektronických alebo tlačných médiách;
- predloženie projektu Riadiacemu orgánu/sprostredkovateľskému orgánu, ktorý žiadosť zaregistruje;
- žiadosti sú hodnotené po formálnej stránke pracovníkmi Riadiaceho orgánu/sprostredkovateľského orgánu. Hodnotia sa tieto stránky:
 - formálne: či je žiadosť vyplnená správne, či sú pripojené všetky požadované dokumenty, či sú splnené pravidlá hospodárskej súťaže, aké sú vplyvy projektu na životné prostredie;
 - technické: či je projekt relevantný z hľadiska Operačného programu, či sú aktivity v rámci projektu z hľadiska Operačného programu vhodné, či sú naplnené technické kritériá, či sú výstupy projektu merateľné atď.
 - finančné: či má žiadateľ dostatočné vlastné zdroje na uskutočnenie projektu, či náklady na projekt zodpovedajú plánovaným aktivitám.

- výstupom formálneho hodnotenia je *Hodnotiaca správa*, ktorá odporučí, resp. neodporučí projekty na podporenie.

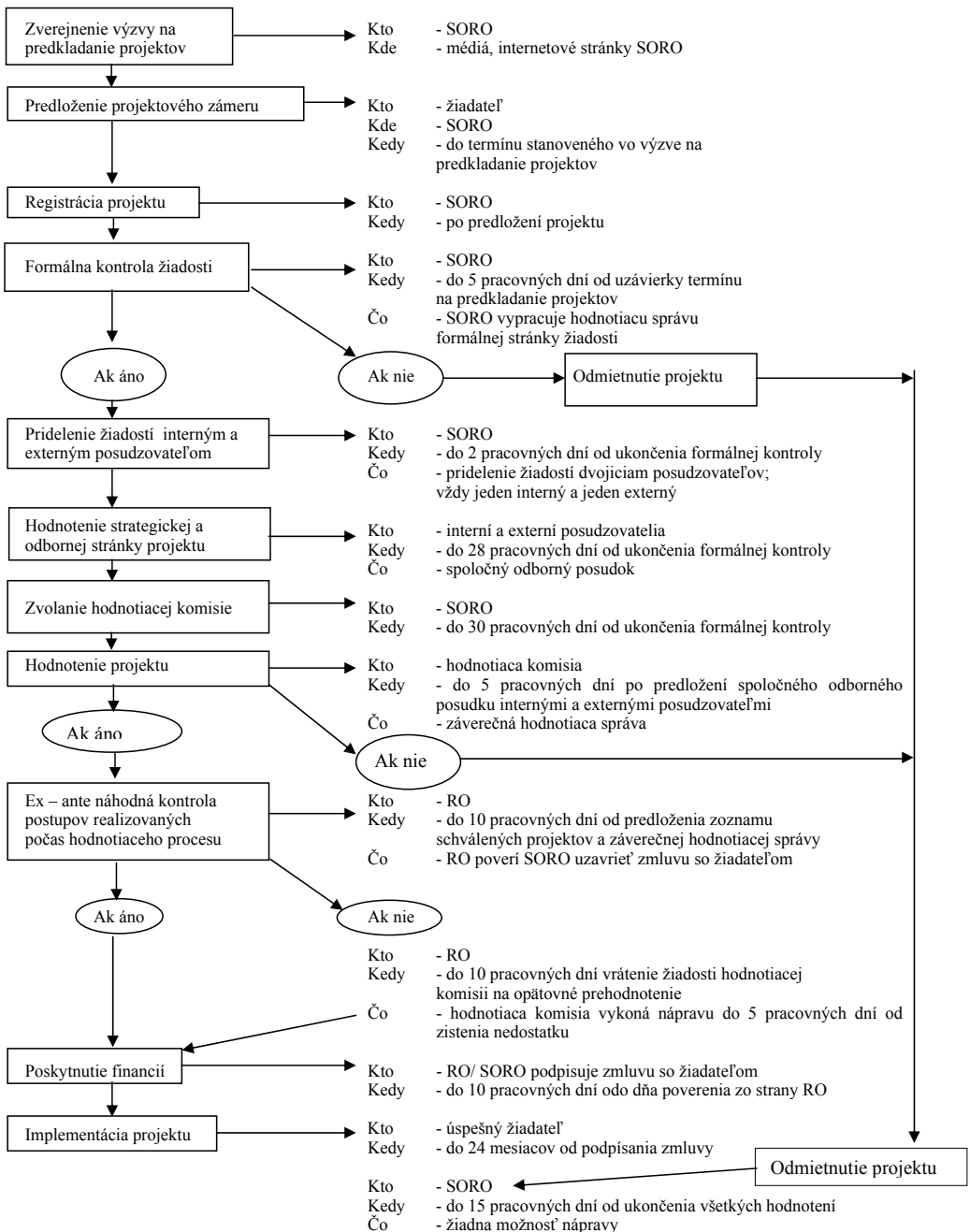
Následne by projekty, ktoré vyhoveľi kritériám formálneho posúdenia, mali byť predložené **hodnotiacej komisii** zriadenej pre danú výzvu na predkladanie projektov. Výsledkom práce hodnotiacej komisie je **záverečná hodnotiaca správa**, ktorá by mala obsahovať zoznam schválených projektov. Na základe tohto zoznamu riadiace orgány/sprostredkovateľské orgány oznámia tak úspešným, ako aj neúspešným žiadateľom výsledky výberového procesu. Následne by na webových stránkach riadiacich/sprostredkovateľských orgánov mali byť zverejnené zoznamy schválených projektov. Záverečná hodnotiaca správa by mala obsahovať zoznam schválených projektov, zoznam neschválených projektov a výšku oprávnených nákladov. Túto správu komisia predkladá riadiacemu orgánu programu. V praxi to znamená, že projekt by mal byť schválený až vtedy, ak je rozhodnutie hodnotiacej komisie potvrdené podpisom vedúceho predstaviteľa riadiaceho orgánu, teda ministra toho ministerstva, ktoré je ako riadiaci orgán zodpovedné za implementáciu toho-ktorého programu.

Hodnotenie v rámci hodnotiacej komisie by sa malo riadiť kritériami na výber projektov, ktoré sú definované vo výzve na podávanie projektov. Tieto kritériá sa po vydaní výzvy a počas procesu hodnotenia nesmú meniť.

Ako príklad **cyklu schvaľovania projektov** môžeme uviesť postup schvaľovania projektov na Ministerstve hospodárstva SR, ktoré je riadiacim orgánom (RO) pre Sektorový operačný program Priemysel a služby.

Cykly schvaľovania projektov v rámci ostatných programov sú totožné, môžu sa však líšiť v lehotách stanovených na jednotlivé kroky.

Schéma č. 3: Cyklus schvaľovania projektov:

Vysvetlivky: RO – riadiaci orgán; SORO – sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom.
 Zdroj: Prnová, M.: *Cesta úspešného projektu pre podnikateľa v oblasti priemyslu a služieb*, Úrad vlády SR, Bratislava 2004

1.6.2. Rozhodovanie o platbách konečným prijímateľom

Pre prijímateľov pomoci zo súkromného sektora platí systém financovania na základe **refundácie**. To znamená, že konečný prijímateľ uhradí všetky výdavky spojené s realizáciou schváleného projektu z vlastných zdrojov. Následne predloží RO alebo SORO žiadosť o platbu, ako aj všetky doklady preukazujúce výšku vynaložených nákladov.

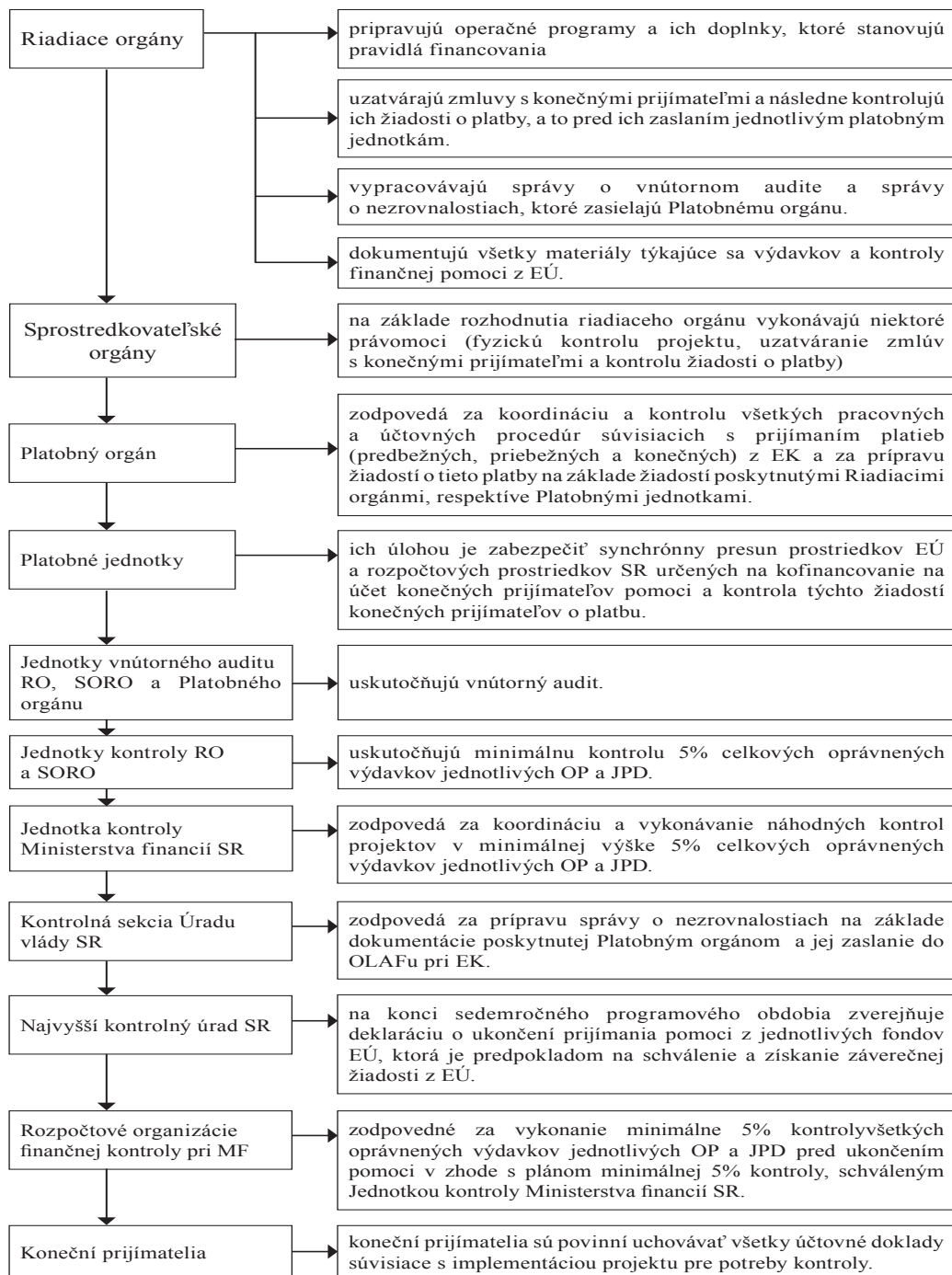
Pre prijímateľov pomoci z verejného sektora platí systém **predfinancovania**. Systém predfinancovania bol zavedený z toho dôvodu, že subjekty verejného sektora často nedisponujú dostatočnými finančnými zdrojmi na financovanie projektov formou refundácií. Platby sú v tomto prípade uskutočňované na základe predloženia vystavených, avšak neuhradených účtovných dokladov.

Tretím spôsobom financovania aktivít v rámci podpory zo štrukturálnych fondov je poskytovanie **zálohových platieb**. Tento spôsob sa uplatňuje len v rámci ESF. Konečný žiadateľ môže v tomto prípade požiadať o zálohovú platbu do výšky 20% z celkového ročného rozpočtu projektu.

Po výbere oprávnených projektov na realizáciu výberovou komisiou sa podpisuje zmluva medzi prijímateľmi pomoci a riadiacim orgánom (RO), respektíve sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom (SORO). Následne by mali poverení pracovníci zodpovedných orgánov kontrolovať fyzickú implementáciu projektov, vrátane formálnej kontroly žiadosti konečných prijímateľov o platbu (ide o tzv. ex-ante kontrolu reálnosti, vhodnosti a oprávnenosti výdavkov vyplatených počas vopred určeného harmonogramu prijímateľovi pomoci). RO, respektíve SORO, schvaľuje tieto žiadosti prijímateľov pomoci o platbu a predkladá ich jednotlivým PJ, ktoré taktiež podrobujú žiadosť o platbu kontrole. Potom PJ zasielajú platobnému orgánu (PO) súhrnnú žiadosť o platbu. PO by mal vykonať kontrolu súhrnných žiadostí o platbu na svojej úrovni, čo znamená hodnotiť žiadosti z hľadiska rozpočtových limitov podľa jednotlivých priorít a opatrení. Po schválení súhrnných žiadostí by mal PO informovať o tejto skutočnosti PJ. Tie sú následne oprávnené previesť finančné prostriedky na účty konečných prijímateľov.

Prehľad orgánov zapojených do finančného riadenia eurofondov uvádzame v nasledujúcej schéme.

Schéma č. 4: Orgány zainteresované do finančného riadenia programov.

Zdroj: Konceptia systému finančného riadenia štrukturálnych fondov, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=16>

1.7. Hodnotenie programov

Jednotlivé programy by mali podliehať **hodnoteniu** zameranému na relevantnosť, účinnosť, výkonnosť a udržateľnosť jednotlivých programov. Podľa Nariadenia rady (ES) 1260/1999 o všeobecných ustanoveniach o štrukturálnych fondoch by sa hodnotenie malo uskutočňovať v troch na seba nadväzujúcich krokoch.

Prvým krokom je tzv. **ex-ante hodnotenie** (predbežné hodnotenie), ktorého cieľom je nezávislé posúdenie východísk, cieľov a vplyvov programových dokumentov. Predbežné hodnotenie by sa malo uskutočňovať počas procesu tvorby programových dokumentov a malo byť súčasťou všetkých programových dokumentov predkladaných na schválenie Európskej komisii. Ex-ante hodnotenia vypracovávajú nezávislí experti. Napríklad ex-ante hodnotenie Národného strategického referenčného rámca na programovacie obdobie 2007 – 2013 vykonáva Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky Slovenskej akadémie vied.

Druhým krokom je **priebežné hodnotenie**. Jeho cieľom je na základe porovnania s výsledkami ex-ante hodnotenia preskúmať výsledky dosiahnuté v rámci implementácie programov a prípadne korigovať existujúce postupy. Vzhľadom na skrátené programovacie obdobie sa priebežné hodnotenie programov na Slovensku neuskutočňuje. Predpokladáme však, že v programovacom období 2007 – 2013 sa priebežné hodnotenie uskutočňovať bude.

Ex-post hodnotenie, ktoré je tretím krokom hodnotenia programov, by sa malo uskutočniť až po skončení daného programovacieho obdobia, a to najneskôr tri roky po skončení daného programovacieho obdobia (ex-post hodnotenie skráteného programového obdobia 2004 –2006 teda musí byť uzatvorené najneskôr do roku 2009). Uskutočniť by ho mali nezávislí posudzovatelia z poverenia Európskej komisie, v spolupráci s členskými štátmi a riadiacimi orgánmi. Ex-post hodnotenie by sa malo zamerať na hodnotenie použitia zdrojov, účelnosť, účinnosť a dosah pomoci, ako aj na faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo chybám v implementácii, a na dosiahnuté výsledky, vrátane trvalo udržateľnej stability.

2. PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM O ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOCH EURÓPSKEJ ÚNIE NA SLOVENSKU

Podobne ako iné aspekty využívania eurofondov, aj informovanie o ich fungovaní by sa malo riadiť istými stanovenými pravidlami, a to tak na úrovni európskej, ako aj národnej legislatívy. Pravidlám upravujúcim postupy informovania o štrukturálnych fondoch sa venujeme v prvej časti tejto kapitoly. V uvedenej časti odpovedáme na otázku, AKÉ sú pravidlá poskytovania informácií o štrukturálnych fondoch. V druhej časti sa zaoberáme odpoveďou na otázku, KTO má poskytovať informácie v rámci štrukturálnych fondov, teda štruktúrou inštitúcií, ktoré sú v SR zodpovedné za poskytovanie informácií o eurofondoch a na ktoré sa môže potenciálny žiadateľ o podporu z fondov obrátiť so žiadosťou o konkrétne informácie. V tretej časti tejto kapitoly sa bližšie pozeráme na to, ČO dané inštitúcie zverejňujú, teda poskytneme prehľad informácií, ktoré sú dostupné v jednotlivých fázach rozhodovania o štrukturálnych fondoch v SR.

2.1. AKÉ sú základné pravidlá poskytovania informácií o štrukturálnych fondoch

Vychádzajúc z potreby dostupnosti informácií ako jedného z predpokladov úspešnej implementácie štrukturálnych fondov, zadefinovala EÚ rámcové pravidlá informovania o poskytovaní fondov. V nadväznosti na pravidlá EÚ vypracovali vlády členských štátov vlastné pravidlá, ktorými sa poskytovanie informácií o štrukturálnych fondoch riadi na národnej úrovni.

Cieľom šírenia informácií o štrukturálnych fondoch podľa EÚ je¹¹:

- zvyšovanie všeobecnej informovanosti o sledovaných cieľoch a možnostiach pomoci poskytovanej zo štrukturálnych fondov EÚ;
- vytvorenie podmienok na maximálnu možnú úspešnosť implementácie schválených programových dokumentov;
- zvyšovanie transparentnosti vo vzťahu ku všetkým aktivitám štátu (spolufinancovanie štrukturálnych fondov EÚ).

V súlade s požiadavkami EÚ riadiaci orgán pre Rámec podpory spoločenstva a riadiace orgány pre každý operačný program majú za úlohu zabezpečiť realizáciu vhodných opatrení informovanosti a publicity. Na tento účel sú použité finančné prostriedky technickej pomoci z príslušných operačných programov. Každý riadiaci orgán je zodpovedný najmä za poskytovanie informácií o úlohe EÚ a o výsledkoch vplyvu pomoci štrukturálnych fondov na Slovensku. Cieľom informačnej činnosti je zabezpečiť zvýšenie povedomia občanov SR o pomoci zo štrukturálnych fondov, ako aj transparentnosť a efektívnosť použitia eurofondov.

Za plnenie úloh vytýčených EÚ týkajúcich sa informovanosti je v SR zodpovedný riadiaci orgán pre CSF¹² a jednotlivé riadiace orgány¹³.

¹¹ Komunikačný akčný plán pre CSF.

¹² Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

¹³ Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (OP Základná infraštruktúra), Ministerstvo hospodárstva SR (SOP Priemysel a služby), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (SOP Ľudské zdroje), Ministerstvo poľnohospodárstva (SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka).

Riadiaci orgán pre CSF bol povinný vypracovať **Komunikačný akčný plán pre CSF**¹⁴, ktorý predstavuje kľúčový dokument, týkajúci sa pravidiel šírenia a dostupnosti informácií v SR ohľadom štrukturálnych fondov EÚ. Na základe tohto materiálu boli následne vypracované komunikačné akčné plány pre všetky operačné programy, Jednotné programové dokumenty a Iniciatívy Spoločenstva¹⁵ jednotlivými riadiacimi orgánmi.

Úlohou Komunikačných akčných plánov je informovanie verejnosti o procesoch a mechanizmoch poskytovania pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ, šírenie informácií o strategických zámeroch, cieľoch a prioritách Národného rozvojového plánu a operačných programov, šírenie informácií o postupoch predkladania projektov a kritériách ich vyhodnocovania a koordinácia informačných aktivít zainteresovaných RO.

Jednotlivé riadiace orgány nesú zodpovednosť za vykonávanie národnej informačnej činnosti pre jednotlivé OP a JPD. Do aktivít na publicitu a informovanie by mali byť zapojené aj sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi¹⁶, ktoré zodpovedajú za zabezpečenie týchto činností na regionálnej a miestnej úrovni.

Na komunikačné akčné plány OP a JPD nadväzujú informačné stratégie jednotlivých operačných programov. Informačné stratégie by mali určovať konkrétne spôsoby a podmienky v oblasti informovania o štrukturálnych fondoch EÚ.

Informácie by sa mali poskytovať potenciálnym konečným prijímateľom, podnikateľským a profesijným organizáciám, ekonomickým a sociálnym partnerom, mimovládny organizáciám, ako aj širokej verejnosti.

Okrem aktívneho zverejňovania informácií je možné informácie o jednotlivých aspektoch nakladania s eurofondmi žiadať na základe platného zákona o slobodnom prístupe k informáciám¹⁷.

2.2. KTO má poskytovať informácie o štrukturálnych fondoch

Šírením informácií o štrukturálnych fondoch sú na základe Komunikačného akčného plánu poverené viaceré inštitúcie a orgány na národnej a regionálnej úrovni.

Ako sme spomenuli, orgánom zodpovedným za implementáciu informačných aktivít na národnej úrovni je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. V rámci MVRR SR sú

¹⁴ Komunikačný akčný plán pre CSF je dostupný na: http://www.build.gov.sk/index.php?sekcia=fondy_eu/kap

¹⁵ Komunikačné akčné plány jednotlivých OP, JPD a IS sú dostupné v programových doplnkoch týchto strategických dokumentov na: <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>

¹⁶ Sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi sú: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvo životného prostredia SR (OP Základná infraštruktúra); Ministerstvo školstva SR (SOP Ľudské zdroje a JPD Cieľ 3); Pôdohospodárska platobná agentúra (SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka); Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenská energetická agentúra, Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu, Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SOP Priemysel a služby); Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (JPD Cieľ 2);

¹⁷ Ide o zákon č. 211/2000.

úlohy spojené so šírením informácií o štrukturálnych fondoch rozdelené medzi niekoľko jeho organizačných zložiek.

Koordinačným orgánom pre publicitu a šírenie informácií o štrukturálnych fondoch je **Oddelenie činnosti riadenia a informovania MVRR SR**. Medzi jeho úlohy patrí koordinácia propagačných, informačných a vzdelávacích akcií zainteresovaných RO, uverejňovanie aktuálnych informácií, dokumentov a príručiek pre predkladateľov v spravodaji a na internetovej stránke „Štrukturálne fondy pre Slovensko“, riadenie integrovaného informačného systému, monitorovanie integrovaného informačného systému.

Oddelenie pre komunikáciu s verejnosťou MVRR SR je zodpovedné za poskytovanie informácií širokej verejnosti prostredníctvom masmédií.

Odbor manažmentu regionálneho rozvoja MVRR SR je poverený šírením informácií pre potenciálnych konečných prijímateľov pomoci a verejnosť prostredníctvom regionálnych rozvojových agentúr (RRA).

Informácie o poskytovaní podpory zo štrukturálnych fondov by mali byť šírené prostredníctvom **informačných centier prvého kontaktu**.

Informačné centrá prvého kontaktu nesú zodpovednosť za implementáciu týchto informačných aktivít na regionálnej úrovni:

- propagácia jednotlivých OP a JPD a informovanie o metódach žiadania o nenávratnú finančnú pomoc, t. j. prostredníctvom odborných publikácií, tlače, elektronických médií a internetových stránok;
- poskytovanie informácií o možnostiach pomoci z jednotlivých štrukturálnych fondov a o podmienkach, ktoré musia byť splnené pri žiadosti o pomoc, širokej verejnosti;
- distribuovanie propagačných materiálov jednotlivých OP a JPD, t. j. brožúr, letákov, plagátov a pod.
- konzultačné služby pre žiadateľov.

Na regionálnej úrovni plnia úlohu informačných centier Odbory regionálneho rozvoja VÚC a regionálne rozvojové agentúry.

Riadiace orgány jednotlivých operačných programov ďalej vytvorili sieť vlastných regionálnych informačných centier, ktoré by mali poskytovať informácie o konkrétnych operačných programoch, možnostiach čerpania podpory v rámci jednotlivých programov, možnostiach čerpania podpory na konkrétne projektové zábery¹⁸.

Všetky spomenuté organizácie vytvárajú **integrovanú informačnú sieť**¹⁹, ktorá by mala byť zameraná na šírenie a poskytovanie informácií o štrukturálnych fondoch, ako aj na poskytovanie odborných informácií o možnostiach čerpania štrukturálnej podpory, konzultácií potenciálnym žiadateľom týkajúcich sa konkrétnych projektových zámerov a vypracovania konkrétnych projektov.

¹⁸ Zoznam informačných centier uvádzame v prílohe 5.

¹⁹ Grafické zobrazenie štruktúry integrovanej informačnej siete uvádzame v prílohe 6.

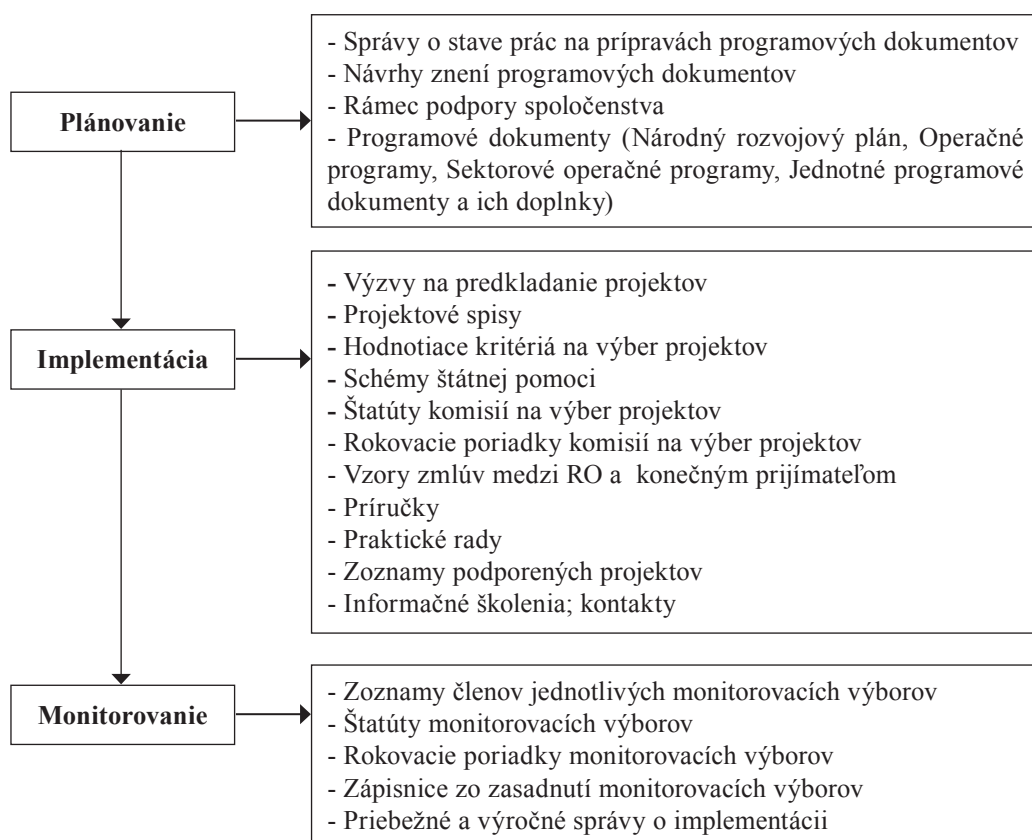
2.3. ČO verejné inštitúcie zverejňujú o štrukturálnej pomoci EÚ v Slovenskej republike

Adekvátne a presné informácie, ako aj dostupné informačné kanály týkajúce sa finančnej pomoci zo štrukturálnych fondov na jednej strane pomáhajú zvýšiť šance na získanie nenávratného finančného príspevku z EÚ, a na strane druhej zvyšujú úroveň transparentnosti v celom procese. Informácia však nie vždy musí mať verejný charakter. Ktoré informácie o štrukturálnych fondoch v SR sú prístupné širokej verejnosti? Na to sa pokúsime odpovedať v nasledujúcom texte. Zamerali sme sa na základné fázy využívania štrukturálnych fondov, teda na plánovanie, implementáciu, monitorovanie.

Prehľad informácií a dokumentov dostupných v jednotlivých spomenutých fázach uvádzame v nasledujúcej schéme a potom sa im bližšie venujeme v samostatných podčastiach tejto kapitoly.

Súhrn informácií, ktoré by mali byť dostupné v rámci jednotlivých fáz implementácie programov, poskytujeme v schéme č. 5.

Schéma č. 5: Informácie dostupné na jednotlivých úrovniach riadenia eurofondov.

Zdroj: autori.

Bližšie sa jednotlivým typom informácií, ktoré majú byť zverejňované v uvedených fázach nakladania so štrukturálnymi fondmi, venujeme v nasledujúcom texte.

2.3.1. Plánovanie programov

Podmienkou na získanie finančnej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ bola analýza situácie v regiónoch Slovenska, t. j. identifikácia silných a slabých stránok regiónov, ako aj možností a rizík spojených s možnou štrukturálnou pomocou. Na základe spomenutej analýzy regionálneho rozvoja jednotlivých regiónov boli vypracované programové dokumenty a ich doplnky, ktoré určujú ciele, priority regionálnej politiky a zároveň ponúkajú opatrenia a aktivity na dosiahnutie vytýčených regionálnych cieľov. Tieto dokumenty identifikujú riadiace authority procesu čerpania financií z EÚ, ako aj potenciálnych prijímateľov pomoci, respektíve cieľové skupiny, na ktoré má byť pomoc zameraná. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, ako riadiaci orgán, má zodpovednosť za vypracovanie, koordináciu a manažment týchto programových dokumentov, ktoré sa stali východiskom pre praktickú implementáciu pomoci EÚ. Návrhy programových dokumentov podliehajú schváleniu vlády SR a sú priebežne zverejňované na internetovej stránke Úradu vlády SR a tiež na centrálnej stránke venovanej štrukturálnym fondom.²⁰ V procese príprav programových dokumentov by mali riadiace orgány zároveň zverejňovať správy o stave prác na prípravách daných dokumentov²¹.

2.3.2. Implementácia programov

Výzvy na predkladanie projektov by mali obsahovať všetky náležité a relevantné informácie pre potenciálnych žiadateľov, konkrétne povahu aktivít podporovaných v rámci výzvy, geografické pokrytie (špecifikácia regiónov, pre ktoré je výzva určená), dobu trvania projektu, špecifikáciu oprávnených príjemcov, špecifikáciu oprávnených výdavkov, informáciu o minimálnej a maximálnej výške príspevku, termín zverejnenia výsledkov hodnotenia, formulár žiadosti schválený riadiacim/sprostredkovateľským orgánom. Spolu s výzvou by tiež mali byť zverejňované aj hodnotiace kritériá na výber projektov, projektový spis, štatút a rokovací poriadok komisie na výber projektov, vzory zmlúv medzi RO a konečnými prijímateľmi a príručky pre žiadateľov.

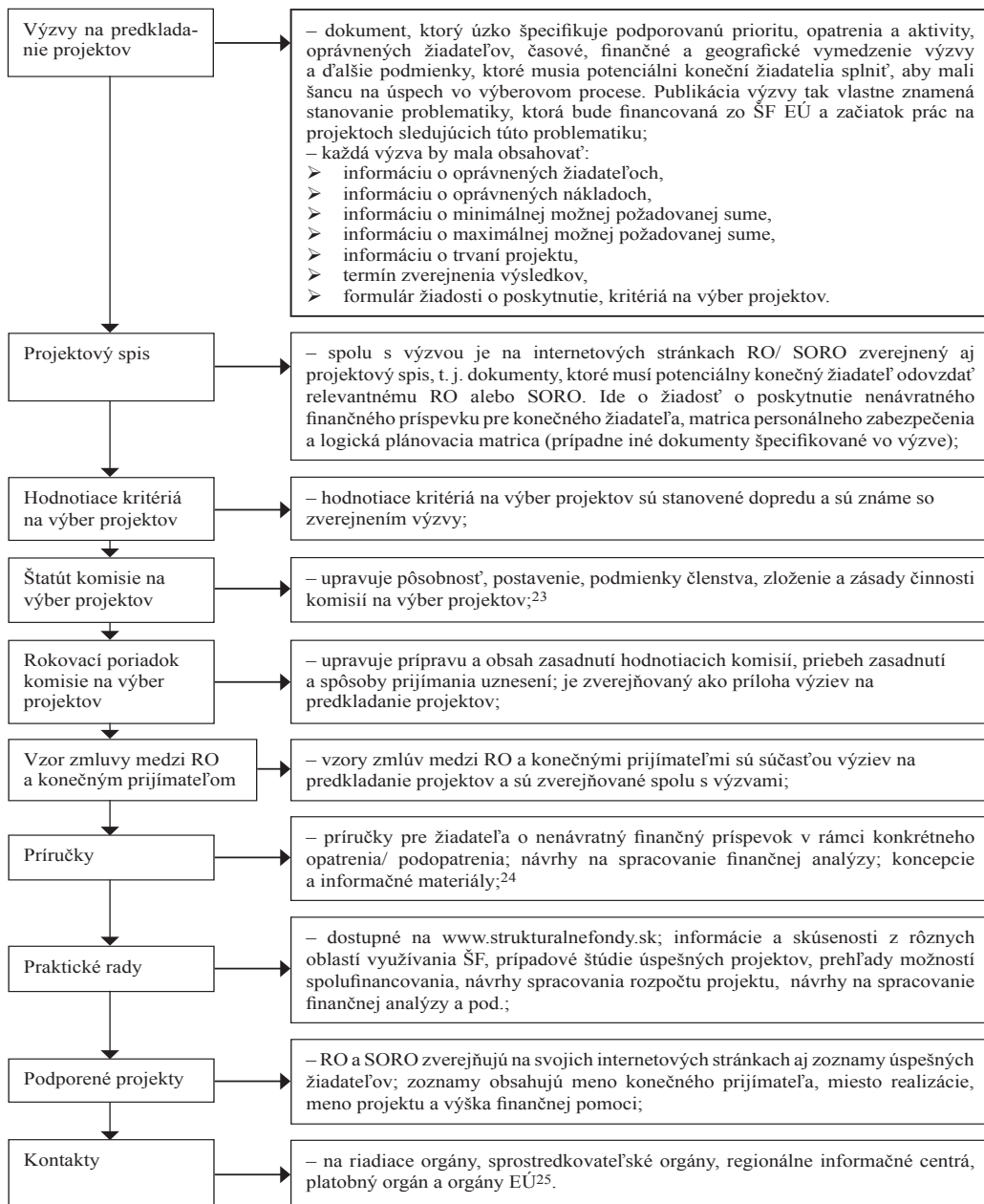
Implementácia programových dokumentov si vyžaduje ďalšie konkrétne informácie, ktoré pomôžu potenciálnym konečným prijímateľom pomoci pripraviť kvalitný projekt a následne ho aj implementovať v reálnom živote. Informácie, ktoré by mali byť dostupné vo fáze implementácie programov, sú uvedené v schéme č. 6.²²

²⁰ <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=80>

²¹ Uvedené dokumenty zverejňujú orgány zodpovedné za ich prípravu na základe uznesení vlády SR. Napríklad orgánom zodpovedným za prípravu Národného strategického referenčného rámca (NSRR), ktorá prebieha v súčasnosti, je MVR SR. Správy o stave prác na príprave NSRR, ako aj jeho návrhy možno nájsť na <http://www.build.gov.sk/index.php?sekcia2=pk/index>

²² Dokumenty sú prístupné na www.strukturalnefondy.sk a na jednotlivých webových portáloch RO a SO pod RO.

Schéma č. 6: Dostupné informácie v procese implementácie programov.

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

²³ Štatúty hodnotiacich komisií zverejňujú zodpovedné riadiace a sprostredkovateľské orgány na svojich internetových stránkach.

²⁴ Príručky sú súčasťou výziev na predkladanie projektov zverejňovaných na internetových stránkach riadiacich a sprostredkovateľských orgánov, ako aj na centrálnej stránke www.strukturalnefondy.sk

²⁵ Dôležité kontakty sú uvedené na internetových stránkach riadiacich a sprostredkovateľských orgánov.

2.3.3. Monitorovanie programov

Vo fáze monitorovania by sa mala sledovať aktuálna implementácia verzus plánovaná implementácia, a tak kontrolovať, či stanovené priority a ciele sú napĺňané prostredníctvom definovaných opatrení a aktivít. Ak alokované prostriedky nie sú efektívne využité, respektíve plánovaná implementácia zaostáva za očakávanými výsledkami, výsledky monitorovania by mali byť podkladom na uskutočnenie zmeny.

Monitorovanie Rámca podpory Spoločenstva vykonáva Národný monitorovací výbor a monitorovanie jednotlivých OP, JPD a Iniciatív Spoločenstva sú vykonávané príslušnými monitorovacími výbormi zriadenými pri riadiacich orgánoch.

Verejne dostupné informácie o fáze monitorovania jednotlivých programov sú:

- zoznamy členov monitorovacích výborov,
- štruktúra monitorovacích výborov,
- štatúty monitorovacích výborov,
- rokovacie poriadky monitorovacích výborov,
- zápisy z rokovaní monitorovacích výborov,
- priebežné a výročné správy o implementácii programov.

Všetky spomenuté informácie sú dostupné na internetových stránkach príslušných riadiacich orgánov²⁶.

Spomenuté **priebežné a výročné správy o implementácii**, ktoré vypracovávajú jednotlivé riadiace orgány, ponúkajú prehľad implementácie daného programového dokumentu za určité obdobie (polrok alebo rok). Správy o implementácii sú povinné zverejňovať RO na svojich internetových stránkach a na centrálnom informačnom portáli Štrukturálne fondy pre Slovensko²⁷.

²⁶ Menné zoznamy členov všetkých monitorovacích výborov sú tiež dostupné na: <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=17>

²⁷ Priebežné a výročné správy o implementácii sú dostupné na: <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=14>

3. KONFLIKT ZÁUJMOV V PROCESE VYUŽÍVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮV EÚ

Verejnosť na Slovensku vníma korupciu a konflikt záujmov ako javy, ktoré sú pomerne rozšírené a ktoré zároveň negatívne ovplyvňujú fungovanie verejného sektora²⁸. Keďže zodpovednosť za riadenie štrukturálnych fondov EÚ je plne v rukách štátnych inštitúcií, je dôležité, aby priestor pre možný konflikt záujmov v rámci týchto inštitúcií bol čo najmenší.

Štrukturálne fondy EÚ predstavujú veľký objem finančných prostriedkov a riziko možného konfliktu záujmov predstavuje ohrozenie efektívneho a účelného vyžívania týchto prostriedkov. Oblasťami, v ktorých je toto riziko potenciálne najvyššie, sú najmä príprava projektov, administratívne posudzovanie projektov a v neposlednom rade hodnotenie a výber projektov.

Vo fáze prípravy projektov je riziko konfliktu záujmov spojené najmä so zneužitím interných informácií z prostredia riadiacich a sprostredkovateľských orgánov. Získanie informácií mimo stanoveného rámca, respektíve pred ich oficiálnym zverejnením môže niektorým uchádzačom o podporu z eurofondov poskytnúť neadekvátnu výhodu v porovnaní s ostatnými uchádzačmi. Takouto výhodou môže byť napríklad viac času na prípravu projektu pre konkrétnu výzvu.

Konflikt záujmov sa môže týkať jednak politickej úrovne riadenia a rozhodovania o štrukturálnych fondoch, ďalej interných pracovníkov riadiacich a sprostredkovateľských orgánov, externých posudzovateľov podieľajúcich sa na odbornom hodnotení projektov a v neposlednom rade členov hodnotiacich komisií schvaľujúcich predložené projekty.

Z hľadiska riešenia potenciálneho konfliktu záujmov hrajú dôležitú úlohu právne normy a pravidlá, ktoré definujú konflikt záujmov, špecifikujú formy konfliktu záujmov a stanovujú spôsoby riešenia prípadných konfliktov záujmu či prípadné sankčné postihy z nedodržania stanovených pravidiel. V nasledujúcich častiach tejto kapitoly sa pokúsime čitateľovi odpovedať na otázku, AKÉ sú zákonné pravidlá upravujúce problematiku konfliktu záujmov pri rozdeľovaní a riadení eurofondov a AKÉ špecifické pravidlá boli pre túto oblasť vyvinuté.

3.1. AKÉ zákonné pravidlá platia pre zamedzenie konfliktu záujmov

Základnou normou zaoberajúcou sa konfliktom záujmov je **ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov**²⁹ (**zákon o konflikte záujmov**). Jeho cieľom je chrániť verejný záujem a zaviesť mechanizmy na identifikovanie konfliktov záujmu a na ich riešenie. Obsahuje definíciu konfliktu záujmov a taxatívne vymenúva verejné funkcie, na ktoré sa vzťahuje. Medzi verejné funkcie definované týmto zákonom patria aj členovia vlády, štátni tajomníci ministerstiev, ako aj vedúci ústredných orgánov štátnej správy, teda funkcie, ktorých vykonávanie má priamy vplyv na rozhodovanie o využívaní štrukturálnych fondov. V skratke môžeme povedať, že ústavný zákon o konflikte záujmov okrem iného obsahuje zákaz uprednostnenia osobného záujmu (či už vlastného, alebo záujmu blízkych osôb) pri výkone

²⁸ Pozri napr. prieskum verejnej mienky Ústavu pre výskum verejnej mienky Štatistického úradu SR z 5. 2. 2005 aj na www.transparency.sk.

²⁹ č. 357/2004 Z. z.

verejnej funkcie, verejným funkcionárom stanovuje povinnosť oznámiť prípadný konflikt záujmu, určuje obmedzenia po skončení výkonu verejnej funkcie.

V súvislosti s problémom konfliktu záujmov je potrebné spomenúť aj **zákon o štátnej službe**³⁰, ktorý obsahuje ustanovenie o povinnosti štátnych zamestnancov oznámiť „skutočný alebo možný konflikt záujmov“³¹. Toto ustanovenie je dôležité najmä v súvislosti s procesom hodnotenia projektov (žiadostí) o poskytnutie príspevkov zo štrukturálnych fondov, konkrétne vo vzťahu k formálnej kontrole žiadostí, keďže formálnu kontrolu žiadostí uskutočňujú poverení pracovníci riadiacich a sprostredkovateľských orgánov, čiže zamestnanci orgánov štátnej správy.

Zo zákona o štátnej službe vyplýva štátnym zamestnancom aj povinnosť dodržiavať **Etický kódex štátneho zamestnanca**³², vydaný Úradom pre štátnu službu SR. Jedným zo základných princípov Etického kódexu štátneho zamestnanca je záväzok nezneužívať svoje postavenie vo vlastný prospech. Etický kódex ďalej obsahuje definíciu súkromného i verejného záujmu. Vo vzťahu k výkonu funkcie sa má štátny zamestnanec riadiť výhradne záujmom verejným a svoje súkromné záujmy presadzovať tak, aby sa vyhol konfliktu záujmov. Takisto je kódexom zakázané konať v prospech právnických alebo súkromných osôb, ak by toto konanie mohlo viesť k získaniu nenáležitých výhod pre štátneho zamestnanca. To platí aj pre využívanie informácií získaných štátnym zamestnancom počas výkonu funkcie, ako aj pre prijímanie darov.

Okrem spomenutých noriem a pravidiel je v istých situáciách možné na problém konfliktu záujmov aplikovať aj ustanovenia **Trestného zákona**³³ a **Trestný poriadok**³⁴. Tieto právne predpisy obsahujú ustanovenia týkajúce sa poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností, ako aj zneužitia právomocí verejného činiteľa. Napríklad ak by pracovník riadiaceho alebo sprostredkovateľského orgánu, ktorý sa podieľa na rozhodovaní o projektoch podporených danou inštitúciou, zároveň podieľal na schválení projektu, na ktorom spolupracoval alebo plánuje spolupracovať a teda zadovážal sebe neoprávnený prospech a neohlásil tento konflikt záujmov, je možné takúto situáciu považovať za zneužívanie právomocí verejného činiteľa.

3.2. Špecifické pravidlá upravujúce konflikt záujmov v rozhodovaní o štrukturálnych fondoch Európskej únie

V snahe predchádzať konfliktu záujmov priamo vo vzťahu k využívaniu štrukturálnych fondov EÚ vypracoval Odbor boja proti korupcii Úradu vlády SR (OBPK), na podnet mimovládnych organizácií, *Správu o záveroch a odporúčaníach vyplývajúcich z dotazníka „Právna ochrana pred netransparentnosťou, zneužívaním a konfliktom záujmov vo vzťahu k rozhodovaniu o využívaní fondov EÚ v SR“*³⁵. Táto správa obsahuje odporúčania na zamedzenie možného

³⁰ č. 312/2001 Z. z.

³¹ (§53, ods. 1, písm. k).

³² http://www.upss.sk/vypis_clanku.html?polozka_id=2979093

³³ Zákon č. 300/2005 Z. z.

³⁴ Zákon č. 301/2005 Z. z.

³⁵ Materiál prijatý vládou SR 18. augusta 2004, [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3FFFA7C9B4AE8F25C1256EF6002C104B/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3FFFA7C9B4AE8F25C1256EF6002C104B/$FILE/Zdroj.html)

konfliktu záujmov, ako aj potenciálnych rizík korupcie a zneužitia fondov EÚ. V nadväznosti na túto správu bolo prijaté uznesenie vlády³⁶, ktorým vláda uložila predstaviteľom orgánov riadiacich využívanie fondov EÚ transponovať odporúčania obsiahnuté v spomenutej správe do vlastných interných predpisov, týkajúcich sa fondov EÚ. OBPK na základe uvedeného uznesenia vlády vypracovalo *Pravidlo zákazu konfliktu záujmov*³⁷, ktoré definuje konflikt záujmov, ako aj oblasti svojej pôsobnosti. Pravidlo zákazu konfliktu záujmov jasným a záväzným spôsobom určuje povinnosti osôb zainteresovaných v posudzovaní, hodnotení a výbere projektov uchádzajúcich sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ. Riadiace a sprostredkujúce orgány mali začleniť pravidlo zákazu konfliktu záujmov do svojich interných predpisov a pokynov a zabezpečiť ich dodržiavanie. Taktiež mali zverejniť uvedené pravidlo na svojich internetových stránkach. Pravidlo zákazu konfliktu záujmov stanovuje obmedzenia v oblastiach uvedených v tabuľke.

Tabuľka č. 8: Oblasti, ktoré upravuje pravidlo zákazu konfliktu záujmov.

<i>Príprava a podávanie projektov</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Na príprave, predkladaní a implementácii projektov nesmú byť zainteresované osoby, ktoré sú poverené poskytovaním informácií pre predkladateľov projektov a/alebo sa podieľajú na príprave výziev/grantových schém štátnej pomoci. - Osoby, ktoré sa podieľajú na príprave a implementácii projektov v rámci verejnej správy, nesmú byť zapojené do hodnotenia a výberu projektov v rámci danej výzvy/grantovej schémy štátnej pomoci.
<i>Posudzovanie administratívnej zhody</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Osoby poverené riadiacimi orgánmi posudzovať administratívnu zhodu nesmú byť zainteresované do prípravy, predkladania, ani implementácie projektov.
<i>Hodnotenie a výber projektov</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Osoby poverené hodnotením projektov nesmú byť zainteresované do prípravy, monitorovania, ani implementácie projektov v rámci danej výzvy. - Externí hodnotitelia nesmú byť zainteresovaní do prípravy, monitorovania, ani implementácie projektov v rámci danej výzvy. - Členovia výberových komisií nesmú byť zainteresovaní do prípravy, monitorovania, ani implementácie projektov v rámci danej výzvy. - Akékoľvek iné osoby zúčastňujúce sa na hodnotení a výbere projektov alebo na kontrole týchto procesov nesmú byť zainteresované do prípravy, monitorovania, ani implementácie projektov v rámci danej výzvy.

Zdroj: *Pravidlo zákazu konfliktu záujmov*, <http://www.vlada.gov.sk/bojprotikorupcii/>

Okrem toho pravidlo zákazu konfliktu záujmov definuje aj osoby, ktoré sú podľa Pravidla zákazu konfliktu záujmov považované za osoby **zainteresované**, respektíve nezainteresované v jednotlivých oblastiach definovaných v uvedenej tabuľke.

³⁶ č. 797/2004. [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E6E2F77ACE4A865C1256EF90034323A/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E6E2F77ACE4A865C1256EF90034323A/$FILE/Zdroj.html)

³⁷ <http://www.vlada.gov.sk/bojprotikorupcii/>

Tabuľka č. 9: Definície zainteresovaných a nezainteresovaných osôb podľa pravidla zákazu konfliktu záujmov.

<i>Príprava projektov</i>	<p>Osobou zainteresovanou do prípravy projektov je osoba, ktorá bola od vyhlásenia výzvy na predkladanie projektov až po ukončenie implementácie projektu podporeného z danej výzvy v zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere s predkladateľom projektu, alebo sa osobne podieľala na vypracovaní projektu pre žiadateľa o podporu alebo pre organizáciu v budúcnosti zainteresovanú do implementácie projektu.</p> <p>Za osobu zainteresovanú do prípravy projektu sa nepovažuje osoba v zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere s inštitúciou verejnej správy alebo implementačnou agentúrou, ktorej pracovnou úlohou je poskytovať informácie a konzultácie pre potenciálnych žiadateľov o podporu, ak je výkon tejto funkcie financovaný z verejných zdrojov.</p>
<i>Predkladanie projektov</i>	<p>Osobou zainteresovanou do predkladania projektov je osoba, ktorá v mene žiadateľa o podporu predkladá daný projekt zodpovednému orgánu.</p> <p>Za osobu zainteresovanú do predkladania projektu sa nepovažuje osoba v zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere s inštitúciou verejnej správy alebo implementačnou agentúrou, ktorej pracovnou úlohou je prijímať projekty v rámci danej výzvy na predkladanie projektov.</p>
<i>Implementácia projektov</i>	<p>Osobou zainteresovanou do implementácie projektu je osoba, ktorá sa v zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere s organizáciami realizujúcimi podporený projekt osobne podieľa na realizácii úloh, opatrení a aktivít, ktoré sú súčasťou projektu podporeného v rámci danej výzvy na predkladanie projektov, alebo ktorá prijme finančné prostriedky z rozpočtu podporeného projektu alebo inú formu kompenzácie od organizácií podieľajúcich sa na realizácii podporeného projektu za služby súvisiace s realizáciou podporeného projektu.</p> <p>Za osobu zainteresovanú do implementácie projektu sa nepovažuje osoba v zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere s inštitúciou verejnej správy alebo implementačnou agentúrou, ktorej pracovnou úlohou je monitorovať, kontrolovať alebo hodnotiť rozsah a kvalitu realizácie podporených projektov, ich rozpočtov a súvisiacich aktivít a výkon tejto úlohy je financovaný z verejných zdrojov. Tieto osoby však nemôžu byť zainteresované do prípravy a predkladania projektov.</p>

Zdroj: Pravidlo zákazu konfliktu záujmov, <http://www.vlada.gov.sk/bojprotikorupcii/>

Ďalším príkladom snahy o riešenie konfliktu záujmov v procese využívania štrukturálnych fondov je *Usmernenie k výberu hodnotiteľov*³⁸ vydané Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR, riadiacim orgánom pre Rámec podpory Spoločenstva. Uvedené usmernenie je zverejnené na internetovej stránke MVRR. Toto usmernenie obsahuje odporúčania pravidiel, ktoré by mali riadiace a sprostredkovateľské orgány dodržiavať pri výbere interných a externých hodnotiteľov. Usmernenie k výberu hodnotiteľov obsahuje aj ustanovenie, podľa ktorého sú hodnotitelia povinní po svojom vymenovaní podpísať Vyhlásenie o nestrannosti hodnotiteľa a hodnotenia a Vyhlásenie o zachovaní mlčanlivosti³⁹. Riadiace a sprostredkovateľské orgány zodpovedné za výber a schvaľovanie projektov deklarujú povinnosť hodnotiteľov podpísať

³⁸ Usmernenie MVRR SR 3/ 2004 - <http://www.build.gov.sk/index.php?sekcia=Docs/rocsf/rocsf>

³⁹ Vzory vyhlásení nie sú uvedené na webovej stránke príslušného ministerstva.

uvedené vyhlásenia v štatútoch komisií na výber projektov (napr. Štatút komisie na výber projektov ESF), ako aj v príručkách pre žiadateľov o príspevok z fondov EÚ⁴⁰.

⁴⁰ Štatúty komisií na výber projektov ako aj príručky pre žiadateľov sú zverejňované v prílohách jednotlivých výziev na predkladanie projektov.

4. PARTICIPÁCIA V PROCESSE RIADENIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV EÚ

Dôležitým prvkom riadenia štrukturálnych fondov je nepochybne **participácia** subjektov z rôznych oblastí spoločnosti, ako napríklad mimovládnych organizácií, profesijných a záujmových združení, samosprávy a pod. Podpora účasti subjektov zastupujúcich rôzne sféry života spoločnosti pri riadení štrukturálnych fondov je priamo zakotvená v európskej legislatíve a slovenské orgány zodpovedné za implementáciu eurofondov sa zaviazali vytvoriť podmienky na jej zabezpečenie.

Participácia môže mať niekoľko pozitívnych vplyvov, ktoré uvádzame v ďalšom texte. V kontexte tejto publikácie chceme zdôrazniť hlavne jej možné protikorupčné aspekty. Dôsledné uplatňovanie princípu participácie pri nakladaní s verejnými zdrojmi umožňuje širšiu verejnú kontrolu, čo môže znížiť riziko korupčného správania a zvýšiť možnosti odhalenia takéhoto správania.

Účasťou partnerských subjektov na procese riadenia štrukturálnych fondov dochádza k naplneniu jedného zo základných princípov využívania štrukturálnych fondov EÚ, ktorým je **princíp partnerstva**. Na základe skúseností zo „starých“ členských krajín únie je partnerstvo prostriedkom na zabezpečenie efektívneho využívania nástrojov regionálnej politiky EÚ, prispieva k transparentnosti procesu rozdeľovania prostriedkov z fondov EÚ a v konečnom dôsledku je kľúčovým prvkom pri úspešnom napĺňaní cieľov regionálnej politiky EÚ. Partnerstvo medzi zodpovednými štátnymi inštitúciami, sociálnymi partnermi a zástupcami občianskej spoločnosti:

- zvyšuje legitimitu kohéznej politiky EÚ;
- vedie k lepšej koordinácii pri správe fondov EÚ;
- zapojenie partnerov do monitorovania fondov EÚ zvyšuje ich transparentné využívanie;
- vedie k zvýšeniu miery čerpania fondov vďaka kvalitnejšiemu výberu projektov a tiež k intenzívnejšiemu šíreniu informácií smerom k potenciálnym predkladateľom projektov;
- umožňuje riadiacim orgánom získať spätnú väzbu o funkčnosti mechanizmov rozdeľovania štrukturálnych fondov priamo z prostredia žiadateľov a prijímateľov štrukturálnej podpory⁴¹.

Článok 8 **Nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 ustanovujúce všeobecné ustanovenia o štrukturálnych fondoch**⁴² definuje partnerstvo ako jeden z nosných princípov využívania štrukturálnych fondov EÚ. Podľa bodu 1 článku 8 uvedeného nariadenia je každý členský štát povinný vytvoriť účinné nástroje na zabezpečenie účasti hospodárskych a sociálnych partnerov, ako aj partnerov reprezentujúcich mimovládne organizácie v procese prípravy, financovania, monitorovania a hodnotenia štrukturálnej pomoci EÚ.

⁴¹ Zdroj: Kelleher, J.- Batterbury, S. – Stern, E.: *The Thematic Evaluation of the Partnership Principle. Final Synthesis Report*. The Tavistock Institute, február 1999. http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/doc/rathe/cov-cont.pdf

⁴² http://www.build.gov.sk/www/Sekcie/iarr/pp/1260_99SK.pdf

Organizácie, ktoré majú záujem podieľať sa na rozhodovaní o eurofondoch, tak môžu robiť prostredníctvom vytvárania partnerských vzťahov so zodpovednými verejnými inštitúciami. Konkrétne sa môžu partneri podieľať na:

- činnosti pracovných skupín podieľajúcich sa na príprave programových dokumentov (Výbor pre štrukturálne fondy a Kohézny fond; expertná pracovná skupina „Partnerstvo pre Národný rámec“);
- činnosti monitorovacích výborov;
- činnosti hodnotiacich komisií na výber projektov (v prípade, že sú zodpovednými orgánmi vyzvaní na nominovanie svojich zástupcov za členov komisií).⁴³

Špecifikácia pravidiel upravujúcich zapojenie partnerov do riadenia fondov je tak na pleciach národných orgánov. Uplatňovanie princípu partnerstva v Slovenskej republike teda závisí od rozhodnutí riadiacich orgánov, ktoré určujú, koho prizvú na spoluprácu a koho nie. Výzva na spoluprácu môže byť neverejná (teda zodpovedný orgán priamo osloví organizácie, ktoré by chcel prizvať na riadenie štrukturálnych fondov) alebo verejná. V tomto prípade by mal riadiaci orgán zverejniť (napr. na svojej internetovej stránke) výzvu na spoluprácu.⁴⁴

Na Slovensku je princíp partnerstva zahrnutý vo všetkých programových dokumentoch pre jednotlivé operačné programy, kde sú stanovené aj pravidlá jeho uplatňovania. Na slabé miesta v tejto oblasti poukazujeme v nasledujúcej kapitole.

⁴³ Zamkovský J.: *Verejná kontrola fondov EÚ*, Priatelia Zeme – CEPA, Banská Bystrica 2005

⁴⁴ Príkladom môže byť výzva na účasť v komisii na výber projektov v rámci SOP Ľudské zdroje, ktorá je zverejnená na internetovej stránke MPSVR SR; <http://www.employment.gov.sk/mpsvr/sr/internet/home/page.php?id=1574&sID=f9a482ecbfa55b1f03c8aa4a370575d6>

5. HODNOTENIE EXISTUJÚCICH PROTİKORUPČNÝCH OPATRENÍ A NÁVRHY ĎALŠICH OPATRENÍ NA POSILNENIE TRANSPARENTNOSTI A ZNÍŽENIE PRIESTORU PRE KORUPCIU PRI NAKLADANÍ S EUROFONDAMI

V predchádzajúcich kapitolách sme sa venovali tomu, aké nástroje na zvyšovanie transparentnosti a znižovanie korupcie sú postupne zavádzané pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi. V praxi však narazíme na to, že jednak nie sú uvedené nástroje plošne zavádzané vo všetkých relevantných inštitúciách; jednak sa dá ísť ešte ďalej a zavádzať aj ďalšie protikorupčné nástroje. Je možné skonštatovať, že protikorupčná politika pri štrukturálnych fondoch zatiaľ nie je prioritnou politikou žiadneho riadiaceho ani sprostredkovateľského orgánu a existuje priestor na zavádzanie už definovaných pravidiel, ako aj ďalších pravidiel, ktorým sa budeme venovať v nasledujúcom texte tak, aby sa vytvorila jasná protikorupčná politika pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi.

Preto sa v nasledujúcich častiach tejto kapitoly zameriame na konkrétne návrhy smerujúce k posilneniu poskytovania informácií pri nakladaní s eurofondmi, na návrhy riešenia konfliktu záujmov a na ďalšie protikorupčné opatrenia.

Predtým však ešte jedna poznámka: uvedomujeme si, že tak ako pri nakladaní s akýmikoľvek inými verejnými zdrojmi, aj pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi je okrem požiadavky transparentnosti na stole prítomná aj požiadavka efektívnosti a naplnenia účelovosti použitia týchto zdrojov. A aj skutočnosť, že kapacita na jednotlivých riadiacich či sprostredkovateľských inštitúciách sa stále buduje. Viaceré z uvedených parametrov nakladania so štrukturálnymi fondmi sú posudzované cez už vybudované hodnotiace mechanizmy tak, ako je to uvedené v prvej kapitole, v časti venovanej hodnoteniu projektov. Tie však posúdia len to, či na danom mieste stojí alebo bol opravený hotel, ale už nie to, či nejde o hotel vysokého štátneho úradníka či politika. Aj preto sa domnievame, že protikorupčné poistky majú byť súčasťou úvahy a pravidiel upravujúcich spôsob, procesy nakladania s týmito zdrojmi a je im potrebné venovať pozornosť.

5.1. Návrhy na zvýšenie transparentnosti rozhodovania v procese rozdeľovania štrukturálnych fondov v Slovenskej republike

Hoci sa vo všeobecnosti nemôžeme sťažovať na nedostatok pravidiel a informácií o rozhodovacích procesoch a výsledkoch rozhodovania o eurofondoch zo strany zodpovedných inštitúcií, predsa je podľa nášho názoru možné obmedziť voľnosť v rozhodovaní a zlepšiť prístup k informáciám. Ide hlavne o zlepšenie poskytovania informácií o procese a výsledkoch výberu projektov.

Pripomíname, že projekty/žiadosti sa na viacerých RO alebo SO hodnotia v troch etapách. V prvej etape sa žiadosť posudzuje hneď po odovzdaní projektu, a to či projekt obsahuje všetky náležité dokumenty. Túto činnosť vykonáva pracovník RO alebo SO RO.

V druhom kole sú projekty posudzované hodnotiteľmi, ktorí na základe vopred zadaných kritérií hodnotia jednotlivé projekty z technického, finančného a administratívneho hľadiska⁴⁵. Výstupom tohto hodnotenia je Hodnotiaca správa, ktorá na základe počtu dosiahnutých bodov odporučí, respektíve neodporučí výberovej komisii jednotlivé projekty prijať. Hodnotiaca správa nie je verejná a má len odporúčací charakter pre výberovú komisiu, ktorej rozhodnutie je konečné a na základe potrebnej argumentácie môže aj projekty hodnotiteľmi odsúdené na zánik určiť za priechodné. Hlavným argumentom „práva veta“ pre výberovú komisiu je regionálne hľadisko, t.j. aby sa zabránilo, aby finančná pomoc smerovala len do jedného regiónu. Toto právo hodnotiacej komisie, absencia jasných pravidiel jeho uplatňovania, ako aj fakt, že Hodnotiaca správa komisie nie je verejná, vnáša do celého systému výberu projektov rúcho tajuplnosti a vytvára priestor na vznik podozrení z korupčného správania a zneužitia právomocí členmi komisie. Navrhujeme preto zverejňovať hodnotiace správy posudzovateľov. Zverejnenie týchto správ by umožnilo porovnať výsledky hodnotenia posudzovateľov s rozhodnutím výberovej komisie, čo by do celého procesu výberu vnieslo viac transparentnosti.

Nedostatok informácií sa objavuje aj pri procese **výberu členov** výberových komisií. Výberové komisie pozostávajú obvykle z deviatich členov, pričom na základe princípu partnerstva sú hodnotitelia zastúpení predstaviteľmi štátnej správy, samospráv, profesných organizácií a MVO. Členovia hodnotiacich komisií sú menovaní ministrami zodpovedných ministerstiev. Výber členov hodnotiacich komisií sa neriadí žiadnymi presne stanovenými pravidlami, respektíve, ak aj tieto pravidlá existujú vo forme interných predpisov zodpovedných inštitúcií, nie sú verejne dostupné. Tento fakt považujeme za nevyhovujúci a podľa nášho názoru by zverejnenie pravidiel výberu členov výberových komisií prispelo k vyššej transparentnosti celého procesu výberu projektov.

Okrem toho, že pravidlá, ako zamedziť konfliktu záujmov členov hodnotiacich komisií nie sú dostačujúce, čomu sa venujeme v časti 5.2., fakt, že vo viacerých prípadoch nie sú známe mená členov týchto komisií, znižuje možnosť verejnej kontroly, a teda aj možnosť poukázať na prípadný konflikt záujmov. V rámci zvýšenia transparentnosti navrhujeme zaviesť jasné pravidlá výberu členov hodnotiacich komisií a zverejňovanie zoznamu členov výberových komisií. Zverejnením týchto zoznamov by sa umožnila širšia verejná kontrola výberu projektov. V kombinácii s prehľadmi schválených projektov, ktoré sú zverejňované na internetových stránkach všetkých RO a SO, by verejnosť získala možnosť posúdiť, či v procese schvaľovania projektov nedošlo u jednotlivých členov výberových komisií ku konfliktu záujmov a v prípade podozrenia z možného konfliktu záujmov kontaktovať príslušné zodpovedné orgány. Zverejňovanie zoznamov členov výberových komisií však so sebou nesie riziko ich možného ovplyvňovania, respektíve riziko pokusov o takéto ovplyvňovanie. Preto navrhujeme tieto zoznamy zverejňovať až po ukončení výberového procesu. Zavedenie tohto opatrenia je otázkou vôle zodpovedných orgánov posilňovať transparentnosť procesu výberu projektov a poskytovať verejnosti maximálne možné množstvo informácií o využívaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Pozitívnym príkladom v tomto smere je MPSVR SR, ktoré po uzatvorení niektorých výziev v rámci SOP Ľudské zdroje informácie o výberových komisiách zverejnilo⁴⁶.

⁴⁵ Niektoré RO fázu druhého kola hodnotenia preskakujú a žiadosti sú hneď po posúdení administratívnej zhody predkladané priamo komisii na výber projektov. Tento postup sa využíva napríklad na MPSVR SR a MŠ SR.

⁴⁶ Výzvy SOP ĽZ – 2004/1.3/02, SOP ĽZ – 2004/3.2/02, SOP ĽZ – 2004/2.2/02; <http://www.esf.gov.sk/>

Pravidlo zákazu konfliktu záujmov, tak ako ho definoval minister spravodlivosti listom z 19. 8. 2004, ktoré platí pre rozhodovanie o eurofondoch, stanovuje povinnosť zakotviť sankčné ustanovenia pre prípad preukázania konfliktu záujmov do zmluvy o spolupráci medzi zodpovednými inštitúciami a ich externými spolupracovníkmi. Preto odporúčame **zverejniť vzory zmlúv s externými spolupracovníkmi** (ako sú externí posudzovatelia a členovia výberových komisií) na internetových stránkach riadiacich a sprostredkovateľských orgánov, čím by sa zvýšila transparentnosť vzťahov medzi zainteresovanými orgánmi a ich externými spolupracovníkmi podieľajúcimi sa na riadení štrukturálnych fondov EÚ.

Ďalej navrhujeme, aby sa v procese schvaľovania projektov používal tzv. systém „učenia sa na vlastných chybách“. To znamená, aby výberová komisia neúspešným žiadateľom vypracovala odporúčania, respektíve odôvodnenia, v ktorých by boli uvedené konkrétne dôvody, prečo nebol daný projekt podporený. Neúspešní žiadatelia by mali jednak možnosť posúdiť odôvodnenosť rozhodnutia o neschválení projektu a prípadne upraviť svoje projekty tak, aby sa nedostatky v budúcnosti neopakovali. Výberovým komisiám by sa tak zúžil priestor na svojvoľné a neodôvodnené odmietanie projektov. Pri uplatňovaní tohto odporúčania by však mohol vzniknúť problém s kapacitami výberových komisií, keďže táto činnosť by bola časovo náročná a mohla by predstavovať zvýšenú administratívnu záťaž. Alternatívou by mohlo byť zverejňovanie hodnotiacich tabuliek k jednotlivým projektom, na základe ktorých by neúspešní žiadatelia mali možnosť vidieť, na základe akých kritérií boli ich žiadosti zamietnuté.

Samozrejme netreba zabúdať na **zákon 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám**, na základe ktorého je možné žiadať aj informácie ohľadom riadenia a rozdeľovania eurofondov. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám umožňuje občanom požadovať od verejných orgánov akékoľvek informácie, ktoré nie sú považované za dôverné alebo tajné. V prípade neposkytnutia informácií štátnym orgánom je možné dožadovať sa nápravy prostredníctvom súdneho konania. Existujú príklady, keď bol zákon o slobode informácií pri získavaní informácií o eurofondoch úspešne použitý.⁴⁷ Odporúčame, aby bol formulár žiadosti o informácie zverejnený na každej relevantnej internetovej stránke spojenej s nakladaním s eurofondmi.

Predísť možným súdnym sporom ohľadom poskytovania informácií môžu orgány zodpovedné za riadenie eurofondov v SR zavedením a posilňovaním **proaktívnej politiky** vo vzťahu k zverejňovaniu informácií, teda aktívnym zverejňovaním maximálneho možného množstva informácií. Všetky orgány zainteresované do riadenia eurofondov disponujú funkčnou internetovou stránkou, ktorá je nenáročným a efektívnym prostriedkom poskytovania informácií.

5.2. Návrhy na zvýšenie transparentnosti nakladania s prostriedkami technickej pomoci

V druhej časti prvej kapitoly sme okrem iného uviedli, že súčasťou každého operačného programu je opatrenie technická pomoc. Prostriedky z technickej pomoci sa okrem pokrytia administratívnych nákladov spojených s riadením programov (napr. mzdy zainteresovaných pracovníkov zodpovedných orgánov) využívajú aj na ďalšie aktivity, ako sú napr. zavádzanie

⁴⁷ Napr. zverejnenie zoznamu členov monitorovacieho výboru pre SOP Priemysel a služby Ministerstvom hospodárstva SR na základe žiadosti o. z. Priatelia Zeme – CEPA.
Viac na <http://www.eufondy.org/index.stm?cat=90e163f1238340f8df90ba054d7f4807&x=112011>

informačných systémov, informačné a propagačné kampane, štúdie a pod. Tieto aktivity spadajú pod tzv. **nelimitovanú technickú pomoc**.

Kontrahovanie finančných prostriedkov z nelimitovanej technickej pomoci na uvedené činnosti sa uskutočňuje prostredníctvom verejného obstarávania, to znamená, že postupy kontrahovania sa riadia zákonom o verejnom obstarávaní.⁴⁸

Postup pri verejnom obstarávaní je v krátkosti takýto:⁴⁹

- určenie predmetu obstarávania;
- stanovenie metódy verejného obstarávania a určenie výšky kontraktu;
- príprava podkladových materiálov k verejnému obstarávaniu;
- zverejnenie oznámenia o verejnom obstarávaní;
- zaslanie podkladových materiálov záujemcom o účasť vo verejnom obstarávaní;
- hodnotenie návrhov predložených záujemcami;
- výber spomedzi predložených návrhov;
- návrh a podpis zmluvy s víťazom verejného obstarávania.

Transparentnosť je dôležitým parametrom verejného obstarávania a účelom tejto publikácie nie je detailne analyzovať problémy v rámci procesov verejného obstarávania. Tomuto aspektu verejného obstarávania sa venujú iné materiály Transparency International Slovensko a môžu byť vnímané ako doplnková časť tejto publikácie⁵⁰. Chceme však upozorniť na problém, ktorý svojou povahou zasahuje aj do čerpania prostriedkov z opatrení technickej pomoci.

Tento problém môže nastať, keď k danému verejnému obstarávaniu nepredložia ponuky žiadni uchádzači, respektíve ani jeden z predložených návrhov nespĺňa kritériá stanovené v podkladoch verejného obstarávania. Obstarávateľ je v tomto prípade nútený vyhlásiť nové verejné obstarávanie. Avšak v prípade, ak obstarávateľ vyhlási nové obstarávanie bez toho, aby upravil súťažné podklady a kritériá, situácia sa môže opakovať. Keďže proces verejného obstarávania sa riadi presnými časovými lehotami na jednotlivé úkony, obstarávateľ sa tak dostane do časovej tiesne. V tomto prípade poskytuje zákon o verejnom obstarávaní obstarávateľom možnosť využiť nesúťažné metódy, napr. priame zadanie. Takýto postup však vedie k zníženiu transparentnosti celého procesu a môže vzbudzovať podozrenia z konfliktu záujmov a korupcie.

Je dôležité, aby obstarávateľ vedel, čo je dôvodom uvedeného zlyhania pri obstarávaní. Príčinou nezájmu o vyhlásené verejné obstarávanie môžu byť aj nerealistické kritériá a podmienky daného verejného obstarávania, ktoré nie je schopný splniť ani jeden uchádzač. V lepšom

⁴⁸ Zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní.

⁴⁹ Bližšie pozri: Sičáková E., Vlach J., Ursíny D.: *Ako postupovať v procese verejného obstarávania*, TIS, Bratislava 2000

⁵⁰ Bližšie pozri: Sičáková-Beblavá, E., Nemeč, J.: *Monitoring verejného obstarávania vo vybraných nemocniciach SR*, TIS, Bratislava 2004; Vlach, J. – Sičáková-Beblavá, E.: *Monitorovanie verejného obstarávania v miestnej samospráve*, TIS, Bratislava 2003; Vlach, J.: *Monitoring verejného obstarávania v úradoch Vyšších územných celkov Slovenska a vybraných školách v ich pôsobnosti*, TIS, Bratislava 2005; *Monitoring verejného obstarávania na ministerstvách SR*, TIS, Bratislava 2005; *Monitoring verejného obstarávania vo vodárenských spoločnostiach a spoločnostiach zabezpečujúcich odvoz a likvidáciu komunálnych odpadov*, TIS, Bratislava 2005

prípade je zlé nastavenie podmienok verejného obstarávania spôsobené neadekvátnym posúdením možností potenciálnych uchádzačov zo strany obstarávateľa. V horšom prípade môže ísť o vedomé konanie na strane obstarávateľa s cieľom zadať kontrakt dopredu vybranému záujemcovi.

Zabráneniu podozrení z korupcie by namiesto následného priameho zadania prispelo zavedenie procedúry **rokovania o možnostiach zmeny podmienok súťaže** medzi obstarávateľom a všetkými uchádzačmi, ktorí prejavili záujem o danú verejnú súťaž prevzatím podkladov k verejnému obstarávaniu. V rámci tohto rokovacieho konania by sa na základe diskusie obstarávateľa a uchádzačov prehodnotili súťažné podklady a podmienky súťaže tak, aby boli naplnené ciele konkrétnych výziev a zároveň aby boli realizovateľné v daných podmienkach. Predpokladáme, že účasťou potenciálnych uchádzačov na formulovaní súťažných podmienok by sa zlepšila kvalita súťažných podkladov a v konečnom dôsledku aj kvalita výsledku obstarávania.

Na zlepšenie verejného obstarávania môžeme poskytnúť niekoľko ďalších rád obstarávateľom, ktoré sú aplikovateľné nielen na čerpanie prostriedkov z opatrení technickej pomoci, ale na verejné obstarávanie ako také⁵¹. Tieto rady možno zhrnúť takto:

- vydať jasné a zrozumiteľné interné smernice o výkone verejného obstarávateľa;
- aktívne informovať o prípadoch verejného obstarávania na internetových stránkach;
- preferovať súťažné metódy verejného obstarávania;
- vypracovať jednoznačné a realistické podklady pre verejné obstarávanie;
- menovať dôveryhodných členov komisií na hodnotenie ponúk;
- vyberať víťaza verejného obstarávania striktnie podľa stanovených podmienok;
- vypracovať etický kódex verejného obstarávania;
- sústavne a dôsledne kontrolovať procesy verejného obstarávania.

Zohľadnenie týchto odporúčaní v oblasti verejného obstarávania by prispelo nielen k sprehľadneniu čerpania finančných prostriedkov technickej pomoci, ale celkovo k transparentnosti využívania zdrojov eurofondov, pretože koneční prijímatelia sú pri objednávaní tovarov, služieb a prác v rámci implementácie projektov podporených z prostriedkov štrukturálnych fondov povinní uplatňovať postupy verejného obstarávania.

5.3. Návrhy riešení konfliktu záujmov v procese využívania štrukturálnych fondov EÚ

Proces hodnotenia žiadostí o nenávratný finančný príspevok riadiacimi, respektíve sprostredkovateľskými orgánmi je možné považovať za citlivý aj z hľadiska **konfliktu záujmov**. Ako sme už uviedli, hodnotenie v prvej fáze uskutočňujú interní pracovníci RO, respektíve SORO. Riziko vzniku konfliktu záujmov v tejto fáze hodnotenia považujeme za nízke, najmä vzhľadom na skutočnosť, že v prípade nesúladu so stanovenými kritériami je RO / SORO povinný vrátiť žiadosť predkladateľovi na doplnenie.

⁵¹ Blížšie pozri: Vlach, J. – Sičáková-Beblavá, E.: *Tak dobre, ako sa len dá? (Súhrnné hodnotenie monitoringu verejného obstarávania na Slovensku)*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2005.

Riziko vzniku konfliktu záujmov však je možné identifikovať v druhej fáze hodnotenia, keď sa žiadosti posudzujú po kvalitatívnej stránke. V tejto fáze je posudzovaná relevantnosť predložených žiadostí vzhľadom na priority programových dokumentov, spôsobilosť žiadateľa uskutočniť ciele projektu, schopnosť žiadateľa zabezpečiť dostatočné zdroje na spolufinancovanie projektu, očakávané výsledky projektu a pod. Hoci kritériá na posudzovanie žiadostí sú stanovené, kvalitatívne hodnotenie podľa nášho názoru poskytuje priestor na subjektívne hodnotenie, v dôsledku čoho môže dochádzať k nežiaducemu ovplyvňovaniu hodnotenia. K zníženiu priestoru na nekalé aktivity na tejto úrovni hodnotenia by podľa nášho názoru prispelo zavedenie **systemu náhodného pridelovania žiadostí posudzovateľom**, ktorý by napomohol k zúženiu priestoru pre konflikt záujmov.

Ako sme už uviedli, pracovníci riadiacich orgánov podieľajúci sa na hodnotení žiadostí sú štátnymi zamestnancami, to znamená, že výkon ich funkcie sa riadi zákonom o štátnej službe⁵², ktorý stanovuje povinnosť štátnych zamestnancov oznámiť nadriadeným možný alebo skutočný konflikt záujmov. Spomenutý zákon okrem iného obsahuje sankcie za porušenie jeho ustanovení štátnym zamestnancom, teda aj za porušenie ustanovenia o zákaze konfliktu záujmov. Zákon však neobsahuje žiadnu definíciu konfliktu záujmov, čo poskytuje veľký priestor na rôzne interpretácie tohto pojmu pri výkone funkcie štátneho zamestnanca, a tým aj pre priestor na konflikt záujmov ako taký. Úrad pre štátnu službu v tejto oblasti nepostupuje proaktívne. K riešeniu spomenutých problémov by prispelo **jasné metodické usmernenie konfliktu záujmov vo všetkých jeho formách Úradom pre štátnu službu**. Jasná a presná definícia konfliktu záujmov spolu s vymedzením nežiaducich aktivít by umožnila štátnym zamestnancom lepšiu orientáciu v problematike konfliktu záujmov a v konečnom dôsledku im poskytla možnosť vyhýbať sa správaniu a činnostiam, ktoré by mohli na ich konanie vrhnúť podozrenie z konfliktu záujmov.

V záujme transparentného využívania štrukturálnych fondov je tiež potrebné podporovať aj etické hodnoty v rámci verejnej správy. Prvým krokom k vybudovaniu etickej infraštruktúry v prostredí slovenskej štátnej správy bolo zavedenie **Etického kódexu štátneho zamestnanca**.⁵³ Prijatie etického kódexu je síce pozitívnym krokom, avšak z hľadiska vybudovania etickej infraštruktúry zďaleka nie dostačujúcim. Podpora etického prostredia si vyžaduje komplexnejší prístup. Na vytvorenie prostredia podporujúceho dodržiavanie žiaducich hodnôt je potrebné prijať ďalšie kroky, ako je napríklad jasný výklad pravidiel definovaných v uvedenom kódexe, kontinuálna komunikácia so štátnymi zamestnancami o žiaducich hodnotách, vytvorenie školiaceho a vzdelávacieho systému v tejto oblasti. Podobne ako pri konflikte záujmov, aj pri implementácii Etického kódexu štátneho zamestnanca by mal proaktívnejšiu úlohu zohrávať Úrad pre štátnu službu.

Keďže externí posudzovatelia ako aj externí členovia výberových komisií nie sú štátnymi zamestnancami, nevzťahujú sa na nich ani ustanovenia zákona o štátnej službe o konflikte záujmov, ani Etický kódex štátneho zamestnanca. Domnievame sa, že pozornosť zodpovedných orgánov by sa mala sústrediť na zavádzanie nástrojov podporujúcich budovanie etických pravidiel aj v prípade týchto externých spolupracovníkov.

⁵² č. 312/2001 Z. z.

⁵³ http://www.upss.sk/vypis_clanku.html?polozka_id=2979093

V prípade externých posudzovateľov vykonávajúcich kvalitatívne hodnotenie žiadostí preto navrhujeme doplnenie zmlúv medzi externými posudzovateľmi a zodpovednými orgánmi o články, obsahujúce tzv. **etické podmienky**. Etické podmienky by v tomto prípade plnili podobnú úlohu ako Etický kódex štátneho zamestnanca, teda by jasne definovali formy prijateľného, respektíve neprijateľného správania v procese hodnotenia projektov.

Členovia výberových komisií podpisujú **vyhlásenie o nestrannosti**⁵⁴, ktoré je možné považovať za prostriedok predchádzania vzniku konfliktu záujmov, avšak nepoznáme prípady, keď by ich skutočný konflikt záujmov niekto preveroval. A fakt, že vo viacerých prípadoch nie sú známe mená členov týchto komisií, znižuje možnosť verejnej kontroly, a teda aj možnosť poukázať na prípadný konflikt záujmov. Preto je v takýchto prípadoch podpísanie vyhlásenia o nestrannosti skôr v rovine formálnej, s nízkou pravdepodobnosťou detekcie jej porušenia. Nedá sa teda okrem iného vylúčiť, že členovia výberovej komisie, ktorí rozhodujú o pridelení nenávratného finančného príspevku, sa predtým nepodieľali na príprave samotného projektu, ktorý neskôr sami podporia. Navyše, po obsahovej stránke považujeme existujúce vyhlásenia o nestrannosti za nedostatočné, keďže neobsahujú žiadne konkrétne záväzky členov výberových komisií vo vzťahu k transparentnosti a predchádzaniu konfliktu záujmov. Preto navrhujeme prijať **Vyhlásenie o transparentnosti hodnotenia** pre externých členov výberových komisií, ktorého obsah bližšie špecifikujeme v časti 5.5.

5.4. Návrhy na zlepšenie uplatňovania princípu partnerstva pri riadení eurofondov

V dôsledku nejasnosti európskej legislatívy v tejto oblasti participácie sa objavuje najmä problém neexistencie jasných pravidiel upravujúcich zapájanie sa partnerských organizácií do využívania eurofondov. Absencia týchto pravidiel môže spôsobovať narušanie princípu partnerstva v prípade, že sa niektorý riadiaci alebo sprostredkovateľský orgán rozhodne, zvoliť si za partnera organizáciu, ktorá mu „nebude robiť problémy“, respektíve sa rozhodne pri výbere partnerov ignorovať niektoré sektory, napríklad mimovládne organizácie.

Podľa viacerých mimovládnych organizácií sú na Slovensku pretrvávajúce problémy v oblasti uplatňovania princípu partnerstva pri riadení štrukturálnych fondov, najmä vo vzťahu k procesu programovania⁵⁵. Vytváranie efektívneho systému zapájania sa hospodárskych a sociálnych partnerov je podľa nich často brzdené množstvom faktorov. Príkladom je absencia jasných a záväzných povinností pre štátne inštitúcie vo vzťahu k zapojeniu verejnosti do procesu riadenia štrukturálnych fondov⁵⁶.

K zlepšeniu v oblasti partnerstva by prispeli nasledujúce kroky **zodpovedných inštitúcií SR**:

- presná špecifikácia pojmu „partneri“;
- vypracovanie štandardov účasti verejnosti na príprave a riadení štrukturálnych fondov;
- aktívne zverejňovanie čo najširšieho množstva informácií, vrátane zlepšenia poskytovania informácií o procese prípravy, monitorovania a hodnotenia kľúčových dokumentov partnerským organizáciám, hodnotenia žiadostí o podporu z eurofondov, a pod.

⁵⁴ Znenie vyhlásenia o nestrannosti uvádzame v prílohe 10.

⁵⁵ Tento fakt ilustruje aj skutočnosť, že 9. 12. 2005 mimovládne organizácie pozastavili svoju činnosť v orgánoch pripravujúcich NSRR. Viac na www.eurofondy.org

⁵⁶ Zamkovský, J.: *Verejná kontrola fondov EÚ*, Priatelia Zeme – CEPA, Banská Bystrica 2005

- vytvorenie systému podpory mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov vo vzťahu k ich kapacitám zúčastňovať sa na procese riadenia štrukturálnych fondov EÚ (napr. refundácia nákladov spojených s účasťou partnerov na procese riadenia štrukturálnych fondov EÚ; umožniť partnerom využívať prostriedky určené na technickú pomoc v rámci štrukturálnych fondov, verejné diskusie o formulácii programových dokumentov s účasťou širokej verejnosti, verejné diskusie o formulácii jednotlivých výziev v rámci programov).

Princíp partnerstva zostáva jedným z kľúčových princípov štrukturálnej politiky EÚ. Zlepšenie prístupu sociálnych partnerov, mimovládnych organizácií a verejnosti ako takej má šancu prispieť ku korektnému využívaniu nástrojov štrukturálnej pomoci, ktorú EÚ poskytuje členským štátom. A to zvýšením transparentnosti celého procesu a dôvery verejnosti v riadiace orgány a kvalitu podporených projektov.

5.5. Návrhy ďalších protikorupčných opatrení

V poslednej časti tejto kapitoly sa budeme venovať dvom ďalším nástrojom, ktorých zavedenie by prispelo k znižovaniu rizika konfliktu záujmov, k zvyšovaniu transparentnosti, a teda k znižovaniu korupcie v procese rozdeľovania štrukturálnych fondov. Jedným z týchto nástrojov je **Pakt integrity** medzi žiadateľmi o poskytnutie prostriedkov z eurofondov a poskytovateľmi podpory, teda riadiacimi, resp. sprostredkovateľskými orgánmi. Druhým protikorupčným nástrojom, ktorého zavedenie navrhujeme, je **Vyhlásenie o transparentnosti hodnotenia**, ktoré presne definuje záväzky externých členov hodnotiacich komisií v oblasti transparentnosti a zamedzenia konfliktu záujmov pri hodnotení projektov.

Pakt integrity⁵⁷ je vlastne zmluva o transparentnosti a o ďalších protikorupčných opatreniach, ktorá sa vo viacerých krajinách používa najmä v oblasti verejného obstarávania. Predstavuje zmluvný záväzok oboch strán (obstarávateľa a uchádzačov) zdržiavať sa akéhokoľvek korupčného alebo iného nekalého správania. Podľa nášho názoru je možné aplikovať Pakty integrity aj v procese rozdeľovania štrukturálnych fondov. V podstate ide o jeden zhrňujúci, ucelený dokument už zavedených alebo ďalších možných protikorupčných opatrení, ku ktorým sa môže zodpovedná inštitúcia prihlásiť, prípadne upraviť, doplniť a následne ho používať. Tak ako ho v tomto texte uvádzame, slúži skôr ako príklad súboru protikorupčných pravidiel, s ktorým sa dá ešte pracovať. Ako sme ukázali na predchádzajúcich stranách, viaceré protikorupčné pravidlá sú v systéme nakladania so štrukturálnymi fondmi formálne zadefinované, nie je ale k dispozícii žiaden kompaktný text, materiál, ktorý by ich zhrňoval a jasne deklaroval protikorupčnú politiku zodpovedných inštitúcií pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi.

Začlenením Paktu integrity do dokumentácie potrebnej na prijatie žiadosti o podporu z fondov EÚ by orgány zodpovedné za riadenie, respektíve výber projektov v rámci štrukturálnych fondov na jednej strane a predkladatelia projektov na strane druhej záväzne vyjadrili vôľu vzdať sa úsilia o získanie podpory aj mimo existujúcich pravidiel.

⁵⁷ Blížšie pozri: Nemeč, J. – Vlach, J: *Etický kódex a Pakt integrity vo verejnom obstarávaní*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2003.

Vzor Paktu integrity (zmluvy o protikorupčných opatreniach)⁵⁸

PAKT INTEGRITY

(Zmluva o protikorupčných záväzkoch)

Poskytovateľ pomoci (Riadiaci/ sprostredkovateľský orgán XX operačného programu XX)
(ďalej len poskytovateľ pomoci)

a

žiadatelia o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov Európskej únie na základe výzvy zverejnenej DD. MM. RRRR.

(ďalej len žiadatelia)

uzatvárajú podľa § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov túto zmluvu:

Preambula

Cieľom tejto zmluvy je zabezpečiť transparentnosť celého procesu výberu projektov a vylúčiť nekalosúťažné konanie v zmysle § 44 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Tento dokument, podpísaný už štatutárnym zástupcom poskytovateľa pomoci, musí každý uchádzač o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov EÚ v danom prípade podpísať a predložiť spolu so svojou žiadosťou.

Článok I.

Predmet zmluvy

Tento dokument predstavuje neoddeliteľnú súčasť každej žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov. Táto zmluva ustanovuje vzájomný záväzok poskytovateľa pomoci a žiadateľov zosúladiť svoje vlastné správanie so všeobecne platnými etickými a morálnymi princípmi nediskriminácie, transparentnosti a korektnosti, ako aj výslovný osobitný protikorupčný záväzok neponúkať, neprijímať alebo nepožadovať akúkoľvek čiastku peňazí alebo akúkoľvek inú odmenu, výhodu alebo prospech, a to už priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľov.

Článok II.

Práva a povinnosti poskytovateľa pomoci

Poskytovateľ pomoci vyhlasuje, že všetky podklady týkajúce sa prijímania, hodnotenia a výberu predložených žiadostí vypracoval tak, aby v maximálnej možnej miere vylúčil možnú korupciu, a tak, aby podklady nezakladali možnosti rôznych výkladov, a tým možnosti nekorrektného ovplyvňovania výberu podaných žiadostí.

V súvislosti s tým sa poskytovateľ pomoci zaväzuje, že v rovnakom protikorupčnom duchu bude podávať vysvetlenia a odpovede na všetky otázky uchádzačov týkajúce sa podkladov k zverejnenej výzve tak, aby vysvetlené podklady boli presné, jednoznačné a transparentné a odovzdá ich všetkým uchádzačom tak, aby sa vylúčila akákoľvek diskriminácia.

Poskytovateľ pomoci sa zaväzuje, že členovia komisie, ktorú zriadi na hodnotenie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci výzvy, jeho zamestnanci, spolupracovníci, sprostredkovatelia a konzultanti, ktorí sa v tomto prípade zúčastňujú na procese prijímania, posudzovania a hodnotenia predložených žiadostí a následnej kontroly uzavretých zmlúv, sú si vedomí tohto Paktu integrity, s ktorého obsahom a duchom sa plne stotožňujú. Súčasne sú si vedomí aj predpokladaných postihov voči nim v prípade neplnenia záväzkov tejto zmluvy; potvrdzujú, že neprijmú v ich prospech, v prospech osôb im blízkych alebo v prospech právnickej osoby, ktorej sú tieto osoby alebo osoby im blízke štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu, spoločníkom alebo členom právnickej osoby priamo alebo sprostredkovane úplatok, dar, pozornosť, akékoľvek iné plnenie alebo výhodu, príslub takéhoto plnenia alebo výhody.

Poskytovateľ pomoci sa ďalej zaväzuje zverejniť najvýznamnejšie údaje týkajúce sa danej výzvy na predkladanie projektov, a to najmä: zoznam žiadateľov o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci danej výzvy, zoznam úspešných žiadateľov v rámci danej výzvy.

⁵⁸ Za spoluprácu pri úprave Paktu integrity na potreby nakladania so štrukturálnymi fondmi ďakujeme právnikovi Transparency International Slovensko Pavlovi Nechalovi.

Článok III.

Práva a povinnosti žiadateľa

Žiadateľ sa zaväzuje, že členovi komisie, ktorú zriadi poskytovateľ pomoci na vyhodnotenie predložených žiadostí v rámci danej výzvy, zamestnancom poskytovateľa pomoci ani iným osobám, ktoré môžu proces posudzovania, hodnotenia a schvaľovania žiadostí v akejkoľvek forme z titulu svojho pracovného zaradenia alebo funkcie u poskytovateľa pomoci ovplyvniť, neposkytnú v ich prospech, v prospech osôb im blízkych alebo v prospech právnickej osoby, ktorej sú tieto osoby alebo osoby im blízke štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu, spoločníkom alebo členom právnickej osoby, priamo alebo sprostredkované úplatok, dar, pozornosť, akékoľvek iné plnenie alebo výhodu, prísľub takéhoto plnenia alebo výhody.

Žiadateľ vyhlasuje, že jeho zamestnanci, spolupracovníci a konzultanti, ktorí sa v tomto prípade zúčastňujú v mene žiadateľa procesu podávania žiadosti o nenávratný finančný príspevok a následnej realizácie projektu, sú si vedomí tohto Paktu integrity, s ktorého obsahom a duchom sa plne stotožňujú, na jeho dodržiavanie sa uchádzačovi osobitne zaviazali a sú si vedomí predpokladaných postihov voči uchádzačovi aj voči nim v prípade neplnenia záväzkov tejto zmluvy podľa interných predpisov alebo osobitnej zmluvy.

Žiadateľ sa zaväzuje oznámiť poskytovateľovi pomoci akýkoľvek pokus o narušenie, nezrovnalosti alebo porušenie korektných postupov procesu daného prípadu schvaľovania žiadostí o nenávratný finančný príspevok po celú dobu trvania výberového procesu a/alebo počas realizácie schváleného projektu, a to zo strany kohokoľvek, kto sa zúčastňuje na výberovom procese v rámci danej výzvy na predkladanie projektov, kto má záujem alebo zodpovednosť v danom prípade, alebo kohokoľvek, kto môže ovplyvniť rozhodnutia týkajúce sa danej výzvy na predkladanie projektov. Uchádzač vyhlasuje, že neurobil, neurobí a neprijal ani neprijme žiadne dojednania alebo iné formy koordinovaného správania s ostatnými účastníkmi danej výzvy na predkladanie projektov s cieľom ovplyvniť proces výberu projektov protizákonnými prostriedkami.

Žiadateľ sa zaväzuje, že bude na žiadosť poskytovateľa pomoci informovať o všetkých platbách realizovaných vo vzťahu k zmluve uzavretej na záver procesu výberu projektov v rámci danej výzvy na predkladanie projektov, a to vrátane tých, ktoré sa realizovali v prospech sprostredkovateľov a konzultantov uchádzača. Uchádzač sa zaväzuje, že odmenu za posledne menované služby stanoví tak, aby nepresahovala „primerané čiastky za legitímne služby“.

Článok IV.

Sankcie

Žiadateľ berie na vedomie a akceptuje, že v prípade neplnenia protikorupčných záväzkov, prijatých v tejto zmluve Paktu integrity, sa môžu voči nemu uplatniť tieto postihy:

- zamietnutie zmluvy pred jej podpísaním alebo zrušenie už podpísanej zmluvy;
- zmluvná pokuta v prospech poskytovateľa pomoci vo výške 8% zmluvnej hodnoty žiadaných/poskytnutých finančných prostriedkov. Ak poskytovateľovi pomoci vznikla neplnením zmluvných záväzkov žiadateľa vyššia škoda, ako je zmluvná pokuta, môže jej náhradu požadovať súdnou cestou;
- zmluvná pokuta v prospech ostatných žiadateľov vo výške 1% objemu žiadanej pomoci;
- vylúčenie tých žiadateľov o poskytnutie finančného príspevku v rámci danej výzvy, ktorí sa previnili proti zmluvným záväzkom tohto Paktu integrity, z ďalších výziev v rámci daného operačného programu/výzvy na stanovený primeraný počet rokov.

Článok V.

Záverčné ustanovenia

Tento Pakt integrity a podľa neho príslušné uplatniteľné postihy sú platné odo dňa jeho podpisu oboma zmluvnými stranami až do doby ukončenia realizácie schváleného projektu.

Akékoľvek spory vyplývajúce z tohto Paktu integrity riešia príslušné slovenské súdy.

Táto zmluva je vyhotovená vo dvoch rovnopisoch, z ktorých každá strana dostane jeden.

Zmluvné strany si zmluvu prečítali, všetky jej ustanovenia sú im jasné a zrozumiteľné, pričom vyjadrujú slobodnú a vážnu vôľu zmluvných strán zbavenú akýchkoľvek omylov, na dôkaz čoho pripájajú svoje podpisy.

Dátum:

Za poskytovateľa pomoci

Za žiadateľa

V oblasti hodnotenia a výberu projektov by mohlo byť ďalším nástrojom na obmedzovanie konfliktu záujmov zavedenie **Vyhlásenia o transparentnosti hodnotenia** do zmlúv o spolupráci medzi externými členmi výberových komisií a riadiacimi/ sprostredkovateľskými orgánmi. Jeho súčasťou je i čestné vyhlásenie člena komisie o neporušovaní žiadneho z ustanovení uvedeného vyhlásenia.

Podľa nášho názoru nie je Vyhlásenie o nestrannosti, ktoré sa v súčasnosti používa, obsahovo dostatočné. Chýbajú v ňom predovšetkým konkrétne záväzky členov výberových komisií a pravidiel definujúce konanie, ktoré je možné považovať za konflikt záujmov, čo robí z uvedeného dokumentu formálnu záležitosť. Preto sme sa rozhodli vypracovať návrh Vyhlásenia o transparentnosti hodnotenia k menovaciemu dekrétu za člena výberovej komisie na hodnotenie projektov. Každý kandidát na člena výberovej komisie by v tomto prípade bol povinný podpísať navrhované Vyhlásenie o transparentnosti hodnotenia, čím by deklaroval, že sa oboznámil so všetkými ustanoveniami tohto vyhlásenia a zaviazal by sa tieto ustanovenia dodržiavať. Návrh vyhlásenia uvádzame nižšie.

Podľa nášho názoru by zavedenie Vyhlásenia o transparentnosti hodnotenia do praxe spolu s ďalšími navrhovanými opatreniami napomohlo k presnejšiemu definovaniu pojmu konflikt záujmov v procese rozhodovania o štrukturálnych fondoch EÚ.

Vzor Vyhlásenia o transparentnosti hodnotenia

Vyhlásenie člena komisie na výber žiadostí o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov Európskej únie na základe výzvy

Podpísaný

.....

narodený

bytom

týmto vyhlasujem na svoju česť, že svojím konaním nijako neporušujem žiaden zo záväzkov uvedených v prílohe tohto vyhlásenia a budem ich bez výhrad dodržiavať. V prípade, ak dôjde k porušeniu týchto záväzkov až po podpise tohto vyhlásenia, zaväzujem sa o tejto skutočnosti upovedomiť bezodkladne poskytovateľa pomoci.

..... Bratislava

.....

Príloha č. 1

Závazky člena hodnotiacej komisie

I. Konflikt záujmov

1. Členom komisie môže byť len bezúhonná osoba, ktorá nie je zaujatá vo vzťahu k žiadateľovi.
2. Člen komisie nesmie byť osoba, ktorá je alebo v čase jedného roka pred ustanovením za člena komisie bola:
 - a) žiadateľom, ktorý predkladal žiadosť alebo spolupracoval na vypracovaní žiadosti predkladanej danej komisii;
 - b) blízka osoba žiadateľa, ktorým je fyzická osoba;
 - c) štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu žiadateľa, ktorým je právnická osoba;
 - d) spoločníkom alebo členom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom alebo tichým spoločníkom žiadateľa;
 - e) zamestnancom žiadateľa, zamestnancom záujmového združenia podnikateľov, ktorého je žiadateľ členom;
 - f) zamestnancom poskytovateľa pomoci.
3. Členom komisie nesmie byť ani osoba, ktorá je osoba blízka v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka osobám uvedeným v odseku 1 písm. c) až f).
4. Do konfliktu záujmov sa tiež dostane člen komisie, ak vznikne možnosť uprednostniť jeho osobný záujem. Osobným záujmom sa rozumie záujem, ktorý zahŕňa akýkoľvek prospech pre člena komisie, jeho rodinu, blízkych príbuzných, priateľov a osôb alebo organizácií, s ktorými má alebo mal obchodné alebo politické vzťahy. Zahŕňa taktiež akúkoľvek zaviazanosť člena komisie na plnenie voči týmto osobám, či finančnú alebo inú.
5. Člen komisie po oboznámení sa so zoznamom žiadateľov potvrdí čestným vyhlásením, že nenastali skutočnosti podľa zákona a tohto vyhlásenia, pre ktoré by nemohol byť členom komisie alebo oznámi poskytovateľovi pomoci, že nastali skutočnosti, pre ktoré nemôže byť členom komisie.
6. Člen komisie je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť poskytovateľovi pomoci, že nastali skutočnosti, pre ktoré nemôže byť členom komisie vždy, keď takéto skutočnosti v priebehu hodnotenia nastanú.
7. V prípade konfliktu záujmov podľa odseku 4 rozhodne štatutárny orgán poskytovateľa pomoci o ďalšom zotrvaní člena komisie v komisii podľa povahy veci. Poskytovateľ pomoci je povinný existenciu konfliktu záujmov člena komisie podľa odseku 4 spolu so svojím odôvodneným rozhodnutím o zotrvaní člena komisie v komisii zverejniť.

II. Transparentnosť

1. Člen komisie je povinný viesť záznam o každom stretnutí, o rozhovore vedenom v akejkoľvek forme a o korešpondencii vedenej v akejkoľvek forme so

- a) žiadateľom,
- b) štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu žiadateľa, ktorým je právnická osoba,
- c) spoločníkom alebo členom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom,
- d) zamestnancom žiadateľa, zamestnancom záujmového združenia podnikateľov, ktorého je žiadateľ členom,
- e) inými osobami, ktoré konajú v záujme žiadateľa.

V zázname člen komisie uvedie formu, čas a miesto stretnutia, alebo rozhovoru, alebo korešpondencie a ich obsah, písomnú korešpondenciu priloží k záznamu. Člen komisie je povinný viesť záznamy o stretnutiach po dobu jeho pôsobenia v hodnotiacej komisii.

2. Člen komisie nesmie vo svoj prospech, v prospech osôb jemu blízkych alebo v prospech právnickej osoby, ktorej je on alebo osoba jemu blízka štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu alebo iného orgánu, spoločníkom alebo členom právnickej osoby prijať priamo alebo sprostredkovane úplatok, dar, pozornosť, akékoľvek iné plnenie alebo výhodu, prísľub takéhoto plnenia alebo výhody od žiadateľa alebo osôb uvedených v odseku 1.

3. Odseky 1 a 2 sa vzťahujú aj na zamestnancov poskytovateľa pomoci a iné osoby, ktoré môžu hodnotenie v akejkoľvek forme z titulu svojho pracovného zaradenia alebo funkcie ovplyvniť.

4. Štatutárny orgán, vedúci zamestnanci alebo iní zamestnanci poskytovateľa pomoci, ktorí môžu z titulu svojho pracovného zaradenia alebo funkcie priamo alebo sprostredkovane ovplyvňovať rozhodovanie alebo konanie člena komisie nesmú nijakým spôsobom ovplyvňovať jeho rozhodovanie a konanie ako člena komisie s cieľom zabezpečiť prospech niektorého zo žiadateľov. Člen komisie je v zázname podľa odseku 1 povinný uviesť akúkoľvek skutočnosť, ktorá nasvedčuje tomu, že štatutárny orgán, vedúci zamestnanci alebo iní zamestnanci poskytovateľa pomoci ovplyvňovali alebo sa pokúsili ovplyvniť jeho rozhodovanie a konanie ako člena komisie v prospech niektorého žiadateľa.

5. Člen komisie, zamestnanci poskytovateľa pomoci a iné osoby, ktoré môžu hodnotenie v akejkoľvek forme z titulu svojho pracovného zaradenia alebo funkcie ovplyvniť, sú v prípade, že nastanú skutočnosti podľa odseku 2, povinné o tom bezodkladne informovať štatutárny orgán poskytovateľa pomoci a v prípade podozrenia z trestného činu aj príslušné orgány činné v trestnom konaní.

6. Člen komisie po svojom menovaní za člena komisie a iné osoby, ktoré môžu hodnotenie v akejkoľvek forme z titulu svojho pracovného zaradenia alebo funkcie ovplyvniť, písomne potvrdia, že sa oboznámili s obsahom tohto dokumentu.

Uvedené opatrenia by v prípade zavedenia prispeli k riešeniu konfliktu záujmov a k prechádzaniu korupčného správania. Ak však ku korupčným aktivitám už dochádza, je potrebné vedieť, čo s nimi, čo vykonať, na koho sa obrátiť a pod. Preto odporúčame, aby manuály postupu pri korupčných aktivitách boli zverejnené na internetových stránkach, kde relevantné inštitúcie poskytujú informácie o štrukturálnych fondoch. **Návod ako postupovať pri trestných činoch korupcie** je uvedený v prílohe č. 9.

ZÁVER

Štrukturálne fondy EÚ predstavujú veľkú šancu pre ekonomicky slabé regióny dosiahnuť úroveň rozvinutých regiónov, ako aj šancu Slovenskej republiky urýchliť dosiahnutie economickej a sociálnej úrovne „starých“ členských štátov únie. Nemalý objem finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov je v procese rozvoja regiónov SR nepochybne veľkým prínosom, najmä v čase, keď nedostatok finančných prostriedkov bráni nielen rozvoju, ale v mnohých prípadoch aj udržaniu funkčnosti niektorých sektorov hospodárstva, štátnej správy a samosprávy.

Aby štrukturálne fondy EÚ skutočne slúžili Slovensku a reálne prispeli k dosiahnutiu trvalého ekonomického a sociálneho rastu, je nevyhnutné, aby sa prostriedky z týchto fondov využívali transparentne. Z tohto pohľadu môžeme povedať, že bolo urobených veľa krokov smerom k tomuto cieľu, avšak ešte stále existuje priestor na zlepšovanie.

Vo všeobecnosti môžeme povedať, že z pohľadu zvýšenia transparentnosti využívania štrukturálnych fondov by bolo potrebné venovať zvýšenú pozornosť definovaniu a precizovaniu pravidiel, či už vo vzťahu k prístupu k informáciám, riešeniu konfliktu záujmov, alebo verejnej kontrole a uplatňovaniu princípu partnerstva. Vytvorenie jasných pravidiel v spomenutých oblastiach, prípadne spresnenie pravidiel už existujúcich, by podľa nášho názoru pomohlo sprehľadniť zložitý systém riadenia štrukturálnych fondov EÚ v Slovenskej republike.

Hoci sa nemôžeme sťažovať na nedostatok informácií o štrukturálnych fondoch a ich využívaní na Slovensku, predsa existujú oblasti, kde by sme privítali väčšiu aktivitu a ochotu zodpovedných orgánov informácie zverejňovať. Najmä v oblasti hodnotenia a výberu projektov, ktorú považujeme z hľadiska transparentnosti za azda najcitlivejšiu, by zlepšenie prístupu k informáciám nepochybne prispelo k zabráneniu vzniku pochybností a podozrení z nekalých praktík.

V súvislosti s rozdeľovaním štrukturálnych fondov je problémom skutočnosť, že nie vždy sú zafinancované a v praxi implementované pravidlá riešenia potenciálnych konfliktov záujmov. Môžeme uviesť, že táto problematika je pri eurofondoch v „plienkach“.

Verejná kontrola vrátane účasti sociálnych partnerov a partnerov z neziskového sektora a samosprávy na procesoch prípravy, riadenia a rozdeľovania štrukturálnych fondov je dôležitým predpokladom zvyšovania transparentnosti týchto procesov. Princíp partnerstva, ktorý tak EÚ, ako aj slovenské štátne orgány zdôrazňujú ako jeden z hlavných pilierov využívania štrukturálnych fondov, je na úrovni legislatívy EÚ definovaný veľmi vágno a na národnej úrovni uplatňovaný pomerne váhavo.

Transparentné, partnerské a nekorupčné nakladanie so štrukturálnymi fondmi je v záujme celej verejnosti. Ide o nevyhnutnú, aj keď nie postačujúcu podmienku ich účelného a efektívneho využitia. Preto vytvorenie a zavádzanie komplexnej protikorupčnej politiky pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi považujeme za dôležitý krok. Gesciu nad ním by podľa nášho názoru mala prijať vláda Slovenskej republiky. Veríme, že námety uvedené v tejto publikácii, budú slúžiť ako inšpirácia pri jej vytváraní.

PRÍLOHY

PRÍLOHA 1

Zoznam internetových stránok orgánov EÚ

- Portál Európskej únie – www.europa.eu.int
- Európsky parlament - www.europarl.eu.int
- Rada EÚ – http://ue.eu.int/cms3_fo/index.htm
- Európska komisia - <http://europa.eu.int/comm/>

PRÍLOHA 2

Prehľad internetových informačných portálov o štrukturálnych fondoch EÚ

Štrukturálne fondy pre Slovensko (oficiálny informačný portál) - www.strukturalnefondy.sk
Virtuálny sprievodca fondmi EÚ - www.eufondy.org
Euro Info Centrum Úradu vlády SR - www.euroinfo.gov.sk
Slovensko a Európska únia - www.vlada.gov.sk/eu/
Euro info centrum Bratislava - www.eic.sk
Centrum pre európsku politiku - www.cpep.sk
StredoEurópska informačná sieť miestneho rozvoja - www.celodin.org
Informačný server o dianí v Európskej únii - www.euractiv.sk
Portál o štrukturálnych fondoch - www.fondyeu.sk

PRÍLOHA 3

Zoznam internetových stránok riadiacich orgánov

- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja - www.build.gov.sk
- Ministerstvo pôdohospodárstva - www.mpsr.sk
- Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny - www.employment.gov.sk
- www.esf.gov.sk
- Ministerstvo hospodárstva - www.economy.gov.sk

PRÍLOHA 4

Zoznam internetových stránok sprostredkovateľských orgánov

- Ministerstvo školstva - www.education.gov.sk
- Ministerstvo životného prostredia - www.lifeenv.gov.sk
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií - www.telecom.gov.sk
- Pôdohospodárska platobná agentúra - www.mpsr.sk/apa
- Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - www.nadsme.sk
- Slovenská energetická agentúra - www.sea.sk
- Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu - www.sario.sk
- Slovenská agentúra cestovného ruchu - www.sacr.sk

PRÍLOHA 5

Zoznam informačných centier poskytujúcich informácie o štrukturálnych fondoch EÚ podľa jednotlivých operačných programov a opatrení

IC OP ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Banskobystrický samosprávny kraj

– Odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a cestovného ruchu

Námestie SNP 23

97401 Banská Bystrica

Tel: 048/4325624

Fax: 048/4325512

Košický samosprávny kraj

– Odbor regionálneho rozvoja

Námestie Maratónu mieru 1

042 66 Košice

Tel: 055/7268220

Fax: 055/7268149

Nitriansky samosprávny kraj

– Odbor regionálneho rozvoja

Štefánikova tr. 69

949 01 Nitra

Tel: 037/6922939

Fax: 037/6580262

E-mail: regionalny@unsk.sk

Prešovský samosprávny kraj

– Odbor regionálneho rozvoja a cestovného ruchu

Námestie mieru 2

080 01 Prešov

Tel: 051/7460435

Fax: 051/7460468

Trenčiansky samosprávny kraj

– Odbor regionálneho rozvoja

Hviezdoslavova 1

911 50 Trenčín

Tel: 032/7411137

Fax: 032/7446174

Trnavský samosprávny kraj – Odbor

rozvoja TSK a vzťahov

Vajanského 2

917 00 Trnava

Tel: 033/5933370

Fax: 033/5933329, 033/5966336

Žilinský samosprávny kraj – Odbor

regionálneho rozvoja

Ulica J. Kalinčiaka 14

011 09 Žilina

Tel: 041/5074235

Fax: 041/5620172

E-mail: regis@zask.sk

IC OP ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA – PRIORITA 1

Ministerstvo dopravy, pôšt

a telekomunikácií SR – Odbor komunikácie
s verejnosťou

Námestie slobody 6

810 05 Bratislava

Tel: 02/ 59494415

Ministerstvo dopravy, pôšt

a telekomunikácií SR – Odbor zahraničnej
pomoci pri SEIaZV

Námestie slobody 6

810 05 Bratislava

Tel: 02/ 59494 576

IC OP ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA –PRIORITA 2

Regionálne environmentálne poradenské **a informačné stredisko**

Tajovského 28

975 90 Banská Bystrica

Tel: 048/4713717

Fax: 048/471 37 10

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Kammerhofská 26
969 00 Banská Štiavnica
Tel: 045 694 95 12
Fax: 045 692 20 88

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Hanulova 5/D
844 40 Bratislava
Tel: 02/602 01 639
Fax: 02/654 12 050

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Tajovského 10
040 01 Košice
Tel: 055/625 55 67 kl. 25 a kl. 13
Fax: 055/720 34 18

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Hodžova 11
031 01 Liptovský Mikuláš
Tel: 044/552 62 18
Fax: 044/552 62 18
E-mail: noskova@sazp.sk

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Ďurková 19
949 01 Nitra
Tel: 037/655 55 32
Fax: 037/652 41 89

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Sabinovská 3
080 01 Prešov
Tel: 051/748 01 24,
Fax: 051/748 01 18

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Dlhá 3
971 01 Prievidza
Tel: 046/519 97 16
Fax: 046/542 50 93

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Svätoplukova 40
979 01 Rimavská Sobota
Tel: 048/470 02 45
Fax: 048/415 28 90,

**Regionálne environmentálne poradenské
a informačné stredisko**

Dolný Val 20
012 06 Žilina
Tel: 041/507 09 16
Fax: 041/562 11 91

**IC OP ZÁKLADNÁ
INFRAŠTRUKTÚRA –PRIORITA 3**

Krajská rozvojová agentúra

Partizánska cesta 3
974 01 Banská Bystrica
Tel: 048/4123104
Fax: 048/4123135
www.krabb.sk

**Regionálna rozvojová agentúra pre oblasť
Šariša a Spiša – SARA**

Dlhý rad 16
085 01 Bardejov
Tel: 054/4881068-9
Fax: 054/4881070
www.sara-bj.sk
E-mail: rrasara@azet.sk

Regionálna rozvojová agentúra Kysuce

Májová 1664
022 01 Čadca
Tel: 041/4335603-4
Fax: 041/4335679
www.rrakysuce.sk
E-mail: riaditel@rrakysuce.sk;
manazer1@rrakysuce.sk;
sekretariat@rrakysuce.sk

Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER

Hviezdoslavovo nám. 1
026 01 Dolný Kubín
Tel: 043/5866305
Fax: 043/5866305
www.arr.szm.sk
E-mail: arr@dolnykubin.sk

Regionálna rozvojová agentúra ISTER

Galantská cesta 4
929 01 Dunajská Streda
Tel: 031/5515368
www.rra-ister.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Mierové námestie 941/1
924 00 Galanta
Tel: 031/7801661
Fax: 031/7801662
www.rraga.sk

Regionálna rozvojová agentúra Humenné

Chemlonská 1
066 01 Humenné
Tel: 057/7882030-1
Fax: 057/7783492
www.rra.sk
E-mail: rra@rra.sk; rrahe@rra.sk

Regionálna rozvojová agentúra Tatry-Spiš

Dr. Daniela Fischera 4
060 01 Kežmarok
Tel: 052/4681681
Fax: 052/4681682
www.agentura.host.sk
E-mail: rra.tatry-spis@szm.sk;
rozvoj@rozvoj.sk

Regionálna rozvojová agentúra Komárno

Nádvorie Európy 50/1, Nórsky dom
945 01 Komárno
Tel: 035/7733105-6
Fax: 035/7733105-6
www.rrakn.sk; www.rrakn.celodin.sk
E-mail: secretary@rrakn.sk; director@rrakn.sk;
manager@rrakn.sk, rrakn@rrakn.sk,
interreg@rrakn.sk

**Regionálna rozvojová agentúra
v Kráľovskom Chlmcí**

L. Kossútha 101
077 01 Kráľovský Chlmec
Tel: 056/6281210
Fax: 056/6281211
www.rrakch.sk
E-mail: rra@rrakch.sk

**Združenie pre rozvoj južného Slovenska
–Regionálna rozvojová agentúra**

Fiľakovská cesta 10
984 46 Lučenec
Tel: 047/4333603-4
Fax: 047/4511782-3
www.rralc.szm.sk; www.rra-lc.sk
E-mail: rra@rra-lc.sk; riaditelka@rra-lc.sk;

Regionálna rozvojová agentúra Záhorie

Martina Rázusa 30, kancelária: Bernoláková
1/A
901 01 Malacky
Tel: 034/7743004
Fax: 034/7743005
www.rraz.sk
E-mail: rrazahorie@rraz.sk

Regionálna rozvojová agentúra Turiec

Turzova 16
036 01 Martin
Tel: 043/4303524-5, mobil: 0905 838999
Fax: 043/4303521
www.rrat.sk
E-mail: rrat@rrat.sk; rrat@stonline.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Rožňavská 10
045 01 Moldava nad Bodvou
Tel: 0915 921439
Fax: 055/4604792
www.rramoldava.sk
E-mail: rra@rramoldava.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Štefánikova tr. 69
949 01 Nitra
Tel: 037/6578084, 87
Fax: 037/6578085
www.rra-nitra.sk
E-mail: rra-nitra@rra-nitra.sk

**Regionálna rozvojová agentúra Senec-
Pezinok**

M. R. Štefánika 1
902 01 Pezinok
Tel: 033/6414026-7, TF:02/45924962
Fax: TF: 033/6414028
www.rrasene-pezinok.sk
E-mail: rra@rrasene-pezinok.sk;

**Regionálna rozvojová agentúra Južný
región**

Ul. svätého Štefana 79
943 01 Štúrovo
Tel: 036/7523051

**SYNERGIA TT, Regionálna rozvojová
agentúra pre cestovný ruch a rozvoj
regiónu pri Trnavskom samosprávnom
kraji**

Pod Párovcami 5190/3C
033/55 162
921 01 Piešťany
Tel: 033/77 196 11-3
Fax: rra.ttsk@stonline.sk
www.synergiatt.sk
E-mail: synergiatt@synergiatt.sk; rra.
tsk@stonline.sk; rra.ttsk@stonline.sk

Krajská rozvojová agentúra Prešov

Levočská 9
080 01 Prešov
Tel: 0905/740096, 0903/740096
Fax: 051/7725786
www.krapo.sk
E-mail: krapo@kryha.sk, generalny@kryha.sk

Regionálna rozvojová agentúra – ZRRHN

Hviezdoslavova 3
971 01 Prievidza
Tel: 046/5425696
Fax: 046/5426733
www.zrrhn.sk
E-mail: zrrhn@zrrhn.sk

**Regionálna rozvojová agentúra, Združenie
pre rozvoj regiónu Gemer-Malohont**

Ul. SNP 21
979 01 Rimavská Sobota
Tel: 047/5811185-6, 5626754
Fax: 047/5634419
www.rrars.szm.sk
E-mail: rrars@stonline.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Zakarpatská 19
048 01 Rožňava
Tel: 058/7331384
Fax: 058/7882340
www.regag.sk
E-mail: regag@stonline.sk

Regionálna rozvojová agentúra Liptov

Námestie slobody 10
034 01 Ružomberok
Tel: 044/4326786
Fax: 044/4326786
E-mail: rral@rrak.sk; l.hradok@rrak.sk

Spišská regionálna rozvojová agentúra

Štefánikovo nám. 5
052 01 Spišská Nová Ves
Tel: 053/4414576, 4298270
Fax: 053/4411429
www.srra.sk
E-mail: srradp@sinet.sk;
sprag@sinet.sk; srraek@sinet.sk

Regionálna rozvojová agentúra Svidník

MUDr. Pribulu č. 1
089 01 Svidník
Tel: 054/7523243
Fax: 054/7881392
www.rrasvidnik.sk
E-mail: rrask@stonline.sk; rrask@vl.sk

Regionálna rozvojová agentúra Ipeľ-Hron

Hlavné námestie 1
936 01 Šahy
Tel: 036/7410321
www.rra-ipel-hron.sk
E-mail: rra_ipel-hron@stonline.sk

**Regionálna rozvojová agentúra Šaľa
a okolie**

Diakovská 22
927 01 Šaľa
Tel: 031/7707702
Fax: 031/7707702
www.rra-sala.sk

**Regionálna rozvojová agentúra pre rozvoj
Dolného Zemplína**

Kukučínova 184/1
075 01 Trebišov
Tel: 056/6688100-1
Fax: 056/6688102
www.rradz.szm.sk
E-mail: rradz@slovanet.sk

Trenčianska regionálna rozvojová agentúra

Opatovská 23
911 01 Trenčín
Tel: 032/7444579
Fax: 032/7443990
www.trra.sk
E-mail: trra@slovanet.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Trnavského kraja
Jeruzalemská 15
917 01 Trnava
Tel: 033/5345991
www.rratk.sk
E-mail: rratk@rratk.sk

**Regionálna rozvojová agentúra pre rozvoj
regiónu Stredného Poiplia**

Nám. A. H. Škultétyho 1
990 01 Veľký Krtíš
Tel: 047/4911797-8,9
Fax: 047/4911797
rrapoipie.szm.sk
E-mail: rrapoipie@stonline.sk

Agentúra pre regionálny rozvoj v Žiline

Republiky 1
010 01 Žilina
Tel: 041/7002325-6,7
Fax: 041/5622295
www.arrza.sk
E-mail: arrza@stonline.sk

IC SOP PRIEMYSEL A SLUŽBY

**Banskobystrická regionálna komora
SOPK**

Nám. Š. Moyzesa 4
974 01 B. Bystrica
Tel: 048/4125634, 4125635
Fax: 048/4125636
E-mail: sopkrkbb@sopk.sk

**Regionálna poradenská a informačná
agentúra pre ŠF EÚ**

Nám. SNP 23
974 01 B. Bystrica
Tel: 048/4325522
Fax: 048/43 5512

Banskobystrický samosprávny kraj

Nám. SNP 23
974 01 B. Bystrica
Tel: 048/ 4325 521, 4325 502
Fax: 048/ 43 255 12
E-mail: rpia@vucbb.sk

Bratislavská regionálna komora SOPK

Jašíkova 6
826 73 Bratislava
Tel: 02/48291257
Fax: 02/48291260
E-mail: sopkrkbl@sopk.sk

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o.

Nám. Maratónu mieru č. 1
042 66 Košice
Tel: 055/7268360
Fax: 055/7268361

Košická regionálna komora SOPK

Trieda SNP 48/A
040 11 Košice
Tel: 055/6419477
Fax: 055/6419470
E-mail: sopkrkke@scci.sk

Košický samosprávny kraj

Nám. Maratónu mieru č. 1
042 66 Košice
Tel: 055/ 7268 225, 7268 223
Fax: 055/ 7268 149

Lučenecká regionálna komora SOPK

Vajanského 2
984 01 Lučenec
Tel: 047/4333938
Fax: 047/4333937
E-mail: sopkrklc@sopk.sk

Nitrianska regionálna komora SOPK

Akademická 4
949 01 Nitra
Tel: 037/6535466
Fax: 037/7336739
Mail: sopkrknr@sopk.sk

Regionálna rozvojová agentúra Nitra

Akademická 4
949 01 Nitra
Tel: 037/6578084
Fax: 037/6578085
Mail: rra-nitra@rra-nitra.sk

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja

Štefánikova trieda 69
949 01 Nitra
Tel: 037/ 6575 475, 6575 476
Fax: 037/ 6580 558

Prešovská regionálna komora SOPK

Masarykova 16
080 01 Prešov
Tel: 051/7732818
Fax: 051/7732413
E-mail: sopkrkpo@sopk.sk

Prešovský samosprávny kraj

Námestie mieru 2
080 01 Prešov
Tel: 051/ 7460 437, 7460 436
Fax: 051/ 7460 468
rozvoj@vuspo.sk

Rozvojová agentúra Prešovského samosprávneho kraja

Námestie mieru 2
080 01 Prešov
Tel: 051/7460481
Fax: 051/7465386
E-mail: grega@rapsk.sk

Rozvojová agentúra Trenčianskeho samosprávneho kraja, n. o.

Nám. sv. Anny 9
911 62 Trenčín
Tel: 032/6537118-119
Fax: 032/6537117
E-mail: ratsk@tsk.sk

Trenčianska regionálna komora SOPK

Jilemnického 2
911 01 Trenčín
Tel: 032/6523834
Fax: 032/6520035
E-mail: sopkrktn@scci.sk

Trnavská regionálna komora SOPK

Trnová 2
917 01 Trnava
Tel: 033/5512588
Fax: 033/5512603
E-mail: sopkrktt@sopk.sk

Trnavský samosprávny kraj

Starohájska 10
P.O.Box 12
917 01 Trnava
Tel: 033/ 5933 370
Fax: 033/ 5933 379
E-mail: karpatyova.maria@trnava-vuc.sk

Rozvojová agentúra Žilinského samosprávneho kraja, n. o.

Komenského 50
010 01 Žilina
Tel: 041/5074231
Fax: 041/5620172
E-mail: region@zask.sk

Žilinská regionálna komora SOPK

Hálkova 31
010 01 Žilina
Tel: 041/7235655
Fax: 041/7235653
E-mail: sekrza@za.scci.sk

Žilinský samosprávny kraj

J. Kalinčiaka 14
011 09 Žilina
Tel: 041/ 5074 231
Fax: 041/ 5074 216
E-mail: region@zask.sk

IC SOP ĽUDSKÉ ZDROJE

Odbor pre ESF, Sekcia európskej integrácie, Ministerstvo školstva SR

Stromová 1
813 30 Bratislava
Tel: 00421-2-69202261
Fax: 00421-2-69202209

Krajský školský úrad v Banskej Bystrici

Námestie Ľ. Štúra 1
974 04 Banská Bystrica

Krajský školský úrad v Bratislava

Vajanského nábrežie 10
811 02 Bratislava

Krajský školský úrad v Košiciach

Komenského 52
041 26 Košice

Krajský školský úrad v Nitre

Piaristická 2
949 01 Nitra

Krajský školský úrad v Prešove

Námestie mieru 3/6786
081 92 Prešov

Krajský školský úrad v Trenčíne

Hviezdoslavova 3
911 49 Trenčín

Krajský školský úrad v Trnave

Kollárova 8
917 77 Trnava

Krajský školský úrad v Žiline

Komenského 35
010 01 Žilina

**IC SOP POENOHOSPODÁRSTVO
A ROZVOJ VIDIEKA**

RP PK Bánovce nad Bebravou

Sládkovičova 60
957 01 Bánovce nad Bebravou
Tel: 038/7604727
Fax: 038/7604727
E-mail: rppkbn@xcom.sk

Informačné stredisko pre Európsku úniu

Záhradnícka 21 – 3. posch. – budova Úradu
SPPK
811 07 Bratislava
Tel: 037/6510032
Fax: 037/7721742
E-mail: iseu@uvtip.sk

RP PPA Bratislava

Krížna 52
821 08 Bratislava
Tel: 02/50215243, 02/55425443
Fax: 02/55424427

SPPK Bratislava

Záhradnícka 21
811 07 Bratislava
Tel: 02/50217204
Fax: 02/55564800

RPPK Čadca

Palárikova 95
022 01 Čadca
Tel: 041/4326100
Fax: 041/4327817
E-mail: rppkca@xcom.sk

RPPK Humenné

Mierova 4
066 01 Humenné
Tel: 057/7880184
Fax: 057/7752055
E-mail: rppkhn@xcom.sk

RPPK Komárno

Senný trh 3
945 01 Komárno
Tel: 035/7731265
Fax: 035/7731264

RP PPA Košice

Popradská 78
041 82 Košice
Tel: 055/6425597, 055/6425680
Fax: 055/6425587

RPPK Košice

Popradská 78
040 11 Košice
Tel: 055/6429274
Fax: 055/6429274
E-mail: rppkke@slovanet.sk

RPPK Krupina

Svätotrojičné námestie 5
963 01 Krupina
Tel: 045/5511823
Fax: 045/5511823
E-mail: rppkka@xcom.sk

RPPK Martin

Mudroňova 45
036 01 Martin
Tel: 043/4230481
Fax: 043/4230481
E-mail: rppkmt@xcom.sk

Agentúra pre rozvoj vidieka

Akademická 4
949 01 Nitra
Tel: 037/7336402, 037/6537259
Fax: 037/7336402
E-mail: arvi@arvi.sk

RP PPA Nitra

Akademická 4, Priečinok S
949 01 Nitra
Tel: 037/6536734, 037/6582351
E-mail: vrevayova@apa.sk

RPPK Poprad

Teplická ulica 4
058 01 Poprad
Tel: 052/7767447
Fax: 052/7767449
E-mail: pppkpp@xcom.sk

RPPK Považská Bystrica

Centrum 1/1
017 01 Považská Bystrica
Tel: 042/4340169
Fax: 042/4340169
rppkpx@xcom.sk

RP PPA Prešov

Masarykova 10
080 72 Prešov
Tel: 051/7725164, 051/7720627
Fax: 051/7731371

RPPK Rožňava

Šafárikova 71
048 01 Rožňava
Tel: 058/7326492
Fax: 058/7326492
E-mail: rppkrv@xcom.sk

RPPK Senica

Hollého 750
905 01 Senica
Tel: 034/6513132, 034/6517010
Fax: 034/6512803
E-mail: rppkse@xcom.sk

RP PPA Trenčín

Nám. svätej Anny 7
911 50 Trenčín
Tel: 032/6520536, 032/6401353

RP PPA Trnava

Vajanského 22
P. O. BOX
Trnava

RPPK Veľký Krtíš

Nemocničná 3
990 01 Veľký Krtíš
Tel: 047/4831133

RP PPA Zvolen

Nám. SNP 50
960 01 Zvolen
Tel: 045/524 3602
Fax: 045/524 3603

RP PPA Žilina

Bôrická cesta 103
010 01 Žilina
Tel: 041/5006404 , 041/7635527, 041/7233222,
041/7235730, 041/7233479
Fax: 041/7233478

IC JPD CIEĽ 2

Úrad BSK

Bohrova 1
851 01 Bratislava
Tel: 02/68206366
E-mail: strukturalne_fondy@region-bsk.sk

**Regionálna rozvojová agentúra Záhorie so
sídлом v Malackách**

Ul. Martina Rázusa 30
901 01 Malacky
Tel: 034/7743004
Fax: 034/7743005
E-mail: rrazahorie@rraz.sk

**Regionálna rozvojová agentúra Senec-
Pezinok**

Kysucká 14
903 01 Senec
Tel: 02/45 92 49 62
Fax: 02/45 92 49 62
E-mail: rra@rrasenec-pezinok.sk

PRÍLOHA 7

Prehľad základných právnych noriem SR týkajúcich sa štrukturálnych fondov

- Zákon NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku SR v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 440/2000 Z. z. o správach finančnej kontroly v znení zákona č. 150/2002 Z. z.
- Zákon NR SR č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 291/2002 Z. z. o štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve
- Uznesenie vlády SR č. 1030/2002 ku koncepcii systému finančného riadenia štrukturálnych fondov

PRÍLOHA 8

Prehľad právnych predpisov a iných dokumentov EÚ týkajúcich sa štrukturálnych fondov

- Zmluva o založení Európskych spoločenstiev, 1993
- Európska dohoda o pridružení uzatvorená medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Slovenskou republikou na strane druhej, podpísaná dňa 4. 10. 1993. Dohoda nadobudla platnosť 1. februára 1995. Všeobecnú záväznosť nadobudla uverejnením v Zbierke zákonov SR 10. júna 1997 vo forme Oznámenia MZV SR č. 158/1997 Z. z.
- Rámcová dohoda medzi Európskou komisiou a vládou Slovenskej republiky o úprave podmienok pre technický, legislatívny a administratívny rámec, na základe ktorého budú vykonávané opatrenia súvisiace s financovaním programov pomoci v SR, podpísaná dňa 10. mája 1994
- Zmluva o pristúpení k Európskej únii podpísaná dňa 16. apríla 2003
- Šieste rozhodnutie Rady 77/388/EHS o harmonizácii zákonov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty
- Nariadenie Rady (EC) č. 1260/1999, ktorá stanovuje všeobecné princípy štrukturálnych fondov
- Nariadenie Rady (EC) č. 1605/2002 o finančnom nariadení vzťahujúcom sa na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev
- Nariadenie Rady (EC) č. 1681/1994 o nezrovnalostiach a vrátení neoprávnene a chybné vyplatených čiastok a o organizácii informačného systému pre štrukturálne politiky
- Nariadenie Rady (EC) č. 2988/1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev

- Nariadenie Európskej komisie č. 643/2000 o opatreniach na používanie eura na účely štrukturálnych fondov.
- Nariadenie Európskej komisie č. 438/2001 ustanovujúce podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady č. 99/1260/ES, pokiaľ ide o systém riadenia kontroly pre pomoc poskytovanú v rámci štrukturálnych fondov
- Nariadenie rady (EC) č. 448/2001 ustanovujúce podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady č. 99/1260/ES, pokiaľ ide o opravy financovania pomoci poskytovanej zo štrukturálnych fondov
- Nariadenie Rady (EC) č. 1685/2000, ktorá stanovuje podrobné pravidlá realizácie
- Nariadenia Rady (EC) č. 1260/1999, týkajúce sa oprávnenosti nákladov pri operáciách spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov.
- Nariadenie Európskej komisie (EC) č. 1159/2000 o nástrojoch informovania a zverejňovania možností podpory zo štrukturálnych fondov.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1783/1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1784/1999 o Európskom sociálnom fonde.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1257/1999 o podpore regionálneho rozvoja z Európskeho poľnohospodárskeho a záručného fondu.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1263/1999 o Finančnom nástroji na riadenie rybolovu.

PRÍLOHA 9

Návod ako postupovať pri trestných činoch korupcie

I.

V procese schvaľovania žiadostí o finančný príspevok zo štrukturálnych fondov sú zamestnanci a spolupracovníci riadiacich a sprostredkovateľských orgánov zodpovedných za riadenie štrukturálnych fondov často vystavení tlakom zo strany uchádzačov na prednostné zaobchádzanie, neoprávnené informácie alebo nenáležité rozhodnutie v ich prospech. Uvedené praktiky majú okrem etickej roviny i svoje trestnoprávne vyjadrenie v zákone č. 300/2005 Z. z. (trestný zákon).

Všeobecne sa tieto trestné činy nazývajú korupciou a rovnako sa volá i tretí diel ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona. Uvedený pojem korupcia však v sebe obsahuje viacero konaní, ktoré možno nazvať korupčné praktiky. Ide predovšetkým o prijímanie úplatku, podplácanie a nepriame úplatkárstvo, ktoré v sebe obsahuje nepriame prijímanie úplatku ako aj nepriame podplácanie.

Ich zákonné vyjadrenie môžeme nájsť v §§ 328 až 336 Trestného zákona:

Prijímanie úplatku § 328

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo

sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 329

(1) Kto v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako verejný činiteľ.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo veľkom rozsahu.

§ 330

(1) Kto ako zahraničný verejný činiteľ priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprimeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 331

(1) Kto ako člen zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupca, či zamestnanec medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, s ktorým je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu, alebo ako osoba v obdobnej funkcii priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej funkcie, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

Uvedené skutkové podstaty vyjadrujú klasické prijímanie úplatku, s ktorým sa stretáva bežný občan, ako je peňažný úplatok, protislužba, rôzne dary a podobne. V závislosti od závažnosti trestného činu možno za takéto konanie uložiť trest odňatia slobody až na osem rokov alebo peňažný trest. Na výšku trestu vplýva viacero faktorov, ako je pracovné zaradenie pracovníka, výška úplatku, následky, okolnosti prípadu a to, či trestná činnosť bola spáchaná v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. Ide o veci, ktoré súvisia s plnením spoločensky dôležitých úloh a v rámci nich s uspokojovaním materiálnych, kultúrnych, zdravotných i iných potrieb občanov, pokiaľ nejde o uplatňovanie výslovne osobných práv. V prípade prijímania úplatku v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu je trestné nielen prijatie, ale i žiadanie, alebo ak si dá niekto sľúbiť úplatok.

Podplácanie § 332

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne úplatok alebo ho sľúbi inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 333

(1) Kto inému v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania, alebo

b) voči verejnému činiteľovi.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 334

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa zahraničnému verejnému činiteľovi alebo inej osobe poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností zahraničného verejného činiteľa v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 335

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa členovi zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudcovi alebo úradníkovi medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupcovi, či zamestnancovi medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, ktorom je Slovenská republika členom alebo s ktorým je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu, alebo osobe v obdobnej funkcii poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok v súvislosti s výkonom jeho funkcie, alebo z toho dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

Závažnosť trestného činu sa posudzuje obdobne ako pri trestnom čine prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody a rovnako sa prísnejšie trestá podplácanie v súvislosti s obstaraním veci všeobecného záujmu. Trestná sadzba je tu nižšia a konkrétne možno uložiť trest odňatia slobody až na tri roky, príp. pri organizovanej skupine päť rokov alebo peňažný trest. Na spáchanie trestného činu podplácania nie je potrebné výslovné ponúknutie alebo poskytnutie úplatku a inej nenáležitej výhody, ale stačí aj iné konanie, ktoré môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu podplácania, t. j. gesto, naznačenie, posunok, ale aj výroky typu „potom sa vyrovnáme“, „nebudete ľutovať“ a podobne.

§ 336

Nepriama korupcia

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, § 329, § 330 alebo § 331, alebo za to, že tak už urobil, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému poskytne alebo sľúbi úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332 alebo § 333, alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Predmetná skutková podstata zahŕňa obidve formy korupcie, teda nepriame podplácanie aj nepriame prijímanie úplatku. Trestný postih sa v tomto prípade vzťahuje na osobu sprostredkovateľa, ktorý chce využiť svoj vplyv na kompetentnú osobu a za to prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok a inú nenáležitú výhodu. Rovnako je postihnutý i vtedy, ak tak už urobil. Pri nepriamom podplácaní je trestne postihnutý ten, kto ponúkne, poskytne alebo sľúbi inému úplatok a inú nenáležitú výhodu za jeho vplyv na kompetentného pracovníka. V obidvoch prípadoch nemá vplyv na spáchanie tohto trestného činu, či kompetentný pracovník urobil to, čo sa od neho žiadalo alebo malo žiadať.

II.

Správanie sa uchádzačov alebo záujemcov môže podnieť konkrétneho pracovníka k spáchaniu trestného činu prijímania úplatku alebo inej nenáležitej výhody podľa §§ 328 až 336 Trestného zákona a hrozí mu trest odňatia slobody až na osem rokov alebo peňažný trest.

Treba si uvedomiť, že konanie druhej strany – uchádzača alebo záujemcu, ktorý podpláca, je tiež trestné, ale nemusí to byť tak vždy. Zákon pozná dva prípady, keď trestnosť podplácania a nepriameho podplácania zaniká alebo je vylúčená:

1) Trestný čin podplácania alebo nepriameho podplácania, spáchaný na účely odhalenia alebo zistenia páchatel'a trestného činu prijímania úplatku, nepriameho prijímania úplatku alebo zneužitia právomoci verejného činiteľa spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom nie je trestným činom. Teda občan, záujemca alebo ktokoľvek iný sa môže zahrať v spolupráci s políciou a podľa jej pokynov na „agenta provokatéra“ a podpláca za účelom odhalenia páchatel'a trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody.

2) Trestný zákon umožňuje pri trestných činoch podplácania a nepriamej korupcie využiť inštitút účinnej ľútosti vtedy, ak páchatel' úplatok alebo inú nenáležitú výhodu poskytol alebo sľúbil len preto, že bol o to požiadaný, a urobil o tom dobrovoľne bez odkladu oznámenie prokurátorovi, vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu; vojak môže namiesto toho urobiť oznámenie veliteľovi alebo náčelníkovi, potom trestnosť tohto činu zaniká. Uvedené ustanovenie sa však nedá použiť pri trestnom čine prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody. Preto je i vzhľadom na obtiažnosť dokazovania a určité odôvodnené znevýhodnenie osoby, ktorá prijme úplatok, potrebné spolupracovať na odhaľovaní týchto trestných činov. Dôvodom odhaľovania týchto trestných činov samozrejme zostávajú i ostatné negatívne vplyvy korupcie na spoločnosť.

III.

Ako postupovať:

► § 1 Stretnutie sa s korupčným správaním

V prípade, ak vám niekto dáva, ponúka alebo sľúbi úplatok alebo inú nenáležitú výhodu, je nevyhnutné postupovať tak, aby ste sa vyhli trestnému stíhaniu a zároveň prispeli k odhaleniu trestného činu podplácania.

► § 2 Oznámenie trestného činu a spôsob oznámenia

Predovšetkým treba tento čin oznámiť, a to polícii, vyšetrovateľom alebo prokuratúre. Pričom takéto oznámenie je možné urobiť bez ohľadu na miestnu príslušnosť orgánov činných v trestnom konaní, teda na ktoromkoľvek útvare polície alebo na prokuratúre.

Okrem konkrétneho Obvodného oddelenia Policajného zboru sa môže občan obrátiť i priamo na Úrady justičnej a kriminálnej polície,⁵⁹ respektíve na Úrad boja proti korupcii PZ SR:

<p>Úrad boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru sidlo: Novosvetská 8, Bratislava adresa: Račianska 45, 812 72 Bratislava</p> <p>telefón: sekretariát 09610 56201 fax: 09610 56204 e-mail: korupcia@minv.sk - oficiálna schránka pre prijímanie úradnej pošty</p>	<p>Odbor boja proti korupcii Bratislava Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru sidlo: Račianska 45, Bratislava adresa: Račianska 45, 812 72 Bratislava telefón: 09610 563 71 fax: 09610 591 51</p>
<p>Odbor boja proti korupcii Západ Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru sidlo: Piaristická 5, Nitra adresa: P.O. Box 13/C, 949 01 Nitra telefón: 096130 6601 fax: 096130 6609</p>	<p>Odbor boja proti korupcii Stred Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru sidlo: Partizánska cesta 106, Banská Bystrica adresa: Partizánska cesta 106, 974 64 Banská Bystrica telefón: 096160 6601 fax: 096160 6609</p>
<p>Odbor boja proti korupcii Východ Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru sidlo: Rastislavova 69, Košice adresa: Rastislavova 69, 040 01 Košice telefón: 09619 66001 fax: 09619 66009</p>	

⁵⁹ Zoznam krajských a okresných úradov justičnej a kriminálnej polície je dostupný na internetovej stránke Ministerstva vnútra SR (www.minv.sk)

Tiež je možné kontaktovať krajské a okresné prokuratúry, ktorých zoznam a kontakty sú dostupné na <http://www.genpro.gov.sk/index/go.php?id=6>.

Oznámenie možno uskutočniť písomne alebo ústne:

- a) O ústnom oznámení sa spíše zápisnica, ktorú oznamovateľ podpíše.
- b) Písomné podanie nevyžaduje žiadne náležitosti okrem uvedenia skutočností nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin.

Orgány činné v trestnom konaní podanie neprijmú, iba ak neobsahuje skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin. Opísané konanie nie je trestným činom.

K podaniu tiež možno doplniť rôzne listinné dôkazy (ich fotokópie), audio alebo videokazety s nahrávkami a pod. Vzhľadom na ďalšie vyšetrovanie je potrebné uviesť i svoje identifikačné údaje. Ak sa však oznamovateľ cíti ohrozený na živote a zdraví, môže sa povoliť neuvádzanie týchto údajov v spise.

V prípade podozrení zo zneužívania prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie je tiež možné kontaktovať **Centrálny kontaktný útvar OLAF⁶⁰ pre SR**. CKÚ OLAF pre SR zriadil bezplatnú kontaktnú linku, ktorej prostredníctvom je možné poskytovať informácie o nedodržiavaní právnych predpisov EÚ alebo o poškodzovaní finančných záujmov EÚ.

Bezplatná telefonická linka OLAF-u je **00800 0105 20 04**.

Ďalšie kontaktné údaje:

Úrad vlády SR

Centrálny kontaktný útvar OLAF pre SR

Nám. slobody 1

813 70 Bratislava

t: 02/ 5729 5710

f: 02/ 5729 5752

e-mail: afcossr@vlada.gov.sk

► § 3 Možný postih oznamovateľa

Ak oznamovateľ uvedie pravdivé skutočnosti, potom sa nemusí obávať následkov, ak podozrivému nebude dokázaná vina. Na spáchanie trestných činov poškodzovania cudzích práv alebo krivej výpovede je potrebné uvedenie iného do omylu alebo lživé obvinenie v úmysle prívodiť trestné stíhanie tejto osobe.

► § 4 Postup orgánov činných v trestnom konaní

Aby celé vyšetrovanie a neskôr i dokazovanie na súde bolo úspešné, je potrebné predložiť relevantné dôkazy. Práca polície, vyšetrovateľov a prokuratúry je pri odhaľovaní týchto trestných činov obzvlášť sťažená.

Po prijatí polícia preverí podozrenie. Aby však nedošlo iba k odhaleniu toho, kto podpláca, ale aj k jeho usvedčeniu, je nevyhnutné zabezpečiť dôkazy o páchaní trestného činu podplácania.

⁶⁰ OLAF – Európsky úrad boja proti podvodom. OLAF je nezávislá inštitúcia zriadená Európskou komisiou a jej hlavným cieľom je ochrana finančných záujmov EÚ. Bližšie informácie na www.vlada.gov.sk/olaf.

► § 5 Ako môžete prispieť k odhaleniu páchatel'ov trestných činov korupcie

Trestný poriadok umožňuje použitie veľmi účinných prostriedkov na zabezpečenie dôkazov a usvedčenie páchatel'a. Takýmito prostriedkami sú inštitút agenta podľa § 177 Trestného poriadku, použitie informačno-technických prostriedkov (napr. odpočúvanie, zvukové záznamy atď.) a prostriedkov operatívno-pátracej činnosti podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbere.

Pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatel'ov trestných činov korupcie a trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa možno použiť agenta. Jeho použitie je prípustné len vtedy, ak by odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchatel'ov uvedených trestných činov bolo iným spôsobom podstatne sťažené a získané poznatky odôvodňujú podozrenie z trestnej činnosti alebo z úmyslu osoby spáchať takýto trestný čin.

Pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatel'ov korupcie môže byť agentom aj osoba ustanovená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Takouto osobou sa môže stať i zamestnanec alebo iný pracovník obstarávateľa pri verejnom obstarávaní. Je povinný predtým vykonať pohovor na príslušnom útvere PZ a podpísať vyhlásenie, že sa slobodne a dobrovoľne rozhodol pôsobiť ako agent, rovnako musí odsúhlasiť použitie informačno-technických prostriedkov a prostriedkov operatívno-pátracej činnosti. Kandidát na agenta bude poučený o povinnosti zachovať mlčanlivosť o skutočnostiach súvisiacich s činnosťou alebo s plnením úloh Policajného zboru SR. Ustanoviť takúto osobu a zabezpečiť jej použitie sú oprávnené okrem spravodajského útvaru aj útvary operatívnych služieb PZ SR určené Ministerstvom vnútra. Celý proces prípravy na činnosť agenta pri odhaľovaní trestného činu podplácania bude vykonaný s oznamovateľom v súčinnosti s políciou. O všetkých potrebných úkonoch a postupoch, ktoré musí oznamovateľ vykonať, bude podrobne oboznámený.

Príkaz na použitie agenta vydáva sudca na návrh prokurátora, v konaní pred súdom aj bez takého návrhu predseda senátu. Ak ide o vec, ktorá nestrpí odklad, môže prokurátor, ak použitie agenta nie je spojené so vstupom do bytu iného, príkaz dať pred začatím prípravného konania a v prípravnom konaní. Takýto príkaz musí najneskôr do troch dní potvrdiť sudca, inak stráca platnosť.

► § 6 Ostatné úkony orgánov činných v trestnom konaní

Vyšetrovateľ začína trestné stíhanie, neskôr vznesie obvinenie a po spracovaní dostatočných dôkazov predloží spis prokurátorovi. Prokurátor, ak výsledky vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, podáva obžalobu. Následne rozhodujú súdy o vine v súdnom procese na základe predložených dôkazov.

PRÍLOHA 10

VYHLÁSENIE O NESTRANNOSTI

Svojím podpisom potvrdzujem, že súhlasím s účasťou na hodnotení projektov a vyhlasujem, že som nezávislý od všetkých žiadateľov o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v rámci schémy, ktorých projekty budú predmetom posudzovania hodnotiacou komisiou. Potvrdzujem, že neexistujú žiadne minulé alebo súčasné skutočnosti či okolnosti, ktoré by mohli spochybníť moju nezávislosť, a takéto skutočnosti alebo okolnosti ani v blízkej budúcnosti nenastanú.

Ak v priebehu hodnotiaceho procesu vzniknú pochybnosti o mojej nezávislosti od zúčastnených strán, okamžite sa vzdám svojej účasti na hodnotiacom procese.

Meno a priezvisko

Podpis

Dátum

LITERATÚRA

- *Aby Európske fondy slúžili Slovensku I.*, MVRR SR, Bratislava, apríl 2004, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=13>
- *Aby Európske Fondy slúžili Slovensku II.*, MVRR SR, Bratislava, apríl 2004, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=13>
- JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 3 – programový doplnok, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Komunikačný akčný plán Riadiaceho orgánu pre CSF, www.build.gov.sk
- Konceptia financovania projektov podporovaných zo Štrukturálnych fondov na roky 2004 – 2006, <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4470>
- Konceptia systému finančného riadenia štrukturálnych fondov, <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4608>
- Nariadenie Európskej komisie (EC) č. 1159/2000 o nástrojoch informovania a zverejňovania možností podpory zo štrukturálnych fondov.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1783/1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1784/1999 o Európskom sociálnom fonde.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1257/1999 o podpore regionálneho rozvoja z Európskeho poľnohospodárskeho a záručného fondu.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1263/1999 o Finančnom nástroji na riadenie rybolovu.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1260/1999, ktorá stanovuje všeobecné princípy štrukturálnych fondov.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1605/2002 o finančnom nariadení vzťahujúcom sa na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev.
- Nariadenie Rady (EC) č. 1685/2000, ktoré stanovuje podrobné pravidlá realizácie
- Nariadenie Rady (EC) č. 1260/1999, týkajúce sa oprávnenosti nákladov pri operáciách spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov.
- Národný rozvojový plán, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Národný rozvojový plán (doplnok), <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Návrh Národného strategického referenčného rámca 2007-2013, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=90>
- Nemeč, J. – Vlach, J.: *Etický kódex a Pakt integrity vo verejnom obstarávaní*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2003.
- OP Základná infraštruktúra – Programový doplnok, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Pirošík, V.: *Pár poznámok k problematike novej právnej úpravy tzv. konfliktu záujmov*. In: Nechala, P. – Pirošík, V.: *Konflikt záujmov: možnosti a perspektívy*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2003.
- Pravidlo zákazu konfliktu záujmov, <http://www.vlada.gov.sk/bojprotikorupcii/>
<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=13>
- Programový dokument OP Základná infraštruktúra
<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Programový dokument SOP Priemysel a služby, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>

- Programový dokument SOP Ľudské zdroje, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Programový dokument SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Programový dokument Jednotný programový dokument NUTS II – Bratislava Cieľ 2, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Programový doplnok Jednotného programového dokumentu NUTS II – Bratislava Cieľ 2, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Programový dokument JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 3, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Prnová, M.: *Cesta úspešného projektu pre podnikateľa v oblasti priemyslu a služieb*, Úrad vlády SR, Bratislava 2004
- Rámec podpory spoločenstva, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Sičáková, E. – Vlach, J. – Ursíny, D.: *Ako postupovať v procese verejného obstarávania*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2000
- SOP Priemysel a služby – programový doplnok, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- SOP Ľudské zdroje – programový doplnok, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka – programový doplnok, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=16&DocId=1>
- Stav implementácie jednotlivých rozvojových programov Slovenska spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu SR pre programovacie obdobie 2004 – 2006, <http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatID=3>
- Ústavný zákon č. 357/ 2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov (Zákon o konflikte záujmov)
- Uznesenie vlády SR č. 1030/2002 ku koncepcii systému finančného riadenia štrukturálnych fondov.
- Vlach, J. – Sičáková-Beblavá, E.: *Tak dobre, ako sa len dá? (Súhrnné hodnotenie monitoríngov verejného obstarávania na Slovensku)*, Transparency International Slovensko, Bratislava 2005.
- Zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe
- Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám
- Zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zamkovský, J.: *Verejná kontrola fondov EÚ*, Priatelia Zeme – CEPA, Banská Bystrica 2005.

www.build.gov.sk
www.education.gov.sk
www.employment.gov.sk
www.eufondy.org
www.euractiv.sk
www.euractiv.com
www.euroinfo.gov.sk
www.europa.eu.int
www.europarl.eu.int
www.fondyeu.sk
www.govetnment.gov.sk

www.lifeenv.gov.sk
www.mpsr.sk
www.mpsr.sk/apa
www.nadsme.sk
www.telecom.gov.sk
www.sacr.sk
www.sario.sk
www.sea.sk
www.strukturalnefondy.sk
www.transparency.sk

ZOZNAM SKRATIEK

EÚ	Európska únia
EK	Európska komisia
ŠF	Štrukturálne fondy
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond)
ERDF	European Regional Development Fund (Európsky fond pre regionálny rozvoj)
ESF	European Social Fund (Európsky sociálny fond)
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance (Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu)
FSR	Fond sociálneho rozvoja
CSF	Community Support Framework (Rámec podpory spoločenstva)
NDP	National Development Plan (Národný rozvojový plán)
JPD	Jednotný programový dokument
OP	Operačný program
OP ZI	Operačný program Základná infraštruktúra
SOP	sektorový operačný program
SOP PaRV	Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SOP PaS	Sektorový operačný program Priemysel a služby
SOP LZ	Sektorový operačný program Ľudské zdroje
MDPT SR	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠ SR	Ministerstvo školstva SR
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
RO	Riadiaci orgán
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
RP	Regionálne pracovisko
RRA	Regionálna rozvojová agentúra
SACR	Slovenská agentúra cestovného ruchu
SOPK	Slovenská obchodná a priemyselná komora
VÚC	Vyšší územný celok
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
ITMS	IT monitorovací systém
PO	Platobný orgán
NADSME	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
SEA	Slovenská energetická agentúra
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SACR	Slovenská agentúra cestovného ruchu
KAP	Komunikačná akčný plán
ÚPSVR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR